

เลขที่สัญญา RDG5850050

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ แนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจดำนน้ำเพื่อ
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คณะผู้วิจัย

ดร. วศิน ยวนะเตมีย์
นายสรารุช ศิริวงศ์

สังกัด

มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา

ชุดโครงการ การพัฒนากิจกรรมดำนน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช. สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

คำนำ

การท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกได้สร้างชื่อเสียงให้ประเทศไทยในฐานะเป็นแหล่งดำน้ำที่มีความสวยงามในระดับโลก มีแหล่งดำน้ำที่หลากหลายที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักดำน้ำทั่วโลก การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาดำน้ำในประเทศไทยจึงเป็นโอกาสการขยายตัวของธุรกิจดำน้ำและเป็นโอกาสเริ่มต้นธุรกิจของผู้ประกอบการรายใหม่ อย่างไรก็ตามกิจกรรมดำน้ำลึกเป็นกิจกรรมที่ต้องพึ่งพาความสวยงามและสมบูรณ์ของทรัพยากรในขณะที่ตัวกิจกรรมเองมีโอกาสรังสร้างเสียหายให้กับทรัพยากรได้หากมีการทำกิจกรรมแบบไร้การควบคุมและไม่มีความรับผิดชอบ ความยั่งยืนของธุรกิจดำน้ำจึงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างที่น่าสนับสนุนซึ่งกันและกันทั้งความสมบูรณ์ของทรัพยากร ความมีจิตสำนึกของนักท่องเที่ยว กฎหมายที่ครอบคลุมและผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจอย่างมีมาตรฐาน

ผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีส่วนในการสร้างความยั่งยืนให้ธุรกิจ ภาระหน้าที่ของผู้ประกอบการจึงไม่ใช่เพียงแค่การทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ หากยังรวมถึงการให้บริการลูกค้าอย่างมีมาตรฐานในขณะเดียวกันจะต้องรับผิดชอบต่อทรัพยากรซึ่งเปรียบเสมือนอู่ข้าวอู่น้ำของธุรกิจดำน้ำอีกด้วย ในด้านธุรกิจแล้วการเข้าถึงความต้องการของลูกค้าและปรับตัวให้ตอบสนองต่อตลาดอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ส่วนในด้านการบริการสิ่งที่อาจจะสะท้อนถึงมาตรฐานและความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการคือการทำธุรกิจอย่างถูกกฎหมายของประเทศไทยและการรักษามาตรฐานกิจกรรมการเรียนการสอนดำน้ำและการดำน้ำเพื่อการนันทนาการตามมาตรฐานของสถาบันดำน้ำที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล

ในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยให้ความสำคัญต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของธุรกิจดำน้ำ การทำธุรกิจอย่างมีมาตรฐานและไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่มี และพิจารณาความสอดคล้องของกฎหมายที่มีต่อสภาพปัจจุบันของธุรกิจ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญที่จะสนับสนุนการทำธุรกิจของผู้ประกอบการ ขณะเดียวกันข้อมูลส่วนนี้เมื่อบูรณาการร่วมกับข้อมูลงานวิจัยด้านทรัพยากรและเครือข่ายธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำน้ำแล้วจะสามารถเสนอแนะแนวทางการพัฒนากิจกรรมดำน้ำลึกในประเทศไทยไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้

คณะผู้วิจัย

12 มิถุนายน 2559

บทสรุปผู้บริหาร

1. บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การท่องเที่ยวดำน้ำในประเทศไทยเป็นธุรกิจที่ครบวงจร ที่สามารถสร้างรายได้สูงให้แก่ประเทศ กล่าวคือธุรกิจดำน้ำในประเทศไทยสามารถบริการนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่มีรายได้สูงทั้งกลุ่มที่ต้องการเรียนดำน้ำและกลุ่มนักดำน้ำ ในปัจจุบันมีผู้ที่สนใจเรียนดำน้ำเพื่อต้องการได้รับประกาศนียบัตรอย่างถูกต้องเพื่อใช้ดำน้ำทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ในประเทศไทยมีสถาบันดำน้ำต่างๆ จากต่างประเทศเช่น PADI NAUI CMAS BSAC SSI เป็นต้น ได้เปิดสอนการดำน้ำลึก (SCUBA Diving) ตามเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในอ่าวไทย เช่น เกาะเต่า พัทยา เกาะช้าง เกาะสมุย และในฝั่งทะเลอันดามัน เช่น ภูเก็ต พังงา กระบี่ เป็นต้น กลุ่มที่สองคือกลุ่มนักดำน้ำที่มีความสามารถในการดำน้ำแล้วและอยากมีประสบการณ์ในการดำน้ำในแหล่งดำน้ำที่สวยงามของประเทศโดยใช้บริการจากร้านดำน้ำทั้ง อุปกรณ์ การขนส่งและกิจกรรมการดำน้ำ ดังนั้นเมื่อพิจารณาธุรกิจดังกล่าวแล้วพบว่าธุรกิจธุรกิจนำเที่ยวดำน้ำและโรงเรียนสอนดำน้ำเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้อย่างสูงและมีโอกาสในการขยายตัวของธุรกิจสูงเช่นเดียวกัน

การท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกมีกิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะและต้องการทรัพยากรที่สมบูรณ์และสวยงาม และการบริการที่ดี แต่ขณะเดียวกันก็เป็นกิจกรรมที่ส่งผลกระทบทางลบต่อแนวปะการังได้ทั้งจากตัวนักท่องเที่ยวที่สร้างความเสียหายต่อแนวปะการังได้โดยตรง ทั้งการสัมผัสเหยียบย่ำ โดยเฉพาะนักดำน้ำที่ขาดประสบการณ์และมีทักษะในการดำน้ำต่ำ เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการร้านดำน้ำที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อลูกค้า ควบคุมนักท่องเที่ยวตลอดจนการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวถึงผลกระทบจากกิจกรรมนี้ต่อทรัพยากร และแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยเฉพาะผู้นำการดำน้ำเป็นคนที่มีความรู้มากที่สุดในการให้ความรู้ ควบคุมดูแล นักท่องเที่ยวโดยตรง

การรักษามาตรฐานของการท่องเที่ยวดำน้ำให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติน้อยที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็ยังสามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีให้นักท่องเที่ยวและสร้างผลประโยชน์ที่ดีสู่ผู้ประกอบการมีผลประกอบการที่ดี เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีความจำเป็นต้องพิจารณาตั้งแต่ กฎหมาย มาตรฐานผู้ประกอบการ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มากขึ้นรับกับการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวแบบดำน้ำที่เพิ่มขึ้นทุกปี และการลดผลกระทบต่อทรัพยากรเพื่อให้การท่องเที่ยวดำน้ำในประเทศไทยสามารถดำเนินต่อไปอย่างยั่งยืนบนมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาข้อจำกัดของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการบังคับใช้ในธุรกิจดำน้ำและเพื่อรักษาความปลอดภัยให้นักดำน้ำ

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำน้ำ

1.2.3 เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ทรัพยากรของธุรกิจดำน้ำ

1.2.4 เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวผจญภัยเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับธุรกิจท่องเที่ยวแบบผจญภัย

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านตัวแปร/เนื้อหา

- ศึกษาช่องว่างของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และการบังคับใช้เพื่อรักษาคุณภาพของการดำน้ำ ความปลอดภัยในการดำน้ำ แผนการรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉินและมาตรฐานของธุรกิจดำน้ำ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผลกระทบของการดำน้ำต่อทรัพยากรทางทะเล

- ศึกษารูปแบบการดำเนินการและประกอบธุรกิจดำน้ำ อุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำน้ำในประเทศไทย อันประกอบด้วย จำนวนและประเภทของธุรกิจดำน้ำ มาตรฐานในการดำเนินการของธุรกิจดำน้ำ ความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมดำน้ำและแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำในประเทศไทย ประเภทและจำนวนของนักท่องเที่ยว ดำน้ำ

- ศึกษารูปแบบและลักษณะการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของธุรกิจดำน้ำ ที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะกิจกรรมดำน้ำ แหล่งดำน้ำที่ใช้ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนดำน้ำและการท่องเที่ยวดำน้ำ มาตรการการควบคุมผลกระทบของการดำน้ำต่อทรัพยากร

1.3.2 ขอบเขตของประชากรที่ศึกษา

- ประชากรที่ศึกษาได้แก่ นักท่องเที่ยวผจญภัยแบบผจญภัยรวมทั้งนักเรียนดำน้ำที่มาใช้บริการร้านดำน้ำในพื้นที่ศึกษาและผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำในพื้นที่

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา

- ใช้เวลา 1 ปี

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษามีแนวทางการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการดังนี้

1.4.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีการกำหนดทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยกำหนดประชากรสำหรับเก็บข้อมูลเป็นสองกลุ่มได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำที่ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ การสอนดำน้ำ การขายหรือให้เช่าอุปกรณ์ดำน้ำ การจัดทริปดำน้ำทั้งแบบวันเดียว (Day trip) และแบบหลายวันโดยพักบนเรือ (Live-aboard) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการในพื้นที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และเกาะ

ราชา จังหวัดภูเก็ต กลุ่มที่สองได้แก่นักท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกที่มาใช้บริการจากผู้ประกอบการในพื้นที่หรือหรือนักท่องเที่ยวที่ซื้อทริปจากที่อื่นแต่มาใช้บริการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำน้ำในพื้นที่

ในปัจจุบันยังไม่มีเก็บข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวดำน้ำที่มาใช้บริการธุรกิจดำน้ำในพื้นที่ จากสถิติของกรมการท่องเที่ยวได้รายงานจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในพื้นที่ศึกษาในปี 2558 ว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี 529,501 คน นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี 9,849,940 คน และนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำนวน 13,203,284 คน โดยปรารภและคณะ (2556) รายงานว่านักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะเต่าร้อยละ 90 มีวัตถุประสงค์เพื่อการดำน้ำดังนั้นน่าจะกล่าวได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวดำน้ำที่เกาะเต่าในปี 2558 มีจำนวน 476,550 คน ขนาดของกลุ่มประชากรนักท่องเที่ยวดำน้ำในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดไว้ที่ 400 คน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำอาศัยข้อมูลจากสำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำที่ขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวที่มีการให้บริการดำน้ำลึกด้วยในพื้นที่ศึกษามี 132 รายดังนั้นจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำที่ 100 ราย

1.4.2 การสร้างเครื่องมือและแนวทางการพัฒนาเครื่องมือ

แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนเริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีขั้นตอนดังนี้

1. จากการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกันของทั้ง 3 โครงการ พบว่า กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเดียวกัน ดังนั้น จึงทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการของทั้ง 3 โครงการ และนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา

2. นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Try Out) กับนักท่องเที่ยวจำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) จากการนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9690 โดย Sekaran (1992) ได้กล่าวไว้ว่า ค่าความเชื่อมั่นน้อยกว่า 0.60 จะไม่สามารถเชื่อถือได้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลความเชื่อมั่นในการวิเคราะห์ข้อมูลความเชื่อมั่นในการวิจัยครั้งนี้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่ามากกว่า 0.60 โดยมีค่าเท่ากับ 0.9680 แบบสอบถามจึงมีความเชื่อถือจากผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น

3. หลังจากแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพทางด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จำนวน 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้มีการกำหนดเป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นโครงสร้างเพื่อสอบถามผู้ประกอบการ

2. สรุปผลการดำเนินงาน

2.1 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการบังคับใช้ในธุรกิจด้านน้ำและเพื่อรักษาความปลอดภัยให้แก่กันด้านน้ำ และข้อจำกัดด้านกฎหมายที่ควรพิจารณา

2.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจด้านน้ำและกิจกรรมด้านน้ำมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ ซึ่งสามารถแบ่งหมวดหมู่ออกเป็น กฎหมายที่บังคับใช้สำหรับการประกอบธุรกิจน้ำ เทียบแบบดำนํ้าลึก และกฎหมายที่คุ้มครองทรัพยากร

กฎหมายที่บังคับใช้ในการประกอบธุรกิจน้ำ เทียบแบบดำนํ้าลึก

- พระราชบัญญัติธุรกิจน้ำ เทียบและมคฺเทศก์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติธุรกิจน้ำ เทียบและมคฺเทศก์จะให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจอย่างถูกกฎหมาย และรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว โดยกำหนดระเบียบการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจน้ำ เทียบ เอกสารและหลักเกณฑ์ในการกำหนดประเภทผู้ประกอบการธุรกิจน้ำ เทียบ และแนวปฏิบัติที่ดีในการให้บริการนักท่องเที่ยว

- พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัตินี้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับผู้ประกอบการด้านน้ำที่มีการจ้างงานคนต่างด้าวและผู้รับจ้าง ซึ่งเป็นคนต่างด้าว

กฎหมายที่คุ้มครองทรัพยากร

ในปัจจุบันทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยเฉพาะแนวปะการังได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายหลายฉบับโดยขึ้นอยู่กับพื้นที่และบริบทของพื้นที่นั้นๆ กฎหมายส่วนนี้เน้นป้องกันการกระทำใดๆ จากบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ตามที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเล และยังวางระเบียบ ข้อปฏิบัติที่ถูกต้อง รวมทั้งบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

- พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

สาระสำคัญของ พรบ. อุทยานแห่งชาติ คือ สัตว์น้ำในแนวปะการังที่อยู่ในเขตประกาศอุทยานแห่งชาติทางทะเลจะได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 4 (4) “สัตว์” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิด ตลอดจนส่วนต่างๆ ของสัตว์ สิ่งที่เกิดจากสัตว์ และสิ่งที่สัตว์ทำขึ้น) การกระทำใดๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อสัตว์และทรัพยากรธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติ ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย การเก็บเอาสัตว์หรือชิ้นส่วนใดๆ ของสัตว์ไปเป็นที่ระลึกโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่จึงถือเป็นความผิด

- พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัตินี้มีมุ่งคุ้มครองสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ทั้งที่มีชีวิตหรือซากจากการล่าหรือเก็บเอาไปจากพื้นที่

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

สาระสำคัญของ พระราชบัญญัตินี้คือ ห้ามทำการใดๆที่ส่งผลเสียต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 43 และ 44 ในพระราชบัญญัตินี้

- พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัตินี้กำหนดขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริมการบริหารจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยได้กำหนดกลไกและมาตรการในการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

2.1.2 ข้อจำกัดด้านกฎหมายที่ควรพิจารณา

1). พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ไม่เอื้อต่อการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย จากการศึกษาที่มีผู้ประกอบการรายย่อยที่ทำธุรกิจดำเนินแบบไม่ครบวงจรมีสองกลุ่มได้แก่ ผู้ประกอบการที่บริการการดำน้ำและชายหรือให้เช่าอุปกรณ์โดยไม่มีเรือเป็นของตนเอง และกลุ่มผู้ประกอบการอิสระที่ให้บริการดำน้ำเพียงอย่างเดียวเท่านั้นไม่ได้ให้บริการชายหรือให้เช่าอุปกรณ์และไม่มีเรือของตนเอง เนื่องจากการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวที่ให้บริการแบบดำน้ำลึกจะต้องเกี่ยวข้องกับเอกสารที่นอกเหนือความรับผิดชอบของผู้ประกอบการดำน้ำรายย่อยและเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ ได้แก่

- ใบทะเบียนเรือไทยและใบรับรองการตรวจเรือและใบอนุญาตให้ใช้เครื่องวิทยุคมนาคม ในทางปฏิบัติแล้วผู้ประกอบการรายย่อยไม่มีศักยภาพในการมีเรือเป็นของตนเอง แต่จะใช้บริการเรือของผู้ประกอบการแบบครบวงจรอื่นๆหมุนเวียนกันไปโดยจ่ายค่าบริการในแต่ละครั้ง

- ใบรับรองมาตรฐานอุปกรณ์ดำน้ำ

- ใบรับรองว่ามีพนักงานสามารถดูแลตรวจสอบอุปกรณ์ดำน้ำเบื้องต้น

- สำเนากรมธรรม์ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุให้กับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์หรือผู้นำการดำน้ำ ในปัจจุบันการประกันภัยอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการดำน้ำในประเทศไทยมีราคาค่าประกันภัยต่อคนต่อกรมธรรม์อยู่ที่ 270 และ 350 บาทแต่ผู้ประกอบการจะต้องซื้อประกันขั้นต่ำ 500 คนต่อกรมธรรม์ต่อปีซึ่งเป็นจำนวนที่สูงสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย

มูลค่าของวงเงินประกันสูงเกินไป เนื่องจากธุรกิจดำน้ำมีลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีลูกค้าชาวไทยมากขึ้นแต่ลูกค้าส่วนใหญ่ยังคงเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งกฎหมายบังคับว่าธุรกิจนำเที่ยวที่สามารถให้บริการได้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติคือ ธุรกิจนำเที่ยวประเภทต่างประเทศ ซึ่งต้องวางประกันจำนวน 200,000 บาท ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย

2). การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและผู้ประกอบการบางส่วนขาดทัศนคติที่ดีต่อการทำธุรกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยเฉพาะปัญหาการทำผิดกฎหมายที่สำคัญคือการดำเนินธุรกิจโดยชาวต่างชาติโดยใช้คนไทยเป็นผู้ขึ้นทะเบียนธุรกิจ การจ้างงานชาวต่างชาติที่ไม่มี work permit มาเป็นครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำ และการทำธุรกิจโดยไม่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้อง

3). หน่วยงานที่ดูแลในระดับพื้นที่มีบุคลากรและทรัพยากรไม่เพียงพอ กิจกรรมการดำน้ำในประเทศไทยได้รับการดูแลจากหลายกระทรวงทั้งที่เกี่ยวกับการทำธุรกิจและที่เกี่ยวกับทรัพยากร ซึ่งหน่วยงานระดับภูมิภาคไม่มีทรัพยากรและบุคลากรเพียงพอในการดูแลและตรวจสอบการทำผิดกฎหมายด้านธุรกิจและทรัพยากรของผู้ประกอบการในพื้นที่ซึ่งมีจำนวนมาก การกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถเพิ่มศักยภาพในการทำงานได้

2.2 สภาพปัจจุบันของธุรกิจดำน้ำและอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำน้ำ

2.2.1 สภาพปัจจุบันของธุรกิจดำน้ำ

ประเภทของธุรกิจดำน้ำ จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันธุรกิจดำน้ำในพื้นที่ศึกษาแบ่งออกเป็นสองกลุ่มหลักคือ **ธุรกิจดำน้ำแบบครบวงจร**ซึ่งให้บริการจัดทัวร์ดำน้ำและสอนดำน้ำโดยมีเรือเป็นของตนเองทั้งในการดำน้ำและการสอบภาคสนาม อีกประเภทหนึ่งคือ**ธุรกิจดำน้ำแบบไม่ครบวงจร**โดยมักให้บริการจัดทัวร์ดำน้ำและสอนดำน้ำแต่ไม่มีเรือเป็นของตนเอง ซึ่งต้องใช้บริการเรือจากผู้ให้บริการแบบครบวงจรอีกทอดหนึ่งทั้งการจัดทัวร์ดำน้ำและการออกสอบภาคสนาม

รูปแบบการให้บริการธุรกิจดำน้ำ จากผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการให้บริการสำหรับการดำน้ำจะแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบหลักดังตาราง

รูปแบบการบริการดำน้ำที่ให้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
การดำน้ำแบบวันเดียว (Day trip)	48	82.8
การเรียนดำน้ำ	44	75.9
การทดลองดำน้ำสำหรับผู้ที่ยังไม่มีประสบการณ์(Discovery SCUBA diving)	42	72.4
การดำน้ำแบบหลายวันโดยเดินทางไปกับเรือ live aboard	16	27.6

ทั้งนี้สภาพของธุรกิจในแต่ละพื้นที่พบว่า พื้นที่พหุยามีการดำน้ำเพื่อนันทนาการเป็นกิจกรรมหลักโดยมีกลุ่มลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ผู้ประกอบการชาวไทยจะลูกค้าคนไทยเป็นหลักส่วนลูกค้าชาวต่างชาติมักจะใช้บริการจากผู้ประกอบการชาวต่างชาติ พื้นที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีกิจกรรมหลักคือการเรียนการสอนดำน้ำลูกค้าส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ ส่วนพื้นที่เกาะราชาจังหวัดภูเก็ตมีกิจกรรมหลักคือการทดลองดำน้ำและการดำน้ำแบบนันทนาการโดยมีลูกค้าหลักคือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

2.2.2 อุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำน้ำ

อุปสงค์ของธุรกิจดำน้ำ

1. นักท่องเที่ยวดำน้ำเป็นชาวต่างชาติมากกว่าคนไทย กลุ่มลูกค้าของธุรกิจดำน้ำในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติถึงร้อยละ 65 และเป็นคนไทยร้อยละ 35 จะเห็นได้ว่าตลาดดำน้ำของประเทศไทยยังคงเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งที่ดีสำหรับธุรกิจดำน้ำเนื่องจากลูกค้าชาวต่างชาติสามารถกระตุ้นตลาดในภาพรวมได้ดี ขณะเดียวกันสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการดำน้ำยังไม่ได้รับการสนใจจากชาวไทยเท่าที่ควร จะทำอย่างไรที่จะส่งเสริมให้คนไทยมีการดำน้ำมากขึ้นซึ่งลูกค้าชาวไทยจะสร้างความมั่นคงให้ผู้ประกอบการชาวไทยในระยะยาวได้

2. โปรแกรมดำน้ำแบบวันเดียวและการเรียนดำน้ำหลักสูตรต่างๆ เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด โดยเฉพาะในพื้นที่เกาะเต่าและพัทยา ขณะที่พื้นที่เกาะราชาจะถูกครอบครองโดยตลาดนักท่องเที่ยวที่ทดลองดำน้ำ

3. กลุ่มวัยเริ่มทำงานเป็นนักท่องเที่ยวหลัก นักท่องเที่ยวกลุ่มหลักเป็นกลุ่มที่มีอายุ 21-30 ปี โดยกลุ่มนี้จะมีประสบการณ์การดำน้ำดำหรือไม่มีเลย มีการใช้จ่ายเงินไม่เกิน 10,000 บาทต่อทริปและมักจะใช้อินเทอร์เน็ตหรือการบอกต่อในกลุ่มเพื่อนเป็นสื่อในการรู้ข่าวสารและมักจะจัดทริปด้วยตัวเองโดยการซื้อทริปไม่ผ่านนายหน้า กลุ่มที่สองคือกลุ่มอายุ 31-40 ปี กลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมส่วนใหญ่ใกล้เคียงกับกลุ่มแรกแต่จะมีประสบการณ์การดำน้ำสูงขึ้นมีศักยภาพในการใช้จ่ายมากขึ้น

4. นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศยุโรปเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีจำนวนมากที่สุด เมื่อพิจารณานักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามพบว่า หากไม่นับนักท่องเที่ยวไทยแล้วนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศยุโรปมีจำนวนมากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้นิยมมาเรียนดำน้ำและดำน้ำเพื่อนันทนาการ มีค่าใช้จ่ายต่อทริป ระหว่าง 10,000 - 20,000 บาท ส่วนใหญ่มักจะหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตและซื้อทริปกับร้านโดยตรง รองลงมาคือนักท่องเที่ยวจากเอเชียและอเมริกาตามลำดับ

5. ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวสูงกว่าประสิทธิผลที่ได้รับ จากการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดพบว่าด้านบุคคลากรเป็นจุดเด่นที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและประสบการณ์อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน อย่างไรก็ตามประเด็นที่ควรปรับปรุงได้แก่ พนักงานควรมีการบริการด้วยความเต็มใจและยิ้มแย้มแจ่มใส รวมทั้งพนักงานประจำเรือควรมีความพร้อมต่อกรณีฉุกเฉินให้มากขึ้น ส่วนด้านการส่งเสริมการขายนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและประสบการณ์ในระดับมากที่สุดเท่ากันดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรพิจารณาปรับปรุงให้ดีขึ้น ด้านที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังมากกว่าประสบการณ์ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ

อุปทานของธุรกิจดำน้ำ

ผู้ประกอบการประเมินปัจจัยที่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ธุรกิจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกๆด้าน แต่เมื่อสอบถามถึงปัญหาพบว่าผู้ประกอบการระบุถึงปัญหาที่มาจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน

ธุรกิจ ได้แก่ 1). ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรเนื่องจากกิจกรรมดำนํ้า 2). การครอบครองดำเนินธุรกิจดำนํ้าโดยชาวต่างชาติ 3). การแข่งขันจากธุรกิจที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย 4). การขาดแคลนครูสอนดำนํ้าและผู้นำการดำนํ้าที่มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ 5). ความปลอดภัยในการทำกิจกรรมดำนํ้า 6). ข้อจำกัดของการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวของผู้ประกอบการรายย่อย

เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจดำนํ้าจึงต้องการครูสอนดำนํ้าและผู้นำการดำนํ้าที่สื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างเร่งด่วน เนื่องจากลูกค้ากลุ่มใหญ่ของธุรกิจดำนํ้าในประเทศไทยเป็นชาวต่างชาติ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการดำนํ้าให้มีความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อตอบสนองต่อตลาดต่างชาติที่ยังคงลูกค้าหลักและยังสามารถสร้างจุดแข็งให้กับธุรกิจได้ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษแล้วผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับภาษาอื่นๆ เช่น จีน รัสเซีย เกาหลี เป็นต้น ทั้งนี้องค์การท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ทำนายว่าในปี 2010-2020 การท่องเที่ยวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะโตขึ้นร้อยละ 5.8 โดยในปี 2014 นักท่องเที่ยวชาวจีนจัดเป็นนักท่องเที่ยวที่มีการใช้จ่ายมากที่สุดในโลกคิดเป็นร้อยละ 13.2 ของตลาดโลก

2.3 รูปแบบและระดับการใช้ทรัพยากรของธุรกิจดำนํ้า

1. การใช้ประโยชน์ในแต่ละพื้นที่ที่มีจุดเด่นแตกต่างกัน โดยพบว่าในพื้นที่เกาะเต่ามีสัดส่วนของนักดำนํ้าประเภทนักเรียนดำนํ้ามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41 นักดำนํ้าเพื่อการนันทนาการร้อยละ 37 และผู้ทดลองดำนํ้าครั้งแรกร้อยละ 22 ในพื้นที่ที่พื้ยาพบว่าสัดส่วนนักดำนํ้าที่มาใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 74 ของนักดำนํ้าทั้งหมด ขณะที่สัดส่วนนักเรียนดำนํ้าดำนํ้าร้อยละ 14 และมีผู้ทดลองดำนํ้าครั้งแรกร้อยละ 17 ส่วนในพื้นที่เกาะราชาพบว่าสัดส่วนนักดำนํ้าที่มาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นทดลองดำนํ้าครั้งแรกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70 นักดำนํ้าเพื่อนันทนาการร้อยละ 21 ขณะที่สัดส่วนนักเรียนดำนํ้าดำนํ้าเพียงร้อยละ 9

2. กิจกรรมการเรียนการสอนใช้ทรัพยากรได้เหมาะสมส่วนกิจกรรมการดำนํ้าเพื่อนันทนาการและกิจกรรมทดลองดำนํ้าควรปรับปรุง จากการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตพบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะให้นักดำนํ้าฝึกทักษะพื้นฐานบริเวณพื้นที่ทรายและนำนักเรียนดำนํ้าไปดำในแนวปะการังที่ตื้นซึ่งมีความเสี่ยงต่อการสร้างความเสียหายให้แนวปะการังน้อยกว่า ส่วนกิจกรรมการดำนํ้าเพื่อนันทนาการมีข้อควรปรับปรุงคือควรควบคุมการแตะจับสิ่งมีชีวิตในแนวปะการังซึ่งอาจจะสร้างความเสียหายให้แก่ปะการัง สำหรับกิจกรรมทดลองดำนํ้าพบว่าส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะใช้พื้นที่เป็นพื้นที่ทำกิจกรรม ยกเว้นบริเวณเกาะนางยวนที่พบเห็นการทดลองดำนํ้าในแนวปะการังถึงร้อยละ 35 และในพื้นที่ทรายร้อยละ 65 ซึ่งกลุ่มนักดำนํ้าประเภทนี้มีโอกาสสร้างความเสียหายให้แก่แนวปะการังได้สูงจึงไม่ควรนำนักดำนํ้าไปฝึกทักษะต่างๆ ใกล้กับแนวปะการัง

2.4 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

2.4.1 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

1. จัดทำคู่มือผู้ประกอบการ โดยมีรายละเอียดทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนทั้งด้านธุรกิจด้านและด้านทรัพยากร เพื่อให้ผู้ประกอบการศึกษาและใช้เป็นคู่มือในการดำเนินธุรกิจได้

2. ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรทำหน้าที่ดูแลธุรกิจดำน้ำและควบคุมมาตรฐานกิจกรรมการดำน้ำในประเทศไทย ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการดำน้ำ ด้านกฎหมาย ด้านวิชาการ และด้านธุรกิจดำน้ำ โดยให้ผู้ประกอบการ ครูสอนดำน้ำ ผู้นำการดำน้ำและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นสมาชิก หน่วยงานนี้ควรจะสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมายในการดำเนินธุรกิจและการจัดตั้งธุรกิจ ด้านมาตรฐานของผู้ประกอบการดำน้ำ ด้านการคุ้มครองดูแลบุคลากรด้านการดำน้ำ เป็นเวทีสำหรับการเสนอมาตรการ แนวคิด หรือข้อสรุป ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนามาตรฐานด้านการดำน้ำในประเทศไทย ทั้งนี้จะต้องไม่ดำเนินกิจกรรมที่แสวงหากำไร

3. ทบทวนพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำรายย่อยเข้าสู่ระบบธุรกิจนำเที่ยวได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยอาจจะมีแนวทาง กำหนดกิจกรรมที่ทำได้และแนวทางการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบการนำเที่ยวประเภทที่ให้บริการดำน้ำลึก

4. ส่งเสริมการกระจายอำนาจในการดูแลและควบคุมธุรกิจดำน้ำในพื้นที่และการปกป้องทรัพยากร ให้แก่หน่วยงานในระดับท้องถิ่นและชุมชน พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับหน่วยงาน ส่วนกลางเนื่องจากท้องถิ่นสามารถทำงานร่วมกันกับชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรโดยตรง ทั้งนี้อาจจะศึกษา บทเรียนและประสบการณ์ของการจัดการทรัพยากรโดยชุมชนและท้องถิ่นเกาะเต่าเป็นแบบอย่าง ที่สามารถทำงานร่วมกันทั้งเทศบาล ชุมชนและผู้ประกอบการ โดยมีหน่วยงานส่วนราชการเป็นที่ปรึกษาตลอดจน สนับสนุนในด้านองค์ความรู้และผลักดันการบังคับใช้กฎหมาย

5. สร้างเครือข่ายสอดส่องดูแลการกระทำความผิดกฎหมายจากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและผู้นำการดำน้ำ ผู้ประกอบการเรือดำน้ำมีบทบาทมากในการตรวจสอบผู้มาใช้บริการเนื่องจากผู้ประกอบการที่ไม่มีเรือเป็นของตัวเองจะต้องมาใช้บริการ การมีนโยบาย รับลูกค้าที่เป็นผู้ประกอบการที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือรับลูกค้าชาวต่างชาติที่มีใบอนุญาตการทำงานอย่างถูกต้องเท่านั้นจะช่วยคัดกรองการทำผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนผู้นำการดำน้ำ เป็นกลุ่มที่มีโอกาสอยู่ในแหล่งดำน้ำมากกว่าผู้อื่นรวมทั้งมีโอกาสไปดำน้ำร่วมกับนักดำน้ำที่หลากหลายที่สามารถช่วยสอดส่องการทำผิดกฎหมายได้ตลอดเวลาและทุกพื้นที่ ทั้งสองส่วนนี้จัดเป็นเครือข่ายที่สำคัญในการช่วยกันสอดส่องและรายงานการกระทำความผิดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. สร้างช่องทางการแจ้งการกระทำความผิดและร้องทุกข์แบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Services) โดยหน่วยงานดังกล่าวจะต้องสามารถบูรณาการข้อมูลและประสานงานการทำงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เพื่อให้การดำเนินการตรวจสอบ จับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิดใช้เวลาสั้นที่สุดและสามารถปกป้องผู้แจ้งเหตุได้

7. ส่งเสริมการประกอบอาชีพผู้นำการดำน้ำของคนไทยให้เป็นมัคคุเทศก์หรือผู้นำการดำน้ำท้องถิ่น (Local dive leader) การดำน้ำในประเทศไทยลูกค้าส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการจะเป็นชาวต่างชาติประมาณ ร้อยละ 65 ซึ่งนิยมใช้บริการกับร้านดำน้ำที่มีเจ้าของกิจการเป็นชาวต่างชาติเช่นเดียวกัน บางรายจะเลือกซื้อทัวร์และชำระเงินกับบริษัทที่ตั้งอยู่ต่างประเทศ ชาวต่างชาติที่ต้องการเข้าดำน้ำในประเทศมักจะเลือกร้านที่

สามารถสื่อสารภาษาของตนเองได้ซึ่งมักจะเป็นผู้ประกอบการที่เป็นชาวต่างชาติ ร้านดำน้ำที่มีคนไทยเป็นเจ้าของแทบจะไม่มีโอกาสบริการลูกค้าส่วนนี้ รายได้ที่เกิดขึ้นจากธุรกิจดำน้ำไม่ได้เข้าสู่มือคนไทยอย่างแท้จริง เมื่อพิจารณาในแง่ของการใช้ภาษาแล้วชาวไทยที่สามารถเรียนหลักสูตรดำน้ำในระดับ Divemaster ซึ่งเป็นหลักสูตรของสถาบันต่างชาติ มีตำราและสื่อการสอนเป็นภาษาอังกฤษย่อมจะต้องมีพื้นฐานด้านภาษาที่สามารถสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ประกอบกับหน้าที่ของผู้นำการดำน้ำไม่ต้องใช้ทักษะด้านภาษาเทียบเท่าครูสอนดำน้ำ ผู้จัดการเรือหรือผู้ควบคุมการดำน้ำที่ทำหน้าที่บนเรือ ดังนั้นการทำหน้าที่ผู้นำการดำน้ำจึงไม่เกินความสามารถของชาวไทย

2.4.2 ข้อเสนอแนะด้านการใช้ประโยชน์แนวปะการังเพื่อความยั่งยืนของธุรกิจดำน้ำ

1. จัดแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ (Zoning) สำหรับกิจกรรมแต่ละประเภทให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวดำน้ำและความเสี่ยงต่อการสร้างความเสียหายให้แก่แนวปะการังเป็นหลัก โดยพิจารณาถึงโครงสร้าง องค์ประกอบและความเปราะบางของแนวปะการัง พื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักดำน้ำและการขึ้นและลงจากเรือ พื้นที่ปลอดภัยสำหรับการจอดเรือที่ใช้ในการดำน้ำ ดังนี้

พื้นที่พัทธยา ควรกำหนดพื้นที่ใช้ประโยชน์ระหว่างพื้นที่เพื่อการดำน้ำและพื้นที่สำหรับการเดินเรือ การเล่นกีฬาทางน้ำ เช่น เจ็ตสกี ให้แยกกันอย่างเด็ดขาด รวมทั้งกำหนดเส้นทางโดยสารและเส้นทางเข้าออกจุดดำน้ำให้เรือนำเที่ยวปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณเกาะล้าน เกาะครก เกาะสาเก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์กันมากที่สุด โดยห้ามเรือทุกประเภทและเจ็ตสกีวิ่งผ่านพื้นที่สำหรับการดำน้ำ โดยกำหนดระยะปลอดภัยด้วยการแสดงทุ่นหรือเครื่องหมายที่เห็นอย่างชัดเจน จัดหาทุ่นสำหรับผูกเรือที่ใช้สำหรับการดำน้ำให้เพียงพอ

พื้นที่เกาะเต่า ควรกำหนดสถานที่สำหรับการเรียนการสอนดำน้ำและการดำน้ำเพื่อนันทนาการให้เหมาะสมตามระดับความสามารถของนักดำน้ำ เนื่องจากเกาะเต่าเป็นพื้นที่ที่มีแนวปะการังสมบูรณ์ที่สุดและมีความหลากหลายทั้งทางด้านชนิดพันธุ์ โครงสร้างและความเปราะบางมากที่สุด ทั้งนี้เกาะเต่าได้มีการกำหนดการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ไว้อย่างชัดเจนดังนั้นผู้ประกอบการควรยึดถือแนวปฏิบัติดังกล่าวเป็นหลักในการให้บริการ

พื้นที่เกาะราชา ควรกำหนดพื้นที่สำหรับการทดลองดำน้ำให้ชัดเจน โดยพิจารณาพื้นที่ที่ไม่มีแนวปะการังเนื่องจากนักดำน้ำส่วนใหญ่ที่เกาะราชาเป็นกลุ่มผู้ทดลองดำน้ำซึ่งไม่มีทักษะใดๆในการดำน้ำ

2. ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์แนวปะการัง แนวปฏิบัติสำหรับการดำน้ำเพื่อนันทนาการ โดยปลูกฝังเรื่องการควบคุมการลอยตัวระวังไม่ให้ร่างกายหรืออุปกรณ์ไปสัมผัสแนวปะการัง การควบคุมการลอยตัวเพื่อถ่ายรูปใต้น้ำ การไม่จับหรือสัมผัสสิ่งมีชีวิตใต้น้ำ

3. ส่งเสริมการทดลองดำน้ำ (Discovery Scuba Diver) อย่างถูกต้องตามหลักสูตรของสถาบันดำน้ำระดับสากลอย่างถูกต้อง และทำในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก

2.4.3 ข้อเสนอแนะด้านธุรกิจด้านน้ำ

1.ด้านผลิตภัณฑ์

1.1 ผู้ประกอบการควรรักษามาตรฐานการทำกิจกรรมด้านน้ำให้เทียบเท่าระดับสากลซึ่งจะสามารถเสริมสร้างชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือให้ธุรกิจได้

1.2 สร้างความหลากหลายของโปรแกรมด้านน้ำโดยคำนึงถึงจุดแข็งของธุรกิจและความแตกต่างของกลุ่มลูกค้าโปรแกรมที่มีความต้องการมากคือ การเรียนการสอน และการด้านน้ำแบบวันเดียว

2.ด้านราคา

ผู้ประกอบการควรปรับปรุงรายการด้านน้ำให้เหมาะสมกับราคา ทั้งนี้ราคาถูกกว่าไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่นักท่องเที่ยวพิจารณา แต่คุณภาพและความคุ้มค่าเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึง

3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

3.1 ควรเน้นการประชาสัมพันธ์และการขายผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียให้มากขึ้น ทั้งนี้พบว่านักท่องเที่ยวมักจะใช้สองช่องทางดังกล่าวในการหาข้อมูลเพื่อซื้อทริป โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 21-40 ปีซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดและเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ง่าย

3.2 ธุรกิจด้านน้ำควรสร้างความน่าเชื่อถือและมาตรฐานในเรื่องของการชำระเงินผ่านทางช่องทางต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมั่นใจในการชำระเงินก่อนการมาใช้บริการท่องเที่ยวแบบด้านน้ำลึก

4.ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผู้ประกอบการควรพิจารณาเข้าร่วมงานส่งเสริมการขายต่างๆ และเป็นพันธมิตรกับธุรกิจอื่น เพื่อเพิ่มโอกาสในการขาย

5.ด้านบุคคลหรือพนักงาน

5.1 ผู้ประกอบการควรส่งเสริมให้พนักงานให้บริการด้วยความเต็มใจและความยิ้มแย้มแจ่มใสมากขึ้น

5.2 ส่งเสริมให้พนักงานประจำเรือมีความสามารถในการปฐมพยาบาลและรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างรอบคอบ

5.3 ผู้ประกอบการควรเสริมสร้างศักยภาพของครูสอนด้านน้ำและผู้นำการด้านน้ำชาวไทยในการใช้ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ภาษาอังกฤษ จีน เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันในธุรกิจด้านน้ำ โดยเฉพาะผู้นำการด้านน้ำซึ่งต้องการทักษะด้านภาษาน้อยกว่าครูสอนด้านน้ำ ประกอบกับผู้นำการด้านน้ำกำลังเป็นที่ต้องการในธุรกิจด้านน้ำ สิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้เลยคือนักด้านน้ำที่มาใช้บริการในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติและความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบการต่างชาติที่เริ่มดำเนินธุรกิจนี้มาก่อนและสั่งสมประสบการณ์มากกว่า ดังนั้นถึงแม้กฎระเบียบต่างๆจะเอื้อให้เกิดความยุติธรรมในการประกอบธุรกิจด้านน้ำก็คงไม่เกิดประโยชน์หากผู้ประกอบการ

ชาวไทยไม่พร้อมในการบริการชาวต่างชาติ ดังนั้นควรเพิ่มศักยภาพให้คนไทยพร้อมที่จะบริการชาวต่างชาติให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการสื่อสารในภาษาต่างประเทศ (กฤตกมล, 2549) และควมมีระเบียบวินัยในการทำงาน (วิมลรัตน์, 2551) การพัฒนาศักยภาพของชาวไทยจึงเป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาหากต้องการสร้างความยั่งยืนและยกระดับธุรกิจดำเนินในประเทศไทย

6. การสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ

6.1 สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับบุคลากร เช่น การแต่งกายของพนักงานที่สามารถสังเกตได้ การให้บริการธุรกิจดำเนินาลึกที่สำคัญที่สุดในเรื่องของบุคคลหรือพนักงาน คือ การมีจิตบริการ (service mind) เพื่อให้พนักงานทึ่งเกิดความประทับใจในการบริการและกลับมาใช้บริการซ้ำหรือบอกต่อไปยังบุคคลอื่นอันจะนำมาซึ่งชื่อเสียงที่ดีให้กับธุรกิจต่อไป

6.2 จัดให้มีการชี้แจงข้อมูลระบบความปลอดภัยของเรือทุกครั้ง รวมทั้งควรมีป้ายแสดงข้อมูลอย่างชัดเจนในพื้นที่ต่างๆของเรือ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ด้านสูงมักจะให้ความสำคัญกับประเด็นนี้อย่างยิ่ง

6.3 จัดให้มีอุปกรณ์ช่วยชีวิตบนเรือและประกาศให้นักท่องเที่ยวรับรู้ความพร้อมของอุปกรณ์ดังกล่าวซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจและการบอกต่อเป็นอย่างยิ่ง

7. ด้านกระบวนการ

7.1 รักษาความสะอาดของเรืออยู่เสมอ จากการศึกษาพบว่าความสะอาดของเรือมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

7.2 ให้บริการตามรายการที่วางไว้ หากมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบเสมอ

2.4.4 ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่

จากการศึกษาพบว่าปัญหาเชิงพื้นที่ของพื้นที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และเกาะราชา จังหวัดภูเก็ต มีปัญหาเชิงพื้นที่ที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 1 ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่

พื้นที่	ประเด็นปัญหาตามความสำคัญ	แนวทางแก้ไข	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
เกาะเต่า	- ผู้ประกอบการบางส่วนไม่ทำตามข้อตกลงด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและการดำน้ำอย่างถูกต้อง	- ส่งเสริมการปฏิบัติตามข้อตกลงท้องถิ่นที่เรียกว่า “ปฏิญญาเกาะเต่า”	- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
	- การจ้างงานผู้นำการดำน้ำและครูสอนดำน้ำผิดกฎหมาย - การครอบครองธุรกิจโดยกลุ่มนายทุนต่างชาติ	- เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบการจัดตั้งธุรกิจและการดำเนินธุรกิจดำน้ำให้เป็นไปตาม พรบ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์	- กระทรวงแรงงาน - สำนักทะเบียนท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ กรมการท่องเที่ยว - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
พัทยา	- ความปลอดภัยในการใช้พื้นที่ดำน้ำจากเรือโดยสารและเจ็ทสกี	- จัดแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่แนวปะการังและเกาะต่างๆ ระหว่างพื้นที่ดำน้ำ พื้นที่เส้นทางสัญจรของเรือ และพื้นที่ขับขี่เจ็ทสกี - ตรวจสอบข้อกำหนดของ พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามข้อกำหนดใน พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ว่าสามารถอนุญาตหรือไม่อนุญาตกิจกรรมใดบ้าง	- เมืองพัทยา - กรมเจ้าท่า - คณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม จ.ชลบุรี
	- การจ้างงานผู้นำการดำน้ำและครูสอนดำน้ำผิดกฎหมาย - การไม่ขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการของผู้ให้บริการเรือและดำน้ำ	- เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบการจัดตั้งธุรกิจและการดำเนินธุรกิจดำน้ำให้เป็นไปตาม พรบ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์	- เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบการจัดตั้งธุรกิจและการดำเนินธุรกิจดำน้ำ

ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่ (ต่อ)

พื้นที่	ประเด็นปัญหาตามความสำคัญ	แนวทางแก้ไข	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
เกาะราชา	- การดำน้ำแบบ DSD (Discovery scuba diving) ที่ผิดวิธี	- ส่งเสริมให้มีการรวมตัวของผู้ประกอบการเพื่อกำหนดข้อตกลง หลักเกณฑ์ในการทำกิจกรรมดำน้ำร่วมกัน - จัดสรรพื้นที่สำหรับการทดลองดำน้ำนอกแนวปะการัง - เพิ่มการตรวจสอบการการสร้างความเสียหายในแนวปะการังและมีการลงโทษอย่างเป็นรูปธรรม	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
	- การจ้างงานผู้นำการดำน้ำและครูสอนดำน้ำอย่างผิดกฎหมาย - การครอบครองธุรกิจโดยชาวต่างชาติ	- เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบการจัดตั้งธุรกิจและการดำเนินธุรกิจดำน้ำให้เป็นไปตาม พรบ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ - ส่งเสริมกลไกทางสังคมในการตรวจสอบและรายงานการกระทำความผิด	- กระทรวงแรงงาน - สำนักทะเบียนท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ กรมการท่องเที่ยว - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัย

ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัย สามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัย

ผลผลิต	ผลสำเร็จของ
1. ข้อมูลพื้นฐาน	
1.1) ข้อมูลสภาพปัจจุบันของธุรกิจดำน้ำ	P
1.2) ข้อมูลรูปแบบและระดับการใช้ประโยชน์จากแหล่งดำน้ำ	P
1.3) ข้อมูลประสบการณ์และความคาดหวังของนักดำน้ำ	P
1.4) ข้อมูลมาตรการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจดำน้ำ ความตระหนัก และระดับการยอมรับ	P
2. การวิเคราะห์ศักยภาพ	
2.1) ผลการวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจดำน้ำ	I
2.2) ผลการวิเคราะห์ช่องว่างของมาตรการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดำน้ำ	I
3. ด้านมาตรการ	
3.1) ข้อเสนอแนะการพัฒนาการตลาดของธุรกิจดำน้ำ	I
4. เงื่อนไขและข้อจำกัดของการใช้มาตรการ	
4.1) เงื่อนไขและข้อจำกัดในมาตรการด้านการพัฒนาการตลาดของธุรกิจดำน้ำ	I
5. จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาศักยภาพของกิจกรรมดำน้ำท่องเที่ยว	G
5.1) แนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจดำน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	G

4. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะก่อเกิดต่าง ๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านน้ำจะได้รับจากแผนงานวิจัยนี้สามารถจำแนกออกได้เป็นหลายประการดังสรุปในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางที่กลุ่มเป้าหมายสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และผลกระทบจากผลงานวิจัยที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ได้ประโยชน์	ผลการวิจัยและแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิด
ผู้ประกอบการธุรกิจด้านน้ำ	นำข้อมูลจากการศึกษาเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจ เพื่อรองรับความต้องการของตลาดในอนาคต รวมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคคลากรในธุรกิจให้รองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้	- ทราบถึงจุดขายและความแข็งแกร่งของธุรกิจ - ธุรกิจสามารถตอบสนองต่อลูกค้าได้หลากหลายมากขึ้น - ความยั่งยืนของธุรกิจและการกระจายรายได้แก่คนในพื้นที่
หน่วยงานที่ควบคุมการจัดตั้งธุรกิจน้ำเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา) การจ้างงานชาวต่างชาติ	นำข้อมูลด้านการวิเคราะห์ข้อจำกัดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจด้านน้ำ และการจ้างงานชาวต่างชาติไปทบทวน	การมีมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยให้เข้าสู่ระบบมากขึ้นและลดปัญหาการทำธุรกิจอย่างผิดกฎหมาย
หน่วยงานรัฐในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ สำนักทะเบียนและมัคคุเทศก์ส่วนภูมิภาค หอการค้าจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล	ใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้สำหรับการวางแผนการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านน้ำลึกในพื้นที่เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของตลาด	- รักษาผลประโยชน์ของชาติ - ควบคุมการทำธุรกิจที่ผิดกฎหมาย - ส่งเสริมให้คนท้องถิ่นมีโอกาสในการทำงาน
หน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการท่องเที่ยว อาทิ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	นำข้อมูลรูปแบบและปริมาณการใช้ประโยชน์จุดเด่นของธุรกิจด้านน้ำ วางแผนร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินในแต่ละพื้นที่ให้เหมาะสม	สามารถประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านน้ำที่น่าสนใจในแต่ละพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมโดยยังคงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากร
หน่วยงานที่ดูแลทรัพยากร (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมควบคุมมลพิษ)	นำผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ไปพิจารณาในการวางแผนจัดการการใช้ประโยชน์แนวปะการังให้เหมาะสมกับกิจกรรม	มีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมกับรูปแบบกิจกรรมส่งผลให้ทรัพยากรถูกใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
สถาบันการศึกษา	องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูลรูปแบบและปริมาณการใช้	- ใช้ในการเรียนการสอนระดับต่าง ๆ

กลุ่มเป้าหมายที่ได้ประโยชน์	ผลการวิจัยและแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิด
	ประโยชน์ องค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจค่าน้ำและข้อจำกัดของกฎหมาย ไปใช้ในการเรียนการสอนและส่งเสริมการทำวิจัยในด้านที่เกี่ยวข้องตลอดจนการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่	- สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ - เพิ่มองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวค่าน้ำให้มากขึ้น

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อจำกัดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจดำน้ำ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรของธุรกิจดำน้ำและอุปสงค์อุปทานของธุรกิจดำน้ำ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาธุรกิจดำน้ำในประเทศไทยเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้การเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสนทนากลุ่มย่อยกับนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำ

ผลการศึกษาพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจดำน้ำมีจำนวนมากและกฎหมายที่ควบคุมการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวของธุรกิจดำน้ำไม่สอดคล้องกับการทำธุรกิจของผู้ประกอบการรายย่อย ส่วนสภาพธุรกิจดำน้ำในปัจจุบันนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะให้บริการสอนดำน้ำ รับจัดทริปดำน้ำและจำหน่ายอุปกรณ์ดำน้ำโดยผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ให้บริการแบบครบวงจรจะให้บริการเรือสำหรับดำน้ำด้วย ส่วนผู้ประกอบการแบบไม่ครบวงจรจะไม่มีเรือเป็นของตนเอง ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพบว่าพื้นที่เกาะเต่ามีการเรียนการสอนดำน้ำมากที่สุด พื้นที่พหุภาคีมีการดำน้ำเพื่อนันทนาการมากที่สุดส่วนพื้นที่เกาะราชมามีการทดลองดำน้ำมากที่สุด ด้านอุปสงค์อุปทานของธุรกิจดำน้ำพบว่านักท่องเที่ยวร้อยละ 65 เป็นชาวต่างชาติ มาดำน้ำในพื้นที่ศึกษาเป็นครั้งแรกโดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะหาข้อมูลและตัดสินใจซื้อทริปผ่านตัวบุคคลเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกับการติดต่อผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ส่วนผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ศึกษามีสัดส่วนเป็นชาวไทยและชาวต่างชาติใกล้เคียงกัน มีการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องร้อยละ 84 โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการแบบไม่ครบวงจร ความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวมีความคาดหวังสูงกว่าประสบการณ์ที่ได้รับ โดยด้านบุคลากรเป็นด้านที่มีประสบการณ์สูงสุดส่วนด้านการส่งเสริมการขายเป็นด้านที่มีประสบการณ์ต่ำที่สุด

ปัญหาและอุปสรรคของธุรกิจดำน้ำคือ ขาดหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลกิจกรรมดำน้ำและให้คำปรึกษาธุรกิจดำน้ำในประเทศไทย การใช้ทรัพยากรไม่เหมาะสม การแข่งขันด้านราคาจากธุรกิจที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวอย่างถูกกฎหมาย การผูกขาดธุรกิจโดยชาวต่างชาติและการจ้างงานครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำชาวต่างชาติที่ไม่มีใบอนุญาตการทำงาน สำหรับข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ 1) ควรทบทวนกฎหมายที่ควบคุมธุรกิจดำน้ำเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายย่อยเข้าสู่ระบบ 2) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้บังคับกฎหมาย ควบคู่กับการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลธุรกิจดำน้ำ 3) ควรส่งเสริมทักษะด้านภาษาและโอกาสในการทำงานของผู้นำการดำน้ำชาวไทย 4) ควรพิจารณาการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ตามลักษณะของกิจกรรม 5) ผู้ประกอบการควรให้บริการอย่างมีมาตรฐานและคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ 6) ผู้ประกอบการควรพัฒนาการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์และสร้างช่องทางการชำระเงินที่น่าเชื่อถือ

Abstract

The objectives of this study are to review laws and regulation related to diving business, to investigate pattern use in coral reef by diving business, to investigate current situation of diving business as well as demand and supply and to suggest how to improve potential of diving business toward sustainable tourism. Data were obtained by questionnaire, structured interview and focus group interview.

The result revealed that there was a number of laws and regulations involving in diving business as well as the barrier that prevent small diving operators to register as tourism operator. Diving operators commonly offer SCUBA classes, diving trips and diving equipment which 47% offer full service including diving boat for their customer and for other operators (53%) who have no boat for their own customers. There were differences in resource use among study sites. The use of coral reef in Koh Tao; Suratthani province, was dominate by SCUBA classes, Pattaya; Chonburi province, was dominated by recreational diving and Koh Raja; Phuket province, was dominated by Discovery SCUBA Diver.

Majority of diver is foreigner (65%) which most of them come from European countries. Seventy percent of diver come to study site for the first time and they bought diving trip online as well as direct contact to dive instructor or dive master. Diving operators are both Thai and foreigner which 84% are legally registered and 47% offer full services. Overall expectation of diver is greater than experience they had base on market mix factors. Divers have high experience in staffs whereas, medium experience in promotion.

The common problems and threats of diving business are as follows, no organization that can facilitate diving operators in setup and running business, the “price war” that generated from unregistered-operators who have low investment, diving business was monopolized by foreigner who nominate Thai as faked-operators and a competition of illegal dive leader on Thai dive leader. Therefore, to improve potential of diving business in Thailand we suggest that 1) review of current law to provide channel for small entrepreneurs. 2. Increase law enforcement and strengthen the network by enhance local organization participation. 3) Promote Thai dive leader as local dive leader and

provide capacity development on language skill. 4) Consider zoning for each diving site per activity context. 5) Dive operator must provide international standard service and highly safety concern. 6) Diving operators should consider an online service and provide a various high-secured payment methods.

สารบัญ

หน้า

คำนำ	2
บทสรุปผู้บริหาร	3
1. บทนำ.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
1.4.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
1.4.2 การสร้างเครื่องมือและแนวทางการพัฒนาเครื่องมือผิดพลาด!	ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
มาร์ก	
2. สรุปผลการดำเนินงาน	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
2.1 ข้อจำกัดของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการบังคับใช้ในธุรกิจด้านน้ำและเพื่อรักษา ความปลอดภัยให้แก่ักด้านน้ำ.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
2.2 สภาพปัจจุบันของธุรกิจด้านน้ำและอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจด้านน้ำผิดพลาด!	ไม่ได้
กำหนดบุ๊กมาร์ก	
2.3 ลักษณะการใช้ทรัพยากรของธุรกิจด้านน้ำ.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
2.4 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
2.4.1 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
2.4.2 ข้อเสนอแนะด้านการใช้ประโยชน์แนวปะการังเพื่อความยั่งยืนของธุรกิจด้านน้ำ	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
2.4.3 ข้อเสนอแนะด้านธุรกิจด้านน้ำ.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
3. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัย.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
4. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดบุ๊กมาร์ก
บทคัดย่อ	ง
Abstract.....	จ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1

1.2	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.4	วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.4.1	การเก็บข้อมูลภาคสนาม	4
1.5	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2.	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1	แนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว	9
2.2	แนวคิดอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำนน้ำ.....	10
2.2	สถานการณ์การท่องเที่ยวแบบดำนน้ำลึกและธุรกิจนำเที่ยวแบบดำนน้ำลึก	12
2.2.1	การจ้างงานอย่างผิดกฎหมาย.....	13
2.2.2	คนไทยมีโอกาสประกอบอาชีพในธุรกิจดำนน้ำน้อยกว่าชาวต่างชาติ	13
2.2.3	คนไทยไม่ได้เป็นเจ้าของธุรกิจอย่างแท้จริง	14
3.	วิธีดำเนินงานวิจัย.....	15
3.1	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	15
3.2	การสร้างเครื่องมือและแนวทางการพัฒนาเครื่องมือ	15
3.3	การเก็บข้อมูลและการติดตามประเมินผล.....	16
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล	16
4.	ผลการดำเนินงานวิจัยและผลการศึกษาวิจัย.....	18
4.1	ศึกษาข้อจำกัดของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการบังคับใช้ในธุรกิจดำนน้ำและเพื่อรักษาความปลอดภัยให้แก่แก่นักดำนน้ำ	18
4.1.1.	กฎหมายที่บังคับใช้ในการประกอบธุรกิจนำเที่ยวแบบดำนน้ำลึก	18
	พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551	18
	พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551	20
4.1.2	กฎหมายที่คุ้มครองทรัพยากร	21
	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504.....	21
	ประกาศและระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504..	22
	พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535.....	24
	พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535.....	25
	พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ..	26
4.1.3	ข้อจำกัดและประเด็นที่ควรพิจารณาด้านกฎหมาย.....	27
4.2	สภาพปัจจุบันและอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำนน้ำ.....	29
4.2.1	ประเภทของธุรกิจดำนน้ำ	30
4.2.2	รูปแบบการให้บริการของธุรกิจดำนน้ำ	31

4.3 รูปแบบและระดับการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ	33
4.3.1 รูปแบบการใช้ประโยชน์	33
4.3.2 ความหนาแน่นของการใช้ประโยชน์ในแหล่งน้ำ	34
4.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการและการประเมินปัจจัยภายในของผู้ประกอบการ	37
4.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ	37
4.4.2 การประเมินปัจจัยภายในของผู้ประกอบการ	40
4.4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจด้านน้ำของผู้ประกอบการ	43
4.5 พฤติกรรม ความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการธุรกิจด้านน้ำ ..	47
4.5.1 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวด้านน้ำ	47
4.5.2 ความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในการใช้บริการธุรกิจด้านน้ำ	48
4.5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการ ธุรกิจด้านน้ำ	51
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	59
5.1 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	59
5.1.1 ข้อจำกัดของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการบังคับใช้ในธุรกิจด้านน้ำและเพื่อรักษา ความปลอดภัยให้นักดำน้ำ	59
5.1.2 สภาพปัจจุบันของธุรกิจด้านน้ำและอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจด้านน้ำ	62
5.1.3 ลักษณะการใช้ทรัพยากรของธุรกิจด้านน้ำ	65
5.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	66
5.2.1 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย	66
5.2.2 ข้อเสนอแนะด้านการใช้ประโยชน์แนวปะการังเพื่อความยั่งยืนของธุรกิจด้านน้ำ	71
บรรณานุกรม	77

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 สัดส่วนของผู้ประกอบการแบบครบวงจรและแบบไม่ครบวงจร	30
ตารางที่ 2 รูปแบบการให้บริการด้านน้ำของผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษา	31
ตารางที่ 3 ค่าใช้จ่ายในการเรียนดำน้ำหลักสูตรต่างๆ และค่าทริปดำน้ำในพื้นที่ศึกษา	32
ตารางที่ 4 แหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกที่มาใช้บริการและสื่อที่ผู้ประกอบการใช้ในการ ประชาสัมพันธ์	33
ตารางที่ 5 ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านน้ำในพื้นที่ศึกษา	38
ตารางที่ 6 การขึ้นทะเบียนธุรกิจของผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษา	38

ตารางที่ 7 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับจุดแข็งของธุรกิจ	39
ตารางที่ 8 สัดส่วนของครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำที่เป็นพนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว	39
ตารางที่ 9 ผลการประเมินปัจจัยภายในของผู้ประกอบการตามหลักการ 7s ของ McKinsey ..	41
ตารางที่ 10 ทักษะ ประสิทธิภาพและการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยวดำน้ำ	47
ตารางที่ 11 สื่อที่นักท่องเที่ยวใช้ประกอบการตัดสินใจ รูปแบบการท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายโดยประมาณ	48
ตารางที่ 12 แสดงความคาดหวังและประสิทธิภาพที่นักท่องเที่ยวได้รับต่อการใช้บริการธุรกิจดำน้ำในพื้นที่ศึกษา.....	49
ตารางที่ 13 ผลของเพศต่อความคาดหวังและประสิทธิภาพในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ.....	51
ตารางที่ 14 ผลของอายุต่อความคาดหวังและประสิทธิภาพในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ	52
ตารางที่ 15 ผลของระดับการศึกษาต่อความคาดหวังและประสิทธิภาพในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ	52
ตารางที่ 16 ผลของอาชีพต่อความคาดหวังและประสิทธิภาพในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ	53
ตารางที่ 17 ผลของรายได้ต่อความคาดหวังและประสิทธิภาพในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ	54
ตารางที่ 18 ผลของระดับความสามารถในการดำน้ำต่อความคาดหวังและประสิทธิภาพในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ	55
ตารางที่ 19 ผลของประสิทธิภาพการดำน้ำต่อความคาดหวังและประสิทธิภาพในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ	56
ตารางที่ 20 ผลของประสิทธิภาพการดำน้ำในพื้นที่ต่อความคาดหวังและประสิทธิภาพในการใช้บริการ	56
ตารางที่ 21 ผลของค่าใช้จ่ายต่อความคาดหวังและประสิทธิภาพในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ ...	57
ตารางที่ 2 2 ข้อมูลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มอายุต่าง ๆ ที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในพื้นที่ศึกษา	63
ตารางที่ 23 แนวทางการพิจารณาบทบทวนการจัดแบ่งประเภทธุรกิจนำเที่ยว	66
ตารางที่ 24 ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่	74

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แหล่งดำน้ำที่สำคัญในฝั่งอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามันในประเทศไทย	2
ภาพที่ 2 แนวคิดในการศึกษาด้านอุปสงค์และอุปทานของงานวิจัย	5

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการศึกษา	7
ภาพที่ 4 สัดส่วนนักดำน้ำแต่ละประเภทในพื้นที่เกาะเต่า พัทยาและเกาะราชา.....	34
ภาพที่ 5 การใช้ประโยชน์แนวปะการังในพื้นที่เกาะเต่า	36
ภาพที่ 6 การใช้ประโยชน์แนวปะการังในพื้นที่พัทยา.....	36
ภาพที่ 7 การใช้ประโยชน์แนวปะการังในพื้นที่เกาะราชา.....	37

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

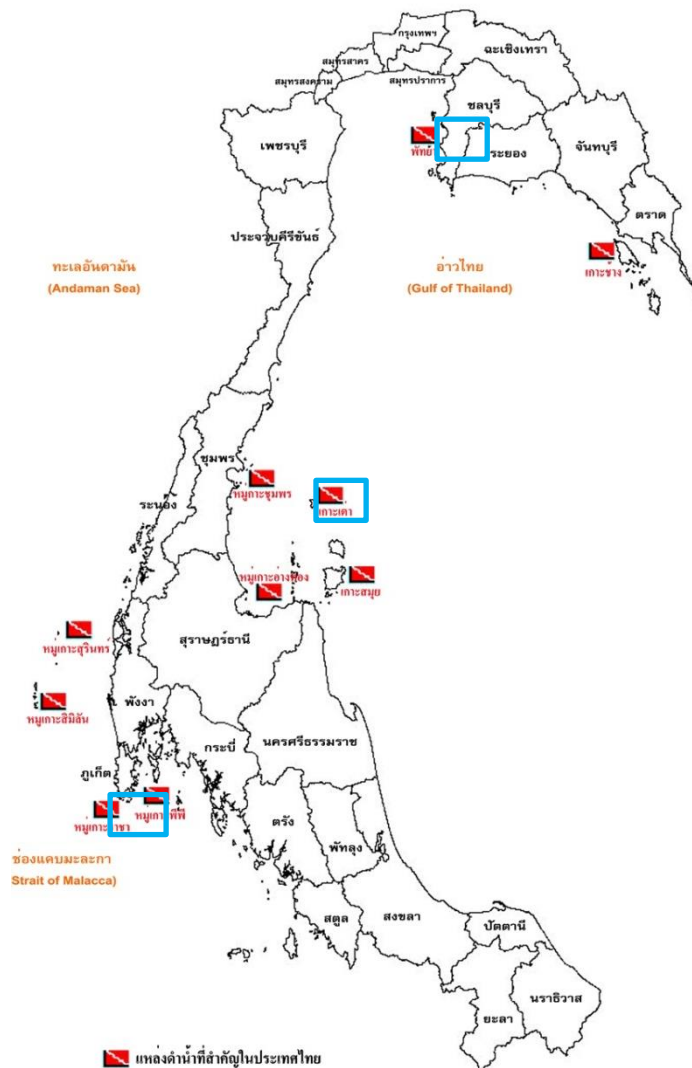
ประเทศไทยมีแนวปะการังที่สวยงามทั้งสองฝั่งทะเล เป็นแหล่งดำน้ำที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยกว่าร้อยละ 80 เดินทางไปท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเลและแหล่งดำน้ำสำคัญตามแนวปะการังในประเทศไทย (Tapsuwan, 2005) กิจกรรมดังกล่าวสร้างรายได้ให้กับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างมหาศาล เช่น ธุรกิจร้านดำน้ำและธุรกิจโรงเรียนสอนดำน้ำ เป็นต้น

การท่องเที่ยวดำน้ำในประเทศไทยเป็นธุรกิจที่ครบวงจร ที่สามารถสร้างรายได้สูงให้แก่ประเทศ กล่าวคือธุรกิจดำน้ำในประเทศไทยสามารถบริการนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่มีรายได้สูงทั้งกลุ่มที่ต้องการเรียนดำน้ำและกลุ่มนักดำน้ำ ในปัจจุบันมีผู้ที่สนใจเรียนดำน้ำเพื่อต้องการได้รับประกาศนียบัตรอย่างถูกต้องเพื่อใช้ดำน้ำทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ในประเทศไทยมีสถาบันดำน้ำต่าง ๆ จากต่างประเทศ เช่น PADI NAUI CMAS BSAC SSI เป็นต้น ได้เปิดสอนการดำน้ำลึก (SCUBA Diving) ตามเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในอ่าวไทย เช่น เกาะเต่า พัทยา เกาะช้าง เกาะสมุย และในฝั่งทะเลอันดามัน เช่น ภูเก็ต พังงา กระบี่ เป็นต้น กลุ่มที่สองคือกลุ่มนักดำน้ำที่มีความสามารถในการดำน้ำแล้วและอยากมีประสบการณ์ในการดำน้ำในแหล่งดำน้ำที่สวยงามของประเทศโดยใช้บริการจากร้านดำน้ำทั้ง อุปกรณ์ การขนส่งและกิจกรรมการดำน้ำ ดังนั้นเมื่อพิจารณาธุรกิจดังกล่าวแล้วพบว่าธุรกิจธุรกิจนำเที่ยวดำน้ำและโรงเรียนสอนดำน้ำเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้อย่างสูงและมีโอกาสในการขยายตัวของธุรกิจสูงเช่นเดียวกัน

การท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกมีกิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะและต้องการทรัพยากรที่สมบูรณ์และสวยงาม และการบริการที่ดี แต่ขณะเดียวกันก็เป็นกิจกรรมที่ส่งผลกระทบทางลบต่อแนวปะการังได้ทั้งจากตัวนักท่องเที่ยวที่สร้างความเสียหายต่อแนวปะการังได้โดยตรง ทั้งการสัมผัส เหยียบย่ำ โดยเฉพาะนักดำน้ำที่ขาดประสบการณ์และมีทักษะในการดำน้ำต่ำ เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการร้านดำน้ำที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยเฉพาะผู้นำการดำน้ำเป็นคนที่มีความรู้มากที่สุดในการให้ความรู้ ควบคุมดูแล นักท่องเที่ยวโดยตรง

การรักษามาตรฐานของการท่องเที่ยวดำน้ำให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติน้อยที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็ยังสามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีให้นักท่องเที่ยวและสร้างผลประโยชน์ที่ดีผู้ประกอบการมีผลประโยชน์ที่ดี เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีความจำเป็นต้องพิจารณาตั้งแต่ กฎหมาย มาตรฐานผู้ประกอบการ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มากขึ้นรับกับการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวแบบดำน้ำที่เพิ่มขึ้นทุกปี และการ

ลดผลกระทบต่อทรัพยากรเพื่อให้การท่องเที่ยวดำน้ำในประเทศไทยสามารถดำเนินต่อไปอย่างยั่งยืนบน
มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

ภาพที่ 1 แหล่งดำน้ำที่สำคัญในฝั่งอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามันในประเทศไทย

(สีเหลี่ยมสีฟ้าแสดงพื้นที่ศึกษา ได้แก่ 1. เมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 2. เกาะเต่า
อำเภอกะพะงั่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3. เกาะราชา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต)

ที่มา: <http://www.mkh.in.th/index.php/2010-03-22-18-05-14/2010-03-26-05-53-09>)

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาข้อจำกัดของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการบังคับใช้ในธุรกิจด้านน้ำและเพื่อรักษาความปลอดภัยให้แก่ักดำน้ำ

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจด้านน้ำ อันประกอบด้วย จำนวนและประเภทของธุรกิจด้านน้ำ คุณภาพและมาตรฐานในการดำเนินการของธุรกิจด้านน้ำ ความคาดหวังและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมด้านน้ำและแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำในประเทศไทย ประเภทและจำนวนของนักท่องเที่ยวด้านน้ำ ทักษะ ประสบการณ์ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อธุรกิจด้านน้ำ แนวโน้มความต้องการของนักท่องเที่ยวในอนาคต

1.2.3 เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ทรัพยากรของธุรกิจด้านน้ำ ลักษณะกิจกรรมด้านน้ำ แหล่งน้ำที่ใช้ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนด้านน้ำและการท่องเที่ยวด้านน้ำ มาตรการการควบคุมผลกระทบของการด้านน้ำต่อทรัพยากร

1.2.4 เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวด้านน้ำเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับการท่องเที่ยวด้านน้ำและสร้างความยั่งยืนให้กับธุรกิจท่องเที่ยวด้านน้ำ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ทำในพื้นที่แหล่งน้ำที่ได้รับความนิยมโดยเป็นพื้นที่ที่ไม่ใช่เขตอุทยานแห่งชาติซึ่งได้แก่ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีและเกาะราชา จังหวัดภูเก็ต

ศึกษาช่องว่างของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และการบังคับใช้เพื่อรักษาคุณภาพของการด้านน้ำ ความปลอดภัยในการด้านน้ำ แผนการรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉินและมาตรฐานของธุรกิจด้านน้ำ โดยเน้นโรงเรียนสอนด้านน้ำและร้านบริการท่องเที่ยวแบบด้านน้ำลึก ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผลกระทบของการด้านน้ำต่อทรัพยากรทางทะเล

ศึกษารูปแบบการดำเนินการและประกอบธุรกิจด้านน้ำ อุปสงค์และอุปทานของธุรกิจด้านน้ำในประเทศไทย อันประกอบด้วย จำนวนและประเภทของธุรกิจด้านน้ำ มาตรฐานในการดำเนินการของธุรกิจด้านน้ำ ความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมด้านน้ำและแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำในประเทศไทย ประเภทและจำนวนของนักท่องเที่ยว ด้านน้ำ และเสนอแนะในด้านกฎหมายและข้อบังคับด้านการท่องเที่ยวแบบด้านน้ำ

ศึกษารูปแบบและลักษณะการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของธุรกิจดำนํ้า ที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะกิจกรรม ดำนํ้า แหล่งดำนํ้าที่ใช้ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนดำนํ้าและการท่องเที่ยวดำนํ้า มาตรการการควบคุม ผลกระทบของการดำนํ้าต่อทรัพยากร

การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนามาตรฐานการดำนํ้าในประเทศไทย ในพื้นที่อ่าวไทย ได้แก่ พัทยา จังหวัดชลบุรีและเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่อันดามันได้แก่เกาะราชา จังหวัดภูเก็ต

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

คณะนักวิจัยได้ดำเนินการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1.4.1 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

1. รูปแบบการดำเนินการและการประกอบธุรกิจนํ้าเที่ยวแบบดำนํ้าลึก

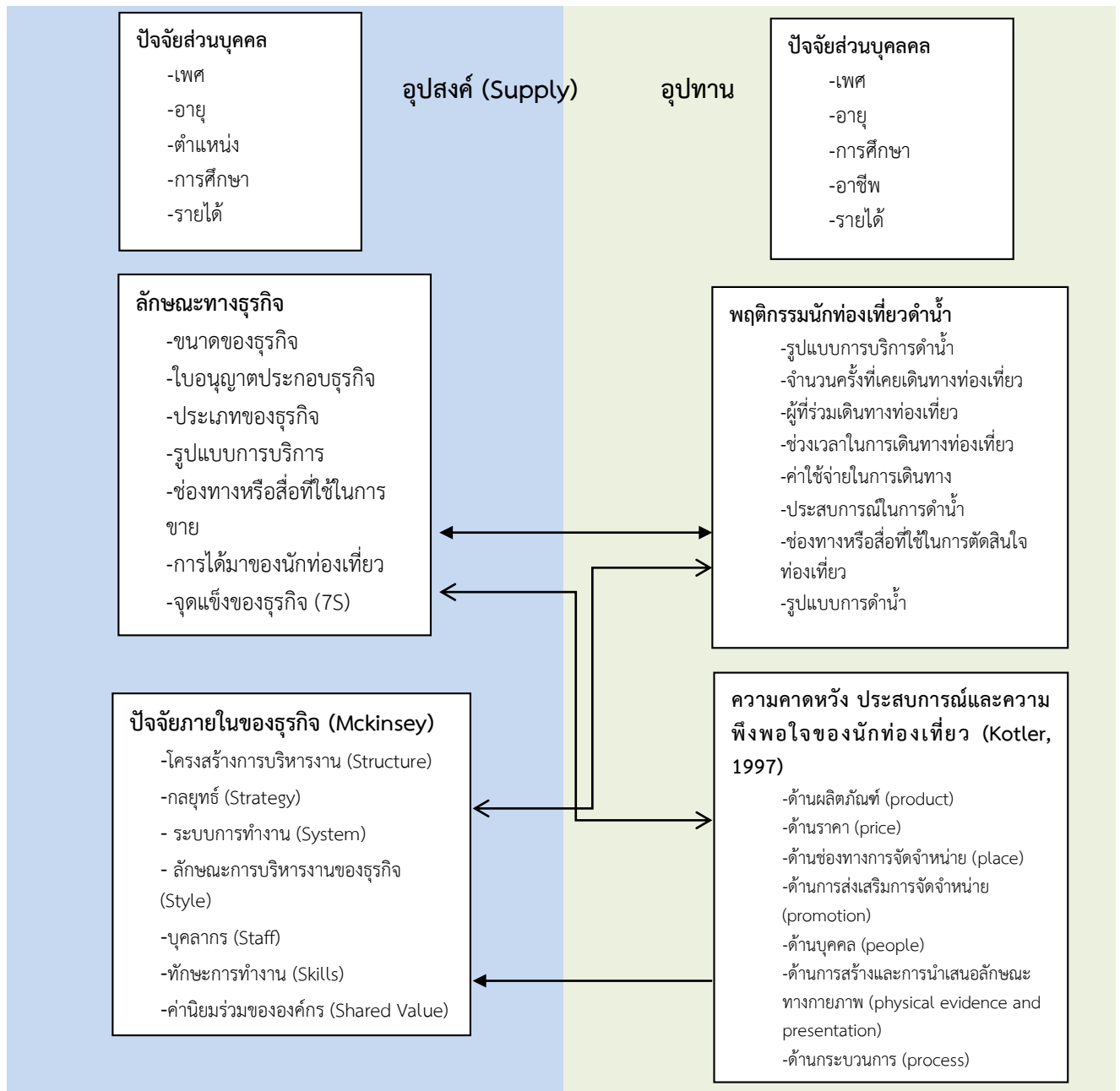
โดยเก็บข้อมูล จำนวนและประเภทธุรกิจนํ้าเที่ยวแบบดำนํ้าลึกในพื้นที่ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2. อุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำนํ้า โดยการวิเคราะห์ส่วนประสมการตลาดเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักดำนํ้า สำหรับข้อมูลอุปสงค์จะเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจดำนํ้า โดยพิจารณา ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลลักษณะทางธุรกิจและปัจจัยภายในของธุรกิจ

ส่วนข้อมูลอุปทานจะสอบถามและสัมภาษณ์จากนักท่องเที่ยวโดยพิจารณา ข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและส่วนประสมทางการตลาด โดยคำนึงถึง โปรแกรมการบริการดำนํ้า (product) ราคา (price) ระบบการจัดจำหน่าย (place) การส่งเสริมการตลาด (promotion) บุคลากร (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical evidences) และกระบวนการให้บริการ (Process)

3. รูปแบบและระดับการใช้ประโยชน์จากแหล่งดำนํ้าของธุรกิจนํ้าเที่ยวแบบดำนํ้า เก็บข้อมูลรูปแบบการดำนํ้า สถานที่ดำนํ้าและความหนาแน่นของการใช้ประโยชน์ในแหล่งดำนํ้า การสังเกตการณ์ในแหล่งดำนํ้า การนับจำนวนนักดำนํ้าในพื้นที่ดำนํ้าในระยะเวลาที่กำหนด

4. กฎหมาย ระเบียบ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดำนํ้า โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 2 แนวคิดในการศึกษาด้านอุปสงค์และอุปทานของงานวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- ข้อมูลรูปแบบและการดำเนินการธุรกิจนำเที่ยวดำน้ำและสภาพปัจจุบัน ใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติเชิงปริมาณและสถิติเชิงพรรณนา

- ข้อมูลอุปสงค์-อุปทานของธุรกิจดำน้ำโดยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณและสถิติเชิงพรรณนา

- ข้อมูลรูปแบบการใช้ประโยชน์และระดับการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ ใช้วิธีการคำนวณทางสถิติ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

- วิเคราะห์ข้อจำกัดและช่องว่างกฎหมาย ระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้องใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 แนวทางในการพัฒนาธุรกิจน้ำเที่ยวแบบดำน้ำลึกเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำในประเทศไทยให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของธุรกิจดำน้ำและการท่องเที่ยวในประเทศไทย และเพิ่มมาตรฐานและความปลอดภัยที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากธุรกิจการท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึก

1.5.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลธุรกิจน้ำเที่ยวแบบดำน้ำ เช่น กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาปรับปรุง ระเบียบ ข้อบังคับ และเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ เพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวและเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ

1.5.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ เช่น กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สามารถนำผลวิจัยที่วิเคราะห์ อุปสงค์และอุปทานของธุรกิจน้ำเที่ยวแบบดำน้ำลึกไปใช้ปรับปรุงรูปแบบการบริการ โปรแกรมการดำน้ำเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

1.5.4 ผลงานวิจัยสามารถนำไปต่อยอดเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ธุรกิจดำน้ำ สร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจให้แก่ธุรกิจน้ำเที่ยวแบบดำน้ำและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงแรม ที่พัก การขนส่ง เป็นต้น

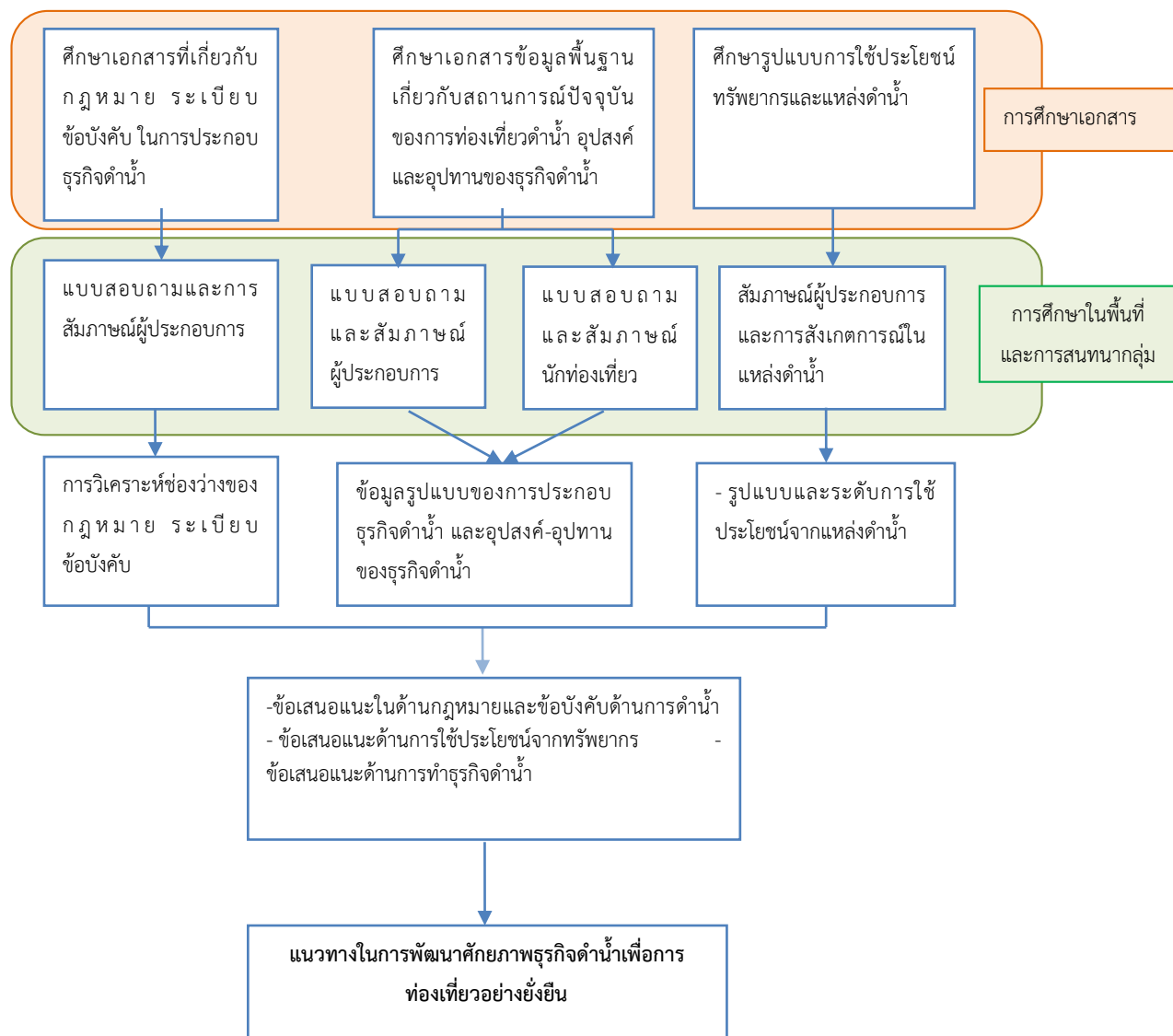
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ธุรกิจดำน้ำ หมายถึง ธุรกิจที่ให้บริการดังต่อไปนี้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ได้แก่ ให้บริการสอนดำน้ำหลักสูตรต่างๆ ที่มีในสถาบันที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ และ/หรือบริหารจัดการดำน้ำโดยการนำนักท่องเที่ยวออกไปดำน้ำตามแหล่งดำน้ำต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจดำน้ำในพื้นที่ เกาะเต่า พัทยา และเกาะราชา

นักท่องเที่ยวดำน้ำ หมายถึง นักเรียนดำน้ำที่เรียนหลักสูตรต่างๆของสถาบันสอนการดำน้ำที่มีมาตรฐานในระดับนานาชาติ หรือนักท่องเที่ยวที่มาทำกิจกรรมดำน้ำโดยที่มีความสามารถในการดำน้ำและได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากสถาบันที่มีมาตรฐานและได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

1.7 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการศึกษา

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากแผนงานวิจัยนี้เป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างโครงการย่อย และดำเนินการวิจัยโดยมีแนวคิดเดียวกัน โครงการย่อยที่ 1 จะเพิ่มเติมแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยวในประเด็นกิจกรรม (activity)

2.1 แนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว

องค์ประกอบการท่องเที่ยวรวมถึงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Dickman, 1996) ได้กล่าวไว้ว่ามีองค์ประกอบด้วยกัน 5 ด้าน หรือเป็นที่รู้จักกันดีเรียกว่า 5 A ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้

2.1.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยว ในการวิจัยในครั้งนี้สิ่งที่ดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มดำนํ้าลิกนั้นถือว่าแหล่งดำนํ้าหรือทรัพยากรธรรมชาติได้นํ้า ถือว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจก่อให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวยังบริเวณแหล่งดำนํ้าซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นแหล่งดำนํ้าที่มีความน่าสนใจในระดับต้นๆ ของโลก จึงมีนักท่องเที่ยวกลุ่มดำนํ้าลิกจำนวนมากเดินทางมาเพื่อดำนํ้าในประเทศไทย และกลับมาดำนํ้าซ้ำ ในแผนงานวิจัยนี้โครงการย่อยที่ 2 จะศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรแนวปะการัง (attraction)

2.1.2 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางถึงแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ ด้วยความสะดวกสบาย รวดเร็ว และปลอดภัย ดังนั้นการพัฒนาการขนส่งอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย สถานีที่ให้บริการ อันได้แก่ การส่งทางบก ได้แก่ สถานีขนส่งผู้โดยสารโดยสารประจำทาง (Bus Terminal) สถานีรถไฟ (Train Station) การขนส่งทางนํ้า ได้แก่ ท่าเทียบเรือ (Port/ Pier) และการขนส่งทางอากาศ (Airport) พาหนะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น รถยนต์ รถโดยสาร รถไฟ เรือโดยสาร เครื่องบิน ที่ทำหน้าที่พานักท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมาย ทั้งนี้ยังรวมถึงการขนส่งปัจจัยต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย จะเห็นได้ว่าการจัดการด้านการขนส่งเดินทางนั้นเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อนักท่องเที่ยว

2.1.3 ที่พัก (Accommodation) เนื่องจากการท่องเที่ยวนั้นต้องมีการพักค้างคืนในแหล่งหรือบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวที่จัดไว้ให้ ซึ่งที่พักที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึง สภาพทางกายภาพที่มีความปลอดภัย มีการก่อสร้างที่ได้มาตรฐาน มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอและเป็นไปตามราคาที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังต้องมีการบริการด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เข้ามาใช้บริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย พนักงานที่ให้บริการต้องมีทักษะและสมรรถนะที่ดีในการบริการแก่นักท่องเที่ยว

2.1.4 กิจกรรม (Activity) การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวนั้นเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปในการท่องเที่ยวโดยทั่วไปอาจจะมีการสร้างกิจกรรมหรือ การส่งเสริม

ให้แหล่งท่องเที่ยวได้มีกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ที่ดีต่อการท่องเที่ยว ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นการจัดให้มีกิจกรรมด้านวัฒนธรรม หรือกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงกิจกรรมการออกกำลังกายและผจญภัยอีกด้วย ในที่นี้กิจกรรมที่เป็นเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่กิจกรรมการดำน้ำลึก

2.1.5 สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (Amenity) ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ระบบสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ระบบการสื่อสาร รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้เมื่อเกิดเหตุจำเป็นต่างๆ เช่น ธนาคาร สถานพยาบาล ทั้งนี้ยังรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการบริการเพื่อการผ่อนคลายหรือการใช้เวลาว่างของนักท่องเที่ยวและยังอาจเป็นการส่งเสริมด้านสุขภาพ อาทิเช่น การใช้บริการการนวดแผนไทยหรือสปา เป็นต้น รวมถึงการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น ร้านอาหาร ภัตตาคาร ร้านกาแฟ ซึ่งในข้อนี้จะมีความแตกต่างจากแนวคิดของ พยอม ธรรมบุตร (2549: 1-3) ที่ระบุว่าเป็นการบริการเบ็ดเตล็ดที่ให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) แต่ในรายละเอียดแล้วไม่มีความแตกต่างกัน

สิ่งที่อยู่ในบางรายงานนั้นได้ระบุถึงการบริหารจัดการ (Administration) อยู่ในองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้งการบริหารจัดการโดยภาครัฐที่เป็นผู้กำหนดด้านกฎหมาย หลักเกณฑ์ แนวการปฏิบัติ และการดำเนินการของภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ เช่น ชุมชนที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ทั้งในฐานะการเป็นเจ้าของบ้าน หรือการที่ดูแลในฐานะที่พื้นที่การท่องเที่ยวนั้นเป็นสถานที่พักอาศัยและทำมาหากินของชุมชนด้วย

2.2 แนวคิดอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำน้ำ

งานวิจัยด้านอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำน้ำในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเน้นวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว (อุปสงค์) โดยใช้การวิเคราะห์ส่วนประสมการตลาด (7Ps) มนต์ชัยและคณะ (2555) ได้อธิบายอุปสงค์ของธุรกิจดำน้ำไว้ดังนี้

1. **ผลิตภัณฑ์ (Product)** คือ สินค้าหรือบริการที่เสนอขายให้กับนักดำน้ำ การจัดบริการหรือโปรแกรมที่เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าจะทำให้ธุรกิจสร้างรายได้มากขึ้น ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญคือ ความแตกต่างของบริการเมื่อเทียบกับคู่แข่งและราคาที่ถูกกว่าคู่แข่ง สิ่งที่เป็นปัจจัยหลักด้านผลิตภัณฑ์ที่นักดำน้ำให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ จุดดำน้ำที่จะไปดำน้ำ (กฤตกมล, 2549) ความสมบูรณ์ของแนวปะการัง (นรารัตน์, 2556: รัฐภูมิ, 2553) และความหลากหลายของปลาทะเล (กุลิสรา, 2555) ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับสภาพอุปกรณ์ดำน้ำมากที่สุด (วิมลรัตน์, 2551)

2. ราคา (Price) ราคาเป็นปัจจัยแรกๆที่ลูกค้าพิจารณา แต่ขณะเดียวกันกำไรหรือรายได้ของผู้ประกอบการก็ขึ้นอยู่กับราคาขายด้วย ดังนั้นการทำการราคาถูกจึงอาจจะไม่ใช่ทางออกเสมอไป แต่การสร้างคุณค่าในราคาที่เหมาะสมจึงควรพิจารณา การตั้งกำหนดให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์หรือโปรแกรมการดำเนินงานอาจพิจารณาจาก ความพึงพอใจของลูกค้า คือ การกำหนดราคาตามความเต็มใจจ่ายหรือความสามารถจ่ายของนักท่องเที่ยว การตั้งราคาตามท้องตลาด คือ การกำหนดราคาตามคู่แข่งในตลาด ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการมีกำหน้อยเกินไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับต้นทุน และกำหนดราคาด้วยการคิดต้นทุนบวกด้วยกำไร ผู้ประกอบการจะใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้ประกอบการโดยเฉพาะต้นทุนในการดำเนินการ

จากงานวิจัยพบว่านักดำน้ำให้ความสำคัญปัจจัยด้านราคาได้แก่ ความเหมาะสมของราคาค่าสอนดำน้ำ (รัฐภูมิ, 2553) ค่าใช้จ่ายในการดำน้ำถูก (นรารัตน์, 2556) การกำหนดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเองได้ (กุลิสรา, 2555) จำนวนครั้งที่ลงดำน้ำต่อราคา (กฤตกมล, 2549) ขณะที่ชาวต่างประเทศจะให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการจ่ายเงิน

3. ระบบการจัดจำหน่าย (Place) คือ วิธีการทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาถึงสินค้าการท่องเที่ยวหรือเข้ามาใช้บริการได้ ช่องทางการจัดจำหน่ายอาจจะหลากหลาย เช่น การจำหน่ายผ่านตัวแทนจำหน่าย ผ่าน social media หรือ web site ต่างๆ เป็นต้น จากงานวิจัยพบว่านักดำน้ำให้ความสำคัญกับการเดินทางสะดวก (นรารัตน์, 2556) ความน่าเชื่อถือของผู้จัดจำหน่าย (กฤตกมล, 2549) นักดำน้ำชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับความสะดวกในการซื้อโปรแกรมผ่านช่องทางออนไลน์ (วิมลรัตน์, 2551)

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ การทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวรับทราบข้อมูลข่าวสารของสินค้าบริการ ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น การเข้าร่วมงานส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัจจัยต่อไปมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การได้รับสิทธิพิเศษในวันสำคัญต่างๆ (รัฐภูมิ, 2553) การมี web site เพื่อเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย (กุลิสรา, 2555) การมีส่วนลดเมื่อมีการใช้บริการซ้ำ (กฤตกมล, 2549) ส่วนนักดำน้ำชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับสิ่งพิมพ์มากที่สุด

5. บุคลากร (People) บุคลากรหรือพนักงาน (Employees) ซึ่งต้องอาศัยการคัดเลือก (Selection) การฝึกอบรม (Training) การจูงใจ (Motivation) เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญ และสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการได้ ทั้งนี้ นักดำน้ำให้ความสำคัญกับประเด็นต่อไปนี้มากที่สุด ได้แก่ ความรู้ความสามารถของพนักงาน (กุลิสรา, 2555) Dive leader มีความชำนาญและเอาใจใส่นักดำน้ำ (รัฐภูมิ, 2553) ส่วนนักดำน้ำชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับสภาพของพนักงานมากที่สุด

6. ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) เป็นสิ่งประทับใจแรกสำหรับลูกค้าที่มาใช้บริการ ครั้งแรกเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ เช่น ธุรกิจดำน้ำต้องให้ความสำคัญเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า

(Customer-Value Proposition) ไม่ว่าจะเป็นด้านความสะดวก อุปกรณ์ดำนน้ำที่ทันสมัย และได้มาตรฐาน หรือความเร็วในการให้บริการ งานวิจัยพบว่านักดำน้ำให้ความสำคัญกับ ความสะดวกของสถานที่ดำน้ำ (กุลิสรา, 2555) การออกแบบตกแต่งร้านให้สวยงาม (รัฐภูมิ, 2553) ความกว้างของลานท้ายเรือ เพื่อประโยชน์ ในเวลาขึ้นและลง (กฤตกมล, 2549) ส่วนนักดำน้ำชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการมากที่สุด

7. กระบวนการ (Process) หมายถึงกระบวนการเพื่อส่งมอบคุณภาพในการให้บริการกับลูกค้าได้ รวดเร็ว และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (Customer Satisfaction) ในที่นี้อาจจะหมายถึงกระบวนการนำ นักดำน้ำไปดำน้ำตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการดำน้ำ งานวิจัยพบว่านักดำน้ำให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการ ดำน้ำ (กุลิสรา, 2555) กระบวนการสอนดำน้ำได้มาตรฐาน (รัฐภูมิ, 2553) ความชำนาญในเส้นทางเดินเรือ และรู้จักทำเลที่ตั้งแหล่งดำน้ำเป็นอย่างดี (กฤตกมล, 2549)

จากการพิจารณาเบื้องต้นพบว่านักดำน้ำส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม ความ คุ่มค่าด้านราคา ความสะดวกในการเข้าถึง การเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ความเป็นมืออาชีพของผู้ให้บริการและความ ปลอดภัยในการใช้บริการมากที่สุด

2.2 สถานการณ์การท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกและธุรกิจนำเที่ยวแบบดำน้ำลึก

ด้วยความหลากหลายและความสวยงามของท้องทะเลไทยจึงเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ให้เข้ามาท่องเที่ยวและทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นที่ นิยมอีกหนึ่งกิจกรรมตามท้องทะเลคือ การดำน้ำ ทำให้มีผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากด้วย เช่นกัน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการ โดยธุรกิจการดำน้ำสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติให้เข้ามาดำน้ำในประเทศไทยได้ถึงประมาณ 200,000 - 250,000 คนต่อปี (เปมิกา, 2549) ขณะที่ในปี 2557 มีการประเมินว่านักท่องเที่ยวดำน้ำอาจจะมีมากถึง 500,000 คน สร้างรายได้ให้แก่ธุรกิจดำ น้ำและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกว่า 5,000 ล้านบาท (สยามธุรกิจ: ตุลาคม 2557) เมื่อเปรียบเทียบกับระดับภูมิภาค ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงในตลาดดำน้ำ จากการจัดอันดับความสามารถใน การแข่งขันทางด้านการท่องเที่ยวโดย World Economic Forum ในปี 2015 โดยเปรียบเทียบประเทศที่มี เป็นที่นิยมในการดำน้ำพบว่าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และ ประเทศไทย พบว่าประเทศไทยมีคะแนน travel and tourism competitiveness index เป็นอันดับที่สอง รองจากประเทศมาเลเซีย อย่างไรก็ตามประเทศมีคะแนนด้าน tourism infrastructure เป็นอันดับที่หนึ่งโดย ประเทศไทยมีจุดเด่นทางด้านการเดินทางและที่พัก ปัจจุบันต่อมาก็คือประเทศไทยยังมีคะแนนด้านทรัพยากร ธรรมชาติเป็นอันดับที่หนึ่งอีกด้วย นอกจากนี้จากผลสำรวจในปี 2013 พบว่าประเทศไทยมีนักท่องเที่ยว ต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับหนึ่งรวมทั้งมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับหนึ่งอีกด้วย ปัจจุบันเหล่านี้

เป็นจุดแข็งที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นผู้นำทางด้านตลาดดำน้ำได้ ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อธุรกิจดำน้ำในปัจจุบันกลับเป็นปัจจัยภายในที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ได้แก่

2.2.1 การจ้างงานอย่างผิดกฎหมาย

การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวทำให้ธุรกิจดำน้ำมีการขยายตัวมากขึ้น ส่งผลให้มีการแข่งขันสูงขึ้นผู้ประกอบการบางส่วนใช้กลยุทธ์ในการลดต้นทุน เช่น การรับสอนนักดำน้ำให้เป็น Dive master โดยไม่คิดค่าเล่าเรียนเพื่อแลกกับการทำงานเป็นผู้ควบคุมการดำน้ำหรือการรับสมัครนักดำน้ำชาวต่างชาติที่มีคุณสมบัติมาทำงานเป็น Dive master โดยให้ค่าตอบแทนเป็นที่พักและอาหารแต่บุคคลกลุ่มนี้จะไม่มีความรู้ใบอนุญาตทำงาน (Work permit) ในขณะที่ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการบางส่วนจ้างงานผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติในการเป็น Dive master มาทำงาน จะเห็นได้ว่าการลดต้นทุนของผู้ประกอบการส่งผลให้เกิดการลดคุณภาพของธุรกิจ ทำให้เกิดการจ้างงานอย่างผิดกฎหมาย อาจสร้างความเสียหายให้กับธุรกิจการท่องเที่ยวแบบดำน้ำและนักท่องเที่ยวได้

2.2.2 คนไทยมีโอกาสนประกอบอาชีพในธุรกิจดำน้ำน้อยกว่าชาวต่างชาติ

การดำน้ำในประเทศไทยลูกค้าส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการจะเป็นชาวต่างชาติประมาณร้อยละ 75-80 ซึ่งนิยมใช้บริการกับร้านดำน้ำที่มีเจ้าของกิจการเป็นชาวต่างชาติเช่นเดียวกัน บางรายจะเลือกซื้อทัวร์และชำระเงินกับบริษัทที่ตั้งอยู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวต่างชาติที่ต้องการเข้ามาเรียนดำน้ำในประเทศมักจะเลือกสถาบันที่สามารถสื่อสารภาษาของตนเองได้ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยจะได้รับบริการจากชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของธุรกิจทำให้เกิดการผูกขาดทางการค้า ร้านดำน้ำที่มีคนไทยเป็นเจ้าของแทบจะไม่มีโอกาสบริการลูกค้าส่วนนี้ รายได้ที่เกิดขึ้นจากธุรกิจดำน้ำไม่ได้เข้าสู่มือคนไทยอย่างแท้จริง ประเด็นที่น่าสนใจคือในประเทศไทยยังไม่มีมาตรการสำหรับการดำน้ำถึงแม้จะเป็นธุรกิจนำเที่ยวประเภทหนึ่งก็ตาม ในต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย มีกฎระเบียบที่กำหนดให้ชาวต่างชาติที่จะไปดำน้ำจะต้องจ้างผู้นำการดำน้ำที่เป็นคนท้องถิ่นเท่านั้นทำให้อาชีพผู้นำการดำน้ำถูกสงวนไว้ให้คนท้องถิ่นอย่างแท้จริง สำหรับในประเทศไทยอาชีพมัคคุเทศก์ถูกสงวนไว้ให้คนไทยเท่านั้นตาม พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 แต่เมื่อไม่มีการกำหนดให้ผู้นำการดำน้ำเป็นมัคคุเทศก์ประเภทหนึ่งชาวต่างชาติจึงสามารถเป็นผู้นำการดำน้ำในประเทศไทยได้

นอกจากนี้ตาม พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์สามารถประกาศกำหนดเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนใดเพื่อให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นทำหน้าที่มัคคุเทศก์เท่านั้นและในพื้นที่ดังกล่าว ห้ามมัคคุเทศก์อื่นๆเข้ามาทำหน้าที่มัคคุเทศก์ (มาตรา 51 วรรคสอง) ประเด็นเหล่านี้จึงควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ส่งเสริมให้เกิดการประกอบอาชีพของคนไทยในพื้นที่ทรัพยากรของไทยอย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความพร้อมในการประกอบอาชีพ จำเป็นต้องมีการสร้างมาตรฐานให้กับผู้นำการดำน้ำ

ชาวไทย ทั้งด้านทักษะการควบคุมการดำน้ำ การสอนการดำน้ำและโดยเฉพาะทักษะด้านภาษาต่างประเทศที่เป็นจุดอ่อนของคนไทยต้องได้รับการสนับสนุนอย่างแท้จริงจากภาครัฐและผู้ประกอบการ (พรหมโชติ และ รสรินทร์ 2550)

สิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้เลยคือนักดำน้ำที่มาใช้บริการในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติและความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบการต่างชาติที่เริ่มดำเนินธุรกิจนี้มาก่อนและสั่งสมประสบการณ์มากกว่า ดังนั้นถึงแม้กฎระเบียบต่างๆจะเอื้อให้เกิดความยุติธรรมในการประกอบธุรกิจดำน้ำก็คงไม่เกิดประโยชน์หากผู้ประกอบการชาวไทยไม่พร้อมในการบริการชาวต่างชาติ ในปัจจุบันทางออกก็คือนอกจากการจ้างงานชาวต่างชาติอย่างถูกกฎหมายเพื่อมาช่วยบริการนักดำน้ำชาวต่างชาติแล้วการเพิ่มศักยภาพให้คนไทยพร้อมที่จะบริการชาวต่างชาติให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการสื่อสารในภาษาต่างประเทศ ทักษะการดำน้ำ (กฤตกมล, 2549) และความมีระเบียบวินัยในการทำงาน (วิมลรัตน์, 2551) การพัฒนาศักยภาพของชาวไทยจึงเป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาหากต้องการสร้างความยั่งยืนและยกระดับธุรกิจดำน้ำในประเทศไทย

2.2.3 คนไทยไม่ได้เป็นเจ้าของธุรกิจอย่างแท้จริง

จากข้อมูลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าเมื่อนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยมีความสนใจในการดำน้ำแบบดำน้ำลึกและเจ้าของธุรกิจส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างชาติเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญ และมีความสนใจทางด้านนี้มาก่อนคนไทย (วิมลรัตน์, 2551) นอกจากนี้พบว่ามีผู้ประกอบการที่ไม่ทำการจดทะเบียนธุรกิจอีกจำนวนไม่น้อยเช่นกัน และที่สำคัญผู้ประกอบการในต่างจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนของชาวต่างชาติซึ่งมีมากถึงร้อยละ 90 จากการศึกษาแหล่งธุรกิจการดำน้ำในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้ประกอบการเอกชนที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการดำน้ำ จำนวน 75 บริษัท ประกอบและบริหารงานโดยชาวต่างชาติ 55 บริษัท และบริหารงานโดยคนไทยจำนวน 20 บริษัท (พรหมโชติ และ รสรินทร์, 2550) สัดส่วนผู้ประกอบการที่เป็นชาวต่างชาติสูงกว่าชาวไทยมากทั้งๆที่ตาม พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ระบุไว้ว่า ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาจะต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้นและผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลจะต้องถือหุ้นโดยคนไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 และต้องมีสัดส่วนคณะกรรมการที่มีสัญชาติไทยเกินกึ่งหนึ่ง แต่ในความเป็นจริงพบว่าร้านดำน้ำถูกบริหารโดยชาวต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ นี่อาจสะท้อนให้เห็นความจริงที่ว่าผู้ประกอบการอาจจะไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรืออาจจะมีการขึ้นทะเบียนถูกต้องแต่ในการบริหารงานแล้วผู้ประกอบการที่เป็นคนไทยอาจจะไม่มีส่วนในการบริหารงาน

3. วิธีดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจดำน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีแนวทางการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการดังนี้

3.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้มุ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยกำหนดประชากรสำหรับเก็บข้อมูลเป็นสองกลุ่มได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำที่ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ การสอนดำน้ำ การขายหรือให้เช่าอุปกรณ์ดำน้ำ การจัดทริปดำน้ำทั้งแบบวันเดียว (Day trip) และแบบหลายวันโดยพักบนเรือ (Live-aboard) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการในพื้นที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และเกาะราชา จังหวัดภูเก็ต กลุ่มที่สองได้แก่นักท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกที่มาใช้บริการจากผู้ประกอบการในพื้นที่หรือหรือนักท่องเที่ยวที่ซื้อทริปจากที่อื่นแต่มาใช้บริการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำน้ำในพื้นที่ เช่น เรือ อุปกรณ์ผู้นำการดำน้ำ เป็นต้น การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีคำนวณตามหลักการของ ทาโร ยามาเน่ (1973)

ในปัจจุบันยังไม่มีมีการเก็บข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวดำน้ำที่มาใช้บริการธุรกิจดำน้ำในพื้นที่ จากสถิติของกรมการท่องเที่ยวได้รายงานจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในพื้นที่ศึกษาในปี 2558 ว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี 529,501 คน นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี 9,849,940 คน และนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำนวน 13,203,284 คน โดยปรารภและคณะ (2556) รายงานว่านักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะเต่าร้อยละ 90 มีวัตถุประสงค์เพื่อการดำน้ำดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวดำน้ำที่เกาะเต่าในปี 2558 มีจำนวน 476,550 คน ขนาดของกลุ่มประชากรนักท่องเที่ยวดำน้ำในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดไว้ที่ 400 คน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำอาศัยข้อมูลจากสำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำที่ขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวที่มีการให้บริการดำน้ำลึกด้วยในพื้นที่ศึกษามี 132 รายดังนั้นจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำที่ 100 ราย

3.2 การสร้างเครื่องมือและแนวทางการพัฒนาเครื่องมือ

แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนเริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 จากการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกันของทั้ง 3 โครงการ พบว่า กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเดียวกัน ดังนั้น จึงทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการ

ของทั้ง 3 โครงการ และนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา

3.2.2 นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Try Out) กับนักท่องเที่ยวจำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) จากการนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9690 โดย Sekaran (1992) ได้กล่าวไว้ว่า ค่าความเชื่อมั่นน้อยกว่า 0.60 จะไม่สามารถเชื่อถือได้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลความเชื่อมั่นในการวิเคราะห์ข้อมูลความเชื่อมั่นในการวิจัยครั้งนี้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่ามากกว่า 0.60 โดยมีค่าเท่ากับ 0.9680 แบบสอบถามจึงมีความเชื่อถือจากผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น

3.2.3 หลังจากแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพทางด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จำนวน 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

3.3 การเก็บข้อมูลและการติดตามประเมินผล

การเก็บข้อมูลสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวจะใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กำหนดคำถามที่ใช้สำหรับคัดกรองนักท่องเที่ยวก่อนเก็บข้อมูล ทั้งนี้การเก็บข้อมูลจะกระจายให้ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด ส่วนการเก็บข้อมูลผู้ประกอบการจะเป็นการเก็บข้อมูลแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทั้งนี้จะเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณการวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาระดับปริมาณจะใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และสถิติอนุมาน (Inference Statistic)

3.4.1 สถิติเชิงพรรณนาจะใช้วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของผู้ประกอบการ และข้อมูลความคาดหวังและประสบการณ์ การวิเคราะห์จะใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และค่าร้อยละ (Percentage: %)

สำหรับข้อมูลความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวจะใช้คำถามที่มีการวัดแบบ Rating Scale ที่มี 4 ระดับดังนี้

ระดับมากที่สุด หมายถึง ความคาดหวังและประสบการณ์มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับมากหมายถึง ความคาดหวังและประสบการณ์มากมีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับน้อยหมายถึง ความคาดหวังและประสบการณ์น้อยมีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับน้อยที่สุด หมายถึง ความคาดหวังและประสบการณ์น้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

จากนั้นจะแปลผลโดยการหาค่าเฉลี่ยของแต่ละคำถามโดยกำหนดเกณฑ์ประมาณค่าดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.26 – 4.00 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.25 หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.76 – 2.50 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.75 หมายถึง น้อยที่สุด

3.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและประสบการณ์จะใช้สถิติอนุमानในการวิเคราะห์ โดยเลือกใช้การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation)

4. ผลการดำเนินงานวิจัยและผลการศึกษาวิจัย

4.1 ศึกษาข้อจำกัดของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการบังคับใช้ในธุรกิจด้านน้ำและเพื่อรักษาความปลอดภัยให้แก่ลูกค้า

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจด้านน้ำและกิจการด้านน้ำมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าวิจัยจะกล่าวถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดตั้งธุรกิจและการดำเนินกิจการด้านน้ำ โดยผู้วิจัยแบ่งหมวดหมู่ออกเป็น กฎหมายที่บังคับใช้สำหรับการประกอบธุรกิจน้ำเที่ยวแบบดำเนินน้ำลึกและกฎหมายที่คุ้มครองทรัพยากร

4.1.1. กฎหมายที่บังคับใช้ในการประกอบธุรกิจน้ำเที่ยวแบบดำเนินน้ำลึก

พระราชบัญญัติธุรกิจน้ำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551

ธุรกิจน้ำเที่ยวแบบดำเนินน้ำลึกจัดเป็น “ธุรกิจน้ำเที่ยว” ตามความหมายใน พรบ. ธุรกิจน้ำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ซึ่งตามมาตรา 15 กำหนดไว้ว่า ผู้ประกอบการธุรกิจน้ำเที่ยวจะต้องขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายกับกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา โดย “ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาจะต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น และหากเป็นนิติบุคคลจะต้องมีกรรมการที่มีสัญชาติไทยเกินกึ่งหนึ่งและทุนของบริษัทไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ต้องเป็นของบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย” ดังนั้นตาม พรบ. นี้ร้านบริการท่องเที่ยวแบบดำเนินน้ำลึกจึงจัดเป็นธุรกิจน้ำเที่ยวประเภทหนึ่ง มีหน้าที่ต้องประกอบธุรกิจภายใต้ พรบ ฉบับนี้และต้องจดทะเบียนตามข้อบังคับในกฎกระทรวง เรื่อง “การอนุญาตประกอบธุรกิจน้ำเที่ยว” พ.ศ. 2556

สำหรับการขออนุญาตประกอบธุรกิจน้ำเที่ยวแบบดำเนินน้ำลึกมีรายละเอียดเพิ่มเติมตามขั้นตอนการขอจดทะเบียนที่ระบุไว้ใน กฎกระทรวง “เรื่องการอนุญาตประกอบธุรกิจน้ำเที่ยว” พ.ศ. 2555 ซึ่งระบุไว้ในหลักเกณฑ์หมวดที่ 1 ข้อ 3 ว่าผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจน้ำเที่ยวที่ให้บริการดำเนินน้ำลึกโดยมีอุปกรณ์เครื่องช่วยหายใจและอุปกรณ์อื่นที่ช่วยในการดำเนินน้ำ จะต้องแสดงเอกสารเพิ่มเติมดังนี้

(1) ใบทะเบียนเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทยและใบสำคัญรับรองการตรวจเรือตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยของเรือที่จะใช้ในการให้บริการดำเนินน้ำ

(2) ใบอนุญาตให้ใช้เครื่องวิทยุคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม

(3) ใบอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ สำหรับการบริการน้ำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เฉพาะกรณีมีการนำเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ

(4) ใบรับรองมาตรฐานอุปกรณ์ดำน้ำ ซึ่งออกให้ไม่เกิน 15 วัน ก่อนยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(5) ใบรับรองว่ามีพนักงานสามารถดูแลตรวจสอบอุปกรณ์ดำน้ำเบื้องต้น

(6) ใบรับรองว่ามีผู้ควบคุมการดำน้ำและผู้สอนการดำน้ำ

(7) ใบรับรองว่ามีผู้สอนการดำน้ำเฉพาะในกรณีที่มีการสอนดำน้ำ

(8) สำเนากรมธรรม์ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุจากการดำน้ำให้กับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยกรณีเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาทต่อคน และกรณีบาดเจ็บไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต่อคน และต้องมีอายุกรมธรรม์ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมััคคุเทศก์จะให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจอย่างถูกกฎหมายและรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็น

การจัดการองค์กร ซึ่งได้แก่

ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาจะต้องมีสัญชาติไทย หากเป็นนิติบุคคลจะต้องมีสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 และกรรมการเกินกึ่งหนึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย

ผู้ประกอบการจะต้องแสดงการรับรองมาตรฐานของ บุคลากร อุปกรณ์ดำน้ำและเรือที่ใช้บริการ

ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องวางเงินประกันตามที่ระบุในกฎกระทรวง โดยจะสามารถขอคืนเงินประกันได้เมื่อเลิกกิจการแล้ว สำหรับจำนวนเงินหลักประกัน มีกำหนดไว้ดังนี้

1. ธุรกิจนำเที่ยวประเภทเฉพาะพื้นที่ ต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนเงินหนึ่งหมื่นบาท
2. ธุรกิจนำเที่ยวประเภทภายในประเทศ ต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนเงินห้าหมื่นบาท
3. ธุรกิจนำเที่ยวประเภทนำเที่ยวจากต่างประเทศ ต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนเงินหนึ่งแสนบาท
4. ธุรกิจนำเที่ยวประเภททั่วไป ต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนเงินสองแสนบาท

การจัดการด้านการบริการการท่องเที่ยว ได้แก่

- ผู้ประกอบการที่จะต้องบริการนักท่องเที่ยวอย่างมีจรรยาบรรณและมีความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว
- ผู้ประกอบการจะต้องทำกิจกรรมตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ในใบชี้ชวนหากมีเหตุจำเป็นจะต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนรับชำระเงิน หรือหากชำระเงินแล้วนักท่องเที่ยวมีสิทธิเรียกเงินคืนเต็มจำนวน
- หากมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมผู้ประกอบการจะต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า
- ห้ามมอบหมายให้มัคคุเทศก์หรือบุคคลอื่นนำนักท่องเที่ยวของตนไปท่องเที่ยวโดยเรียกเก็บเงินจากบุคคลอื่นๆ
- ผู้ประกอบการจะทำการประกันการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์
- หากนักท่องเที่ยวได้รับความเสียหายจากการท่องเที่ยวมีสิทธิเรียกร้องค่าชดเชยความเสียหายต่อนายทะเบียน

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

การจ้างงานคนต่างชาติโดยเฉพาะครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำเป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงอยู่เสมอ ในธุรกิจดำน้ำ พระราชบัญญัติฉบับนี้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับผู้ประกอบการดำน้ำที่มีการจ้างงานคนต่างด้าวและผู้รับจ้างซึ่งเป็นคนต่างด้าว สาระสำคัญที่ควรทราบตามพระราชบัญญัติฉบับนี้สามารถกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

“คนต่างด้าว” หมายถึง บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

คนต่างด้าวที่สามารถขออนุญาตทำงานได้จะต้องคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในประเทศชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (NON-IMMIGRANT VISA) หรือกฎหมายอื่นๆ โดยมีถิ่นที่อยู่เป็นหลักแหล่งและไม่ใช่นักท่องเที่ยว (ตามมาตรา 7,9,10)

เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วคนต่างด้าวจะต้องพร้อมที่จะแสดงใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานในระหว่างเวลาทำงานได้เสมอ (มาตรา 24) และอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้หากไม่ทำตามเงื่อนไขในการอนุญาต (มาตรา 28) ทั้งนี้หากคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 51) สำหรับผู้ประกอบการ กฎหมายห้ามรับคนต่างด้าวเข้าทำงานโดยไม่มีใบอนุญาต หากฝ่าฝืนอาจจะต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทต่อคนต่างด้าวที่จ้างหนึ่งคน (มาตรา 27, 54)

สำหรับหลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาอนุญาตหรือการกำหนดจำนวนของคนต่างด้าวที่สามารถจ้างได้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจดำน้ำ สามารถดูได้จาก **ระเบียบกรมการจัดหางาน ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณา**

อนุญาตการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2547 ข้อ 5 (3) ซึ่งกำหนดไว้ว่านิติบุคคลที่มีการจดทะเบียนในประเทศโดยมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่าสองล้านบาทหรือนิติบุคคลที่จดทะเบียนในต่างประเทศและมีเงินลงทุนเข้ามาในประเทศสามล้านบาทสามารถจ้างคนต่างด้าวได้หนึ่งคน แต่ถ้าคนต่างด้าวนั้นสมรสกับคนไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมายขนาดการลงทุนที่กำหนดจะลดลงกึ่งหนึ่งแต่สามารถจ้างคนต่างด้าวได้ทั้งสิ้นไม่เกินสิบคน

แต่หากผู้ว่าจ้างเป็นบุคคลธรรมดาการอนุญาตจะพิจารณาจาก นายจ้างที่มีรายได้ทั้งปีทุกๆ จัดแสน บาทสามารถจ้างคนต่างด้าวได้หนึ่งคนแต่ไม่เกินสามคนตาม ข้อ 6 (1) หรือนายจ้างที่ได้ชำระภาษีเงินได้ทุกๆ ห้าหมื่นบาทสามารถจ้างคนต่างด้าวได้หนึ่งคนแต่ไม่เกินสามคนตาม ข้อ 6 (2) หรือนายจ้างที่มีการจ้างลูกจ้าง คนไทยทุกๆ สี่คนสามารถจ้างคนต่างด้าวได้หนึ่งคนแต่ไม่เกินสามคนตาม ข้อ 6 (3) ทั้งนี้หลักเกณฑ์เหล่านี้ สามารถลดได้กึ่งหนึ่งหากคนต่างด้าวนั้นสมรสกับคนไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมายและอยู่ร่วมกันอย่างเปิดเผย

4.1.2 กฎหมายที่คุ้มครองทรัพยากร

ในปัจจุบันทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยเฉพาะแนวปะการังได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย หลายฉบับโดยขึ้นอยู่กับพื้นที่และบริบทของพื้นที่นั้นๆ กฎหมายส่วนนี้เน้นป้องกันการกระทำใดๆ จากบุคคล หนึ่งบุคคลใดก็ตามที่อาจจะเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเล และยังวางระเบียบ ข้อปฏิบัติที่ต้อง รวบรวมทั้งบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน กฎหมายส่วนนี้ทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวจะต้องทำความเข้าใจ รับทราบและปฏิบัติตาม โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่จะต้องประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวในความดูแลรับทราบ และเข้าใจ ตลอดจนควบคุม ดูแลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในระหว่างการเดินทางอีกด้วย โดยสรุปแล้ว กฎหมายที่คุ้มครองทรัพยากรมีดังนี้

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

อุทยานแห่งชาติทางทะเลตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองทรัพยากรที่อยู่ในเขตให้คงความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่ง ศึกษาหาความรู้ และเป็นแหล่งพักผ่อนนันทนาการสำหรับประชาชน ด้วยระเบียบที่เข้มงวดทำให้พื้นที่อุทยาน แห่งชาติทางทะเลมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรโดยเฉพาะทรัพยากรแนวปะการัง อุทยานแห่งชาติทางทะเลจึง กลายเป็นแหล่งดำน้ำอันดับต้นๆ ที่เป็นจุดหมายของนักท่องเที่ยวหลายคน แต่การเข้าไปดำน้ำในเขตอุทยาน แห่งชาติทางทะเลนั้นก็มีกฎหมายและประกาศที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวควรทราบเพื่อให้การดำน้ำในเขต อุทยานเป็นไปอย่างถูกต้อง

สาระสำคัญของ พรบ. อุทยานแห่งชาติ คือ สัตว์น้ำในแนวปะการังที่อยู่ในเขตประกาศอุทยาน แห่งชาติทางทะเลจะได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ (มาตรา 4 (4) “สัตว์” หมายความว่าสัตว์ ทุกชนิด ตลอดจนส่วนต่างๆ ของสัตว์ สิ่งที่เกิดจากสัตว์ และสิ่งที่สัตว์ทำขึ้น) การกระทำใดๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อสัตว์และทรัพยากรธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติ ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย การเก็บเอาสัตว์หรือ

ชิ้นส่วนของสัตว์ไปเป็นที่ระลึกโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่จึงถือเป็นความผิด การให้อาหารปลา การทอดสมอเรือลงไปในแนวปะการัง การปล่อยน้ำทิ้งจากเรือลงไปในทะเล ก็อาจจะมีผลจากความผิด จากความใน พรบฉบับนี้จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวจะต้องไม่สร้างความเสียหายให้แก่สัตว์และพืชที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ โดยจะต้องดำเนินอย่างระมัดระวัง และห้ามเก็บเอาสัตว์หรือซากสัตว์ออกไปจากอุทยาน ตามมาตรา 16 (3) ทั้งนี้บทลงโทษอาจจะถูกปรับได้ตั้งแต่ไม่เกิน 500 บาท (ตามมาตรา 26) ไปจนถึงปรับไม่เกิน 20,000 บาท และจำคุกไม่เกิน 5 ปี (ตามมาตรา 24) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับของความผิดที่เกิดขึ้น

ประกาศและระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

นอกจาก พรบ. อุทยานแห่งชาติแล้ว ยังมีประกาศกรมอุทยานฯ และระเบียบกรมอุทยานฯ ที่บังคับใช้เพิ่มเติมซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินในเขตอุทยานฯ ระเบียบเหล่านี้ได้กำหนดรายละเอียดแนวทางปฏิบัติในด้านต่างๆ อย่างครอบคลุม ดังนี้

1. ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2547

สำหรับบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ต้องการเข้าไปทำธุรกิจนำเที่ยวแบบดำน้ำลึกในเขตอุทยานจะต้องมีใบอนุญาตอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยระเบียบฉบับนี้ได้กำหนดวิธีการขอใบอนุญาต การขอใบแทนใบอนุญาตและการโอนสิทธิใบอนุญาตไว้

2. ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2552

ระเบียบฉบับนี้มีรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่ผู้ประกอบการควรศึกษาให้ละเอียดก่อนเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการดำน้ำตามระเบียบฉบับนี้ซึ่งครอบคลุมทั้งผู้ประกอบการและนักดำน้ำได้แก่

1. เรือที่เข้าไปดำเนินกิจการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวจะต้องได้รับอนุญาตจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
2. เรือจะต้องมีอุปกรณ์และวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว และเป็นไปตามมาตรฐานสากล และได้รับอนุญาตจากกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีให้ใช้ได้
3. เรือทุกลำต้องใช้ความเร็วในการเดินเรือไม่เกิน 3 นอต บริเวณใกล้ชายฝั่งแนวปะการัง ป่าชายเลน จุดดำน้ำหรือบริเวณอื่นที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชกำหนด

4. เรือที่เข้าไปจะต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่มีการรั่วไหลของน้ำมัน เชื้อเพลิงหรือน้ำมันเครื่อง เครื่องยนต์ไม่มีเสียงดัง หรือควันดำผิดปกติ
5. เรือที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติต้องไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลของเสียจากห้องน้ำห้องครัว ขยะ หรือสิ่งอื่นใดลงทะเล
6. การจอดเรือจะต้องจอดบริเวณทุ่นจอดเรือ หรือบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนด ห้ามไม่ให้ทิ้งสมอในแนวปะการัง และในการเดินเรือหรือจอดเรือจะต้องห่างจากบริเวณที่มีการดำน้ำหรือบริเวณที่มีทุ่นหรือธงดำน้ำแสดงอยู่ไม่น้อยกว่า 50 เมตร
7. ก่อนที่จะไปดำน้ำลึกจะต้องส่งหรือแจ้งแผนการดำน้ำให้อุทยานแห่งชาติท้องถิ่นทราบก่อน
8. ห้ามให้อาหารสัตว์ทุกชนิด

จะเห็นได้ว่ากฎระเบียบดังกล่าวนี้ถูกนำไปบังคับใช้ในขั้นตอนการขออนุญาตขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวแล้ว โดยผู้ประกอบการจะต้องแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้องใบอนุญาตการเข้าไปในพื้นที่อุทยานและเอกสารที่แสดงถึงความพร้อมของเรือที่จะใช้ในกิจการดังกล่าว และส่วนที่ต้องประชาสัมพันธ์เป็นพิเศษสำหรับนักดำน้ำคือการห้ามให้อาหารสัตว์ทุกชนิดที่มักจะมีการฝ่าฝืนอยู่เสมอ

3. ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเรื่อง การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ

การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่อุทยานแห่งชาติตามขีดความสามารถในการรองรับได้ (carrying capacity: CC) เป็นหลักการที่ใช้จัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย สำหรับประเทศไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ทำการศึกษาและประเมินความสามารถในการรองรับได้ของอุทยานแห่งชาติ (Carrying Capacity: CC) เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำให้ยากแก่การฟื้นฟูและบริหารจัดการให้คงสภาพเดิมได้ กรมอุทยานฯ จึงได้ประกาศจำนวนนักท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถรับได้ต่อช่วงเวลาไว้ในบางอุทยานที่มีการศึกษาแล้วได้แก่ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน (ภาคผนวก) ถึงแม้ว่าการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวโดยอุทยานฯ ยังไม่เป็นรูปธรรม แต่การมีจิตสำนึกร่วมกันดูแลทรัพยากรทางทะเลเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว การวางแผนการดำน้ำที่เหมาะสมจะช่วยลดจำนวนนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ได้และยังสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ักดำน้ำได้อีกด้วย

4. ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเรื่อง ห้ามมิให้นำเข้าไปหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทในอุทยานแห่งชาติ ลงวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2553

เพื่อความสงบเรียบร้อยและเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว อุทยานฯ จึงห้ามมิให้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทในอุทยานแห่งชาติ หากฝ่าฝืนมีความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาตรา 18 และต้องได้รับโทษตามมาตรา 25 ระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วสำหรับนักดำน้ำว่าการดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างการออกไปดำน้ำเป็นกฎหลักที่ไม่ควรละเลย การดื่มแอลกอฮอล์จะลดความสามารถในการควบคุมตัวเอง ควบคุมสติและทำให้ร่างกายไม่พร้อมสำหรับภาวะฉุกเฉินซึ่งจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อนักดำน้ำและอาจจะส่งผลกระทบต่อเพื่อนร่วมทริปด้วย นอกจากนี้สำนักของนักท่องเที่ยวเองแล้วผู้นำการดำน้ำและผู้ประกอบการจะต้องกำหนดมาตรการเด็ดขาดที่จะไม่ยอมรับการนำแอลกอฮอล์ไปดื่มระหว่างการดำน้ำ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของตัวนักท่องเที่ยวนั่นเอง

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งคุ้มครองสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ทั้งที่มีชีวิตหรือซาก ตาม พรบ. ฉบับนี้สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในแนวปะการังส่วนใหญ่มีสถานะเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามบัญชีรายชื่อที่กำหนดไว้ได้แก่

1. กัลปังหาทุกชนิดในอันดับ (Order) Gorgonacea
2. กัลปังหาดำทุกชนิดในอันดับ (Order) Antipatharia
3. ดอกไม้ทะเลทุกชนิดในอันดับ (Order) Actinaria
4. ปะการังแข็งทุกชนิดในอันดับ (Order) Scleractinia และในอันดับ (Order) Stylasterina
5. ปะการังไฟทุกชนิดในสกุล (Genus) Milleporina
6. ปะการังสีฟ้าทุกชนิดในอันดับ (Order) Helioporacea
7. ปะการังอ่อนทุกชนิดในอันดับ (Order) Alcyonacea
8. ปูเจ้าฟ้า (*Phricotelphusa sirindhorn*)

9. ปูทูลกระหม่อม หรือ ปูแป้ง (*Thaipotamon chulabhorn*)

10. ปูราชีนี (*Demanietta sirikit*)

11. หอยมือเสือทุกชนิดในวงศ์ (Family) Tridacnidae

12. หอยสังข์แตร (*Charonia tritonis*)

มาตรา 4 กำหนดไว้ว่า "ล่า" หมายความว่า เก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแก่ สัตว์ป่าที่ไม่มีเจ้าของและอยู่เป็นอิสระ และหมายความรวมถึงการไล่ การต้อน การเรียก หรือการล่อเพื่อการ กระทำดังกล่าวด้วย

มาตรา 16 ห้ามมิให้ผู้ใดล่า หรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองเว้นแต่เป็นการกระทำ โดยทางราชการที่ได้รับยกเว้น ซึ่งใน ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่ หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในปัจจุบันได้มีการกวาดค้น จับกุมผู้กระทำความผิดตาม พรบ ฉบับนี้มากขึ้น โดยเฉพาะความผิดที่มัก พบเห็นอยู่เสมอในการดำน้ำคือ นักท่องเที่ยวจับสัตว์น้ำต่างๆ มาเล่นหรือผู้นำการดำน้ำต้องการดึงดูดความ สนใจจากลูกค้าโดยเจตนา ซึ่งทั้งสองอย่างเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบ และปลูกฝังให้นักดำน้ำไม่จับต้องสิ่งมีชีวิตใดๆ ขณะอยู่ใต้น้ำ ตลอดจนเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำน้ำอย่างมีความรับผิดชอบ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

สาระสำคัญของ พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 43 และ 44 ในพระราชบัญญัตินี้ จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ พัทยา จังหวัดชลบุรี เกาะราชา จังหวัดภูเก็ต และเกาะ เต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เป็นผลให้พื้นที่ดังกล่าวได้รับการ คุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยเฉพาะกิจกรรมดำน้ำซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพยากรจะต้องทราบถึง มาตรการห้ามกระทำกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติบริเวณชายฝั่งทะเล เช่น ห้ามทอดสมอเรือใน แนวปะการัง ห้ามเก็บหรือทำลายปะการังรวมทั้งการจับปลาสวยงามเพื่อการค้า และห้ามการปล่อยทิ้งของเสีย หรือมลพิษลงสู่แหล่งน้ำหรือทะเลเว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับการบำบัดตามมาตรฐานของทางราชการแล้ว

พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัตินี้กำหนดขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริมการบริหารจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยได้กำหนดกลไกและมาตรการในการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับการดำน้ำและสามารถนำมาใช้บังคับทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวได้ดังนี้

มาตรา 17 หากมีบุคคลหนึ่งบุคคลใดก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อทรัพยากร ให้ผู้มีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นระงับการกระทำหรือกิจกรรมนั้น และให้ประสานงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้บุคคลที่กระทำความผิดดำเนินการแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายนั้นต่อไป หากผู้ใดฝ่าฝืนจะมีบทลงโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และโดยอาศัยความตามมาตรา 17 นี้ในปัจจุบันได้มีการประกาศ มาตรการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อระงับความเสียหายร้ายแรงต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพโดยห้ามกิจกรรมบางอย่างและกำหนดพื้นที่ที่ห้ามทำกิจกรรมเหล่านั้น ซึ่งผู้ประกอบการและนักดำน้ำควรทราบ ได้แก่

- คำสั่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 443/2559 ได้กำหนดให้พื้นที่เกาะไข่นอก เกาะไข่นุ้ยและเกาะไข่นุ้ย อำเภอกะยง จังหวัดพังงา เป็นพื้นที่ที่ห้ามการกระทำต่อไปนี้
 1. ห้ามจอดเรือโดยทิ้งสมอ เว้นแต่จอดในพื้นที่ที่กำหนดไว้
 2. ห้ามจับสัตว์น้ำหรือให้อาหารสัตว์น้ำ
 3. ห้ามทิ้งขยะมูลฝอย น้ำเสีย หรือของเสียลงในน้ำ
 4. นักท่องเที่ยวที่ดำน้ำตื้นจะต้องไม่สร้างความเสียหายต่อปะการัง
 5. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึก ต้องได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจากสำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของสถาบันดำน้ำสากล
 6. ผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของเรือเข้าออกพื้นที่ดังกล่าวจะต้องไปแจ้งจดทะเบียนเรือที่สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 6 (ภูเก็ต)
 7. ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งนี้มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
- คำสั่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 445/2559 เพื่อตอบสนองต่อสถานะอุณหภูมิ น้ำทะเลสูงขึ้นและอาจจะก่อให้เกิดปะการังฟอกขาว จึงห้ามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้พื้นที่เกาะมันใน จังหวัดระยอง เกาะทะลุและเกาะเหลื่อม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกาะไข่ จังหวัดชุมพร เกาะราชา แลหมพันวาและเกาะไม้ท่อน จังหวัดภูเก็ต กำหนดให้
 1. ห้ามจอดเรือโดยการทิ้งสมอในแนวปะการัง
 2. ห้ามทิ้งขยะ หรือสิ่งใดที่อาจมีผลต่อคุณภาพน้ำและกระทบต่อปะการัง
 3. ห้ามทำกิจกรรมใดๆที่อาจจะก่อให้เกิดตะกอนลงสู่แนวปะการัง
 4. ห้ามจับสัตว์น้ำ
 5. ห้ามให้อาหารสัตว์น้ำในแนวปะการัง

6. ห้ามเดินเหยียบย่ำปะการัง
7. ห้ามเก็บหรือทำลายปะการัง
8. นักท่องเที่ยวที่ดำน้ำตื้นจะต้องไม่สร้างความเสียหายต่อปะการัง
9. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึก ต้องได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจากสำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของสถาบันดำน้ำสากล
10. ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งนี้มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

4.1.3 ข้อจำกัดและประเด็นที่ควรพิจารณาด้านกฎหมาย

การประกอบธุรกิจดำน้ำปัจจุบันมีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับทั้งในชั้นการจัดตั้งธุรกิจและการดำเนินการธุรกิจจากการศึกษาพบว่าอาจจะมีข้อจำกัดด้านกฎหมายที่ส่งผลให้การดำเนินการตามกฎหมายเป็นไปได้ยาก

1) กฎหมายที่บังคับใช้กับธุรกิจนำเที่ยวแบบดำน้ำและกิจกรรมดำน้ำมีจำนวนมาก การแบ่งส่วนราชการของประเทศไทยเป็นการแบ่งส่วนงานตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน เมื่อกิจการใดก็ตามต้องเกี่ยวข้องกับหลายๆหน่วยงานการบูรณาการในการทำงานระหว่างหน่วยงานเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาการทำธุรกิจดำน้ำในประเทศไทยพบว่าเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับจากหน่วยงานต่างๆ หลายกระทรวง ได้แก่ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี กระทรวงคมนาคม กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน กรมอุทยานแห่งชาติและกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในทางปฏิบัติแล้วหน่วยงานเหล่านี้มีอำนาจและหน้าที่แตกต่างกัน โดยมี พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เป็นกฎหมายหลักที่บูรณาการ เอากฎหมายด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ ในขั้นตอนการขออนุญาตประกอบการธุรกิจนำเที่ยว โดยที่ผู้ขออนุญาตจะต้องแสดงหลักฐานตามที่ระบุไว้ใน กฎกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา ว่าด้วยการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2556

กิจกรรมดำน้ำเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพยากรต่างๆ ในแนวปะการังซึ่งมีกฎหมายที่คุ้มครองทรัพยากรอีกหลายฉบับ มีเพียงพื้นที่อุทยานแห่งชาติเท่านั้นที่มีกฎหมายคุ้มครองทรัพยากรอย่างเป็นเอกภาพ แต่พื้นที่แนวปะการังที่ไม่ได้อยู่ในอุทยานแห่งชาติยังคงอิงอยู่กับกฎหมายหลายฉบับรวมกัน เช่น พรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พรบ.ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พรบ.ประมง พรบ.ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่ง เป็นต้น ดังนั้นผู้ประกอบการจึงมีหน้าที่ที่จะต้องเข้าใจ รับรู้ กฎหมายทุกฉบับที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

2). กระบวนการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและการควบคุมการทำธุรกิจดำน้ำ จากการศึกษาเอกสาร กฎหมายที่เกี่ยวข้องและการสนทนากลุ่มกับผู้ประกอบการพบว่า กฎหมายที่ควบคุมการจัดตั้งธุรกิจดำน้ำมีครอบคลุมและเพียงพอที่จะดูแลมาตรฐานในการจัดตั้งธุรกิจดำน้ำได้ อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาในพื้นที่พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำที่มีการให้บริการแบบครบวงจรส่วนใหญ่จะมีการจดทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ผู้ประกอบการรายย่อยที่ให้บริการแบบไม่ครบวงจรบางส่วนยังไม่ได้มีการจดทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 15.5

ผู้ให้บริการหรือผู้ประกอบการที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวมีสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการที่มีการจดทะเบียนพาณิชย์กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (ร้อยละ 8.6) ผู้ประกอบการกลุ่มนี้จะดำเนินธุรกิจโดยจดทะเบียนพาณิชย์กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จัดเป็นธุรกิจที่เสียภาษีตามกฎหมาย แต่ในการจดทะเบียนประเภทดังกล่าวจะไม่ครอบคลุมถึงมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งมีรายละเอียดครอบคลุมมากกว่าและยังคุ้มครองผู้ใช้บริการด้วย ส่วนใหญ่เจ้าของธุรกิจจะเป็นครูสอนดำน้ำที่มีประกาศนียบัตรจากหน่วยงานในระดับสากล มีความสามารถในการสอนหรือควบคุมนักดำน้ำได้ตามหลักวิชาชีพ ทำธุรกิจเกี่ยวกับการขายหรือให้เช่าอุปกรณ์รวมทั้งขายทริปดำน้ำจากบริษัทอื่น และดำเนินการนำนักท่องเที่ยวไปดำน้ำด้วยโดยคิดค่าบริการรวมกับการเดินทาง ค่าอุปกรณ์และค่าเรือ กลุ่มที่สองเป็นผู้ให้บริการกลุ่มที่ไม่มีการจดทะเบียนใดๆ (ร้อยละ 6.9) มักเป็นครูสอนดำน้ำที่มีความรู้ความสามารถตามหลักสากล ดำเนินการสอนดำน้ำหรือขายทริปผ่านสื่อออนไลน์หรือขายโดยตรงกับลูกค้าที่รู้จักหรือผ่านการแนะนำมาโดยไม่มีร้านเป็นหลักแหล่ง เนื่องจากไม่ต้องการรับภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจหรือบางส่วนอาจจะทำเป็นอาชีพเสริม ผู้ให้บริการกลุ่มนี้จะไม่มีการให้บริการเดินทางหรืออาจจะร่วมกันเช่ารถ ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้จะใช้วิธีเช่าอุปกรณ์หรือนักดำน้ำอาจจะใช้อุปกรณ์เป็นของตัวเอง รวมทั้งเช่าเรือหรือเช่าเรือกับกลุ่มอื่นๆ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วจะไม่สามารถตรวจสอบมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบการเหล่านี้ได้ รวมทั้งอาจจะไม่มีประกันชีวิตคุ้มครองนักท่องเที่ยวเมื่อมีอุบัติเหตุ

3). การควบคุมผู้นำการดำน้ำที่ไม่มีทักษะเพียงพอและการควบคุมมาตรฐานการสอนดำน้ำ ในการท่องเที่ยวแบบดำน้ำผู้ประกอบการจะมอบหมายให้ผู้นำการดำน้ำเป็นผู้ควบคุม ดูแล พฤติกรรมต่างๆของนักท่องเที่ยว โดยเชื่อมั่นว่าผู้นำการดำน้ำมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรที่ได้เรียนมาซึ่งมีบทเรียนทางด้านทรัพยากรแนวปะการังรวมอยู่ด้วย อย่างไรก็ตามจากการสังเกตในภาคสนามและการทำสนทนากลุ่มย่อยพบว่าผู้นำการดำน้ำบางส่วนยังมีทักษะไม่เพียงพอที่จะควบคุม ดูแลความปลอดภัยให้แก่ักดำน้ำ นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การจับหรือเชยสัตว์น้ำให้นักท่องเที่ยวดูและถ่ายรูป การนำนักท่องเที่ยวที่ยังมีทักษะต่ำดำน้ำเข้าไปในแนวปะการัง (ข้อมูลโครงการสอง) เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้พบได้ทั้งผู้นำการดำน้ำชาวต่างชาติและชาวไทย ในปัจจุบันมีผู้ที่ผ่านการเรียนดำน้ำในระดับ Divemaster มากขึ้นประกอบกับมีความต้องการผู้นำการดำน้ำมากขึ้นเนื่องจากตลาดการดำน้ำมีการขยายตัว จึงทำให้มีการจ้างงานผู้นำการดำน้ำที่มีประสบการณ์น้อย มีการจ้างงานชาวต่างชาติที่ไม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมของแหล่งดำน้ำ

การเรียนการสอนดำน้ำในประเทศไทยถูกควบคุมโดยตรงจากสถาบันดำน้ำ การประเมินคุณภาพและการสอบวัดผลจึงขึ้นอยู่กับผู้สอนว่ามีความเข้มข้นและเคร่งครัดตามหลักสูตรเพียงใด และขึ้นอยู่กับกระบวนการตรวจสอบของสถาบันนั้นๆ ซึ่งมักจะเป็นวิธีการสอบถามนักดำน้ำที่จบหลักสูตรจากครูสอนดำน้ำ หน่วยงานภายนอกไม่สามารถเข้าไปมีส่วนได้ การไม่ได้ถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานภายนอกอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การสอนดำน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐานและคุณภาพของนักเรียนดำน้ำต่ำกว่ามาตรฐาน

ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาด้านกฎหมายคือ

1. จะทำอย่างไรให้ผู้ประกอบการสามารถรับรู้และเข้าใจกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจนำเที่ยวแบบดำน้ำลึกโดยสะดวกขึ้น เพื่อป้องกันการกระทำผิดกฎหมายและเพื่อเป็นการส่งเสริมการทำธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากร
2. จะทำอย่างไรที่จะนำผู้ประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเข้าสู่ระบบรวมทั้งการรักษามาตรฐานของธุรกิจดำน้ำและการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว
3. จะมีวิธีควบคุมผู้นำการดำน้ำอิสระที่รับจ้างดำน้ำโดยไม่มีใบอนุญาตการจ้างงานและไม่สามารถระบุตัวตนได้อย่างไร เพื่อป้องกันการจ้างงานแบบผิดกฎหมายและเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีโอกาสในการทำงานมากขึ้น

4.2 สภาพปัจจุบันและอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำน้ำ

การดำน้ำ (SCUBA Diving) เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เนื่องจากประเทศไทยมีแหล่งดำน้ำที่สวยงามอยู่เป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นทางฝั่งทะเลอันดามันหรือฝั่งทะเลอ่าวไทย และมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้การลงทุนในธุรกิจดำน้ำเกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วตามแหล่งดำน้ำต่างๆ (อภิธา, 2551)

ธุรกิจดำน้ำ หมายถึง สถานประกอบการที่ให้บริการทางด้านการสอนดำน้ำ จัดทริปดำน้ำ และเช่า-ขายอุปกรณ์ดำน้ำ (รัฐภูมิ, 2553) การดำน้ำในประเทศไทยมีกระบวนการคล้ายๆกันในแต่ละพื้นที่โดยเริ่มจากนักท่องเที่ยวซื้อโปรแกรมการดำน้ำจากร้านดำน้ำหรือตัวแทนจำหน่าย จากนั้นร้านดำน้ำจะนำนักท่องเที่ยวไปดำน้ำยังแหล่งดำน้ำตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ โดยการดำน้ำแต่ละครั้งจะมีผู้ควบคุมการดำน้ำหรือ Divemaster ทำหน้าที่ควบคุม ดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวตั้งแต่เริ่มต้นเดินทางจนถึงสิ้นสุดการดำน้ำ หากเกิดอุบัติเหตุกับนักท่องเที่ยวผู้ควบคุมการดำน้ำจะต้องเป็นคนรับผิดชอบ

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเก็บข้อมูลผู้ประกอบการคือผู้ประกอบการมีการเปิดและปิดร้านคือ ซึ่งธุรกิจดำน้ำในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาจะมีการศึกษารูปแบบได้ดังนี้

4.2.1 ประเภทของธุรกิจดำนํ้า

ประเภทของธุรกิจดำนํ้าที่พบในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่แล้วจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ ธุรกิจดำนํ้าแบบครบวงจรและธุรกิจดำนํ้าแบบไม่ครบวงจร

ธุรกิจดำนํ้าแบบครบวงจร คือ ธุรกิจที่ดำเนินการสอนดำนํ้า การจัดทัวร์ดำนํ้าโดยมีเรือเป็นของตนเอง การขายหรือให้เช่าอุปกรณ์ครบทุกอย่าง มีการจ้างครูสอนดำนํ้าและผู้นำการดำทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ธุรกิจกลุ่มนี้จะมีลูกค้าต่อปีเป็นจำนวนมาก โดยรับลูกค้าทั้งชาวไทยและต่างประเทศผ่านตัวแทน จัดจำหน่ายและการติดต่อผ่านอินเทอร์เน็ต ในการศึกษาครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลผู้ประกอบการจากร้านดำนํ้าที่อยู่ในพื้นที่พบว่าในภาพรวมมีผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจดำนํ้าแบบครบวงจรร้อยละ 41.6

ธุรกิจดำนํ้าแบบไม่ครบวงจร คือ ผู้ประกอบการกลุ่มนี้มีทั้งที่ประกอบธุรกิจดำนํ้าเป็นอาชีพหลักและประกอบธุรกิจดำนํ้าเป็นอาชีพเสริม ผู้ประกอบการจะให้บริการสอนการดำดำนํ้า การขายทริปดำนํ้าและมีการขายหรือให้เช่าอุปกรณ์บ้างเล็กน้อย โดยที่ไม่มีเรือเป็นของตนเองแต่จะใช้เรือของผู้ให้บริการอื่นๆในการนำลูกค้าออกสอบภาคสนาม ในการขายทริปดำนํ้าผู้ประกอบการจะใช้วิธีซื้อทริปจากธุรกิจแบบครบวงจรแล้วไปดูแลลูกค้าหรือไปเป็นผู้นำการดำดำนํ้าด้วยตนเอง ธุรกิจประเภทนี้มีจำนวนลูกค้าต่อปีเป็นจำนวนไม่มากนักเนื่องจากเจ้าของธุรกิจมักจะเป็นครูสอนดำนํ้าและผู้นำการดำดำนํ้าเอง ในการศึกษาครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลผู้ประกอบการจากร้านดำนํ้าที่อยู่ในพื้นที่พบว่าผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจดำนํ้าแบบไม่ครบวงจรร้อยละ 58.6

ตารางที่ 1 สัดส่วนของผู้ประกอบการแบบครบวงจรและแบบไม่ครบวงจร

ธุรกิจของท่าน มีเรือ/ไม่มีเรือ	จำนวน	ร้อยละ
มีเรือเป็นของตนเอง (ครบวงจร)	24	41.4
ไม่มีเรือเป็นของตนเอง (ไม่ครบวงจร)	34	58.6
รวม	58	100.0

ธุรกิจดำนํ้าแบบครบวงจรจะมีจำนวนของผู้ประกอบการน้อยกว่าการดำเนินธุรกิจแบบไม่ครบวงจร เนื่องจากมีการลงทุนที่ค่อนข้างสูง แต่สามารถให้ผลตอบแทนในระยะยาว รายได้หลักจะมาจากการจัดทัวร์ดำนํ้า สำหรับธุรกิจดำนํ้าแบบไม่ครบวงรนั้น ใช้เงินในการลงทุนไม่มากเนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก แต่สามารถให้ผลกำไรที่ค่อนข้างสูงได้เช่นกัน (เปมิกา, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรุช (2550) กล่าวถึงธุรกิจดำนํ้าบริเวณเขาหลัก จังหวัดพังงา พบว่าส่วนใหญ่เป็นการดำเนินธุรกิจดำนํ้าแบบไม่ครบวงจร เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่จะนิยมการเช่าอุปกรณ์ และบริการเกี่ยวกับการดำดำนํ้าเป็นหลัก แต่จะไม่นิยมการซื้ออุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการดำดำนํ้าเพราะความไม่สะดวกในการเดินทาง ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจบริเวณเขาหลักจะเป็นธุรกิจดำนํ้าประเภทให้เช่าอุปกรณ์ และการบริการดำดำนํ้าเป็นหลัก สำหรับธุรกิจดำนํ้าในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่จะเป็นการ

ดำเนินธุรกิจแบบไม่ครบวงจรเช่นเดียวกัน นักท่องเที่ยวจะนิยมมาเรียนดำน้ำและซื้ออุปกรณ์จากประเทศไทย กลับไปด้วย เพราะมีราคาที่ถูกลงกว่า (อภิธา, 2551)

4.2.2 รูปแบบการให้บริการของธุรกิจดำน้ำ

รูปแบบการให้บริการธุรกิจดำน้ำถือเป็นสิ่งสำคัญเพื่อประกอบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกใช้บริการของธุรกิจดำน้ำซึ่งต้องมีความเหมาะสมกับราคาด้วยเช่นกัน สำหรับรูปแบบการให้บริการการดำน้ำในประเทศไทยนั้น จะมีหลายรูปแบบให้นักท่องเที่ยวได้เลือกใช้บริการ เช่น ธุรกิจที่เปิดให้บริการเฉพาะแบบ ค้างคินบนเรือ (Live aboard) แบบไปเช้าเย็นกลับ (Day Trip) แบบให้บริการทั้ง Live aboard และ Day Trip และการให้บริการสอนดำน้ำ

จากผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการให้บริการสำหรับการดำน้ำจะแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบหลัก (ตารางที่ 1) ซึ่งเมื่อเทียบสัดส่วนการให้บริการแล้วพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะให้บริการการดำน้ำแบบวันเดียว การเรียนดำน้ำและการให้บริการทดลองดำน้ำสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้เป็นหลัก โดยที่มีผู้ประกอบการให้บริการดำน้ำโดยเรือ live aboard เพียงร้อยละ 27.6

สำหรับค่าใช้จ่ายในการเรียนดำน้ำจะมีค่าใช้จ่ายในการเรียนขั้นแรก (Open Water) อยู่ที่ 9,000-17,000 บาทต่อคน พบว่าพื้นที่เกาะเต่าซึ่งเป็นที่รู้จักในฐานะเป็นแหล่งเรียนดำน้ำจะมีราคาสำหรับการเรียนดำน้ำที่ถูกที่สุด ขณะที่การดำน้ำเพื่อการนันทนาการนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการจะเลือกใช้บริการแบบ Day Trip เนื่องจากมีราคาที่ถูกลงและใช้เวลาสั้น โดยที่มีราคาเฉลี่ยแบบ Day Trip อยู่ในช่วง 2,900-5,900 บาท ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่ไปดำน้ำ โดยเกาะราชาซึ่งเป็นแหล่งดำน้ำสำหรับนักดำน้ำที่ยังไม่มีความรู้จะมีราคา day trip ต่ำกว่าอีกสองพื้นที่ ส่วนแบบ Live aboard ราคาจะอยู่ในช่วง 6,600-70,000 บาท ขึ้นอยู่กับระยะเวลาและสถานที่ไปดำน้ำเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 2 รูปแบบการให้บริการดำน้ำของผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษา

รูปแบบการบริการดำน้ำที่ให้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
การดำน้ำแบบวันเดียว (Day trip)	48	82.8
การเรียนดำน้ำ	44	75.9
การทดลองดำน้ำสำหรับผู้ที่ยังไม่มีความรู้(Discovery SCUBA diving)	42	72.4
การดำน้ำแบบหลายวันโดยเดินทางไปกับเรือ live aboard	16	27.6

ช่องทางการประชาสัมพันธ์ของผู้ประกอบการนั้นส่วนใหญ่จะใช้สื่อออนไลน์เป็นหลักถึงร้อยละ 93.1 รองลงมาคือบอกเล่าแบบปากต่อปากของผู้ที่เคยมาใช้บริการและสื่อสิ่งพิมพ์ แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการเน้นการนำเสนอโปรแกรมการดำน้ำและข้อมูลต่างๆของร้านผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตซึ่งสะดวกและรวดเร็วสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้กว้างขวาง ซึ่งสอดคล้องกับแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวโดยพบว่านักท่องเที่ยวจะติดต่อเข้ามาที่ผู้ประกอบการเองโดยผ่านอินเทอร์เน็ตร้อยละ 82.2 ซึ่งความสะดวกที่การเข้าถึงข้อมูลและการทำการผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถขายทริปได้มากขึ้น และยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์เมื่อเทียบกับรูปแบบเดิมๆเช่น การจัดพิมพ์ใบปลิว เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่ามีลูกค้าติดต่อผ่านหน้าร้านถึงร้อยละ 77.6 แสดงให้เห็นว่าทำเลของธุรกิจเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงของลูกค้า ทั้งสองวิธีข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีช่องทางในการประชาสัมพันธ์กับลูกค้าโดยพึ่งพาตัวเองเป็นหลักและค่อนข้างประสบความสำเร็จ

ตารางที่ 3 ค่าใช้จ่ายในการเรียนดำน้ำหลักสูตรต่างๆ และค่าทริปดำน้ำในพื้นที่ศึกษา

ลำดับที่	สถานที่	กิจกรรม	ราคา (บาท)
1	พัทยา	Open Water Diver	11,250-17,000
		Advanced Open Water Diver	12,000-15,500
		Rescue Diver	12,000-15,500
		Emergency First Response (EFR)	6500-11,000
		Divemaster	31,000-38,000
		Assistant Instructor	23,000
		Day Trip	3,500-5,900
		Live aboard	16,000-70,000
2	เกาะเต่า	Open Water Diver	9,000-18,000
		Advanced Open water Diver	8,500-16,000
		Rescue Diver	9,000-15,000
		Emergency First Response (EFR)	5,500-13,000
		Divemaster	25,000-40,000
		Assistant Instructor course	15,000-20,000
		Day Trip	3,000-7,000
		Live aboard	7,000-53,000

ตารางที่ 4 แหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกที่มาใช้บริการและสื่อที่ผู้ประกอบการใช้ในการประชาสัมพันธ์

ปัจจุบันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากไหน	จำนวน	ร้อยละ
ตัวแทนการจัดจำหน่าย	26	44.8
ลูกค้าติดต่อเข้ามาเองผ่านหน้าร้าน	45	77.6
ลูกค้าติดต่อเข้ามาเองโดยผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต	48	82.8
ช่องทางหรือสื่อที่ท่านใช้ในการขายการท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึก	จำนวน	ร้อยละ
สื่อสิ่งพิมพ์	25	43.1
วิทยุ/โทรทัศน์	5	8.6
คำบอกเล่าของบุคคลอื่น	34	58.6
สื่อออนไลน์	54	93.1
อื่นๆ	11	19.0

4.3 รูปแบบและระดับการใช้ประโยชน์แหล่งดำน้ำ

4.3.1 รูปแบบการใช้ประโยชน์

จากการสำรวจรูปแบบการใช้ประโยชน์จากแนวปะการังในพื้นที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่พัทธยา จังหวัดชลบุรี พบว่ารูปแบบการใช้ประโยชน์จากภารกิจกรมการดำน้ำสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การดำน้ำเพื่อนันทนาการจากผู้ที่มีความสามารถในการดำน้ำและได้รับประกาศนียบัตรจากสถาบันสอนดำน้ำในระดับสากล นักดำน้ำกลุ่มนี้มาท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกเพื่อการนันทนาการ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ โดยมุ่งเน้นการชมความสวยงามของแนวปะการังและสิ่งมีชีวิตใต้ทะเล

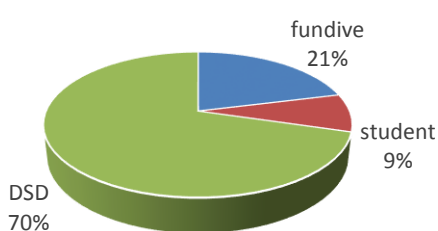
2. การเรียนการสอนดำน้ำ นักดำน้ำกลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมาเรียนดำน้ำลึกจากผู้ประกอบการต่างๆ ที่เปิดให้บริการสอนดำน้ำ โดยได้รับการรับรองจากสถาบันสอนดำน้ำในระดับนานาชาติ ส่วนใหญ่จะเป็นหลักสูตรการดำน้ำเบื้องต้น หรือ open water diver ผู้ประกอบการที่ทำการสอนจะพานักดำน้ำ กลุ่มนี้ไปสอบภาคปฏิบัติในทะเลโดยใช้พื้นที่แนวปะการังและพื้นทรายโดยรอบแนวปะการัง

3. การทดลองดำน้ำครั้งแรกสำหรับผู้ที่ยังไม่เคยดำน้ำ (Discovery SCUBA Diver) การใช้ประโยชน์รูปแบบนี้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่ต้องการมีประสบการณ์การดำน้ำและไม่มีเวลาเรียนดำน้ำหรือไม่มีงบประมาณจะเรียนดำน้ำ ในทางปฏิบัติแล้วผู้ประกอบการจะแนะนำทฤษฎีเบื้องต้นและเปิดโอกาสให้

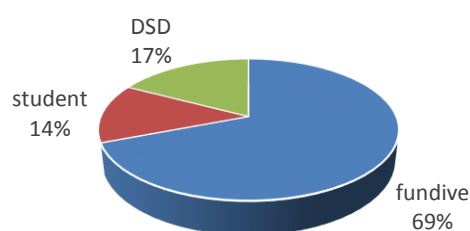
นักท่องเที่ยวฝึกทักษะพื้นฐานก่อนจะไปทดลองดำน้ำจริงในแนวปะการัง ในปัจจุบันการทดลองดำน้ำกำลังได้รับความนิยมมากขึ้น

จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยการสังเกตและการบันทึกข้อมูลได้น้ำโดยนักดำน้ำพบว่า ในพื้นที่เกาะเต่ามีสัดส่วนของนักดำน้ำประเภทนักเรียนดำน้ำมากที่สุดร้อยละ 41 นักดำน้ำเพื่อนันทนาการร้อยละ 37 และผู้ทดลองดำน้ำครั้งแรกร้อยละ 22 ในพื้นที่พิทยาพบว่าสัดส่วนนักดำน้ำที่ใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการมากที่สุดร้อยละ 74 ของนักดำน้ำทั้งหมด ขณะที่สัดส่วนนักเรียนดำน้ำดำน้ำร้อยละ 14 และมีผู้ทดลองดำน้ำครั้งแรกร้อยละ 17 ซึ่งจะเห็นว่านักท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกในพื้นที่พิทยาส่วนใหญ่แล้วจะเป็นนักดำน้ำเพื่อนันทนาการ ส่วนในพื้นที่เกาะราชาพบว่าสัดส่วนนักดำน้ำที่ใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นทดลองดำน้ำครั้งแรกร้อยละ 70 นักดำน้ำเพื่อนันทนาการร้อยละ 21 ขณะที่สัดส่วนนักเรียนดำน้ำดำน้ำเพียงร้อยละ 9

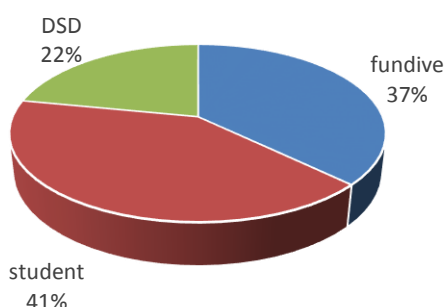
สัดส่วนนักดำน้ำที่ใช้ประโยชน์จากแนวปะการังในพื้นที่เกาะราชา

สัดส่วนนักดำน้ำที่ใช้ประโยชน์จากแนวปะการังในพื้นที่พิทยา

สัดส่วนนักดำน้ำที่ใช้ประโยชน์แนวปะการังในพื้นที่เกาะเต่า

ภาพที่ 4 สัดส่วนนักดำน้ำแต่ละประเภทในพื้นที่เกาะเต่า พัททยาและเกาะราชา

4.3.2 ความหนาแน่นของการใช้ประโยชน์ในแหล่งดำน้ำ

การสำรวจปริมาณนักดำน้ำในพื้นที่เกาะเต่าในแหล่งดำน้ำที่เป็นแนวปะการังที่ได้รับความนิยมจำนวน 4 จุด ได้แก่ อ่าวม่วง อ่าวลึก อ่าวหินงาม และเกาะนางยวน จากการสำรวจพบว่าเกาะนางยวนเป็นแหล่งดำน้ำ

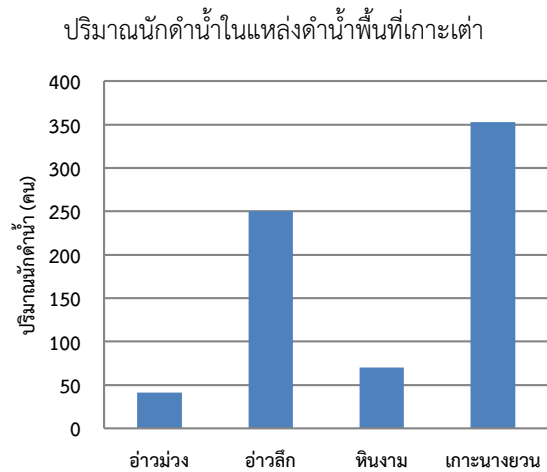
ที่ได้รับความนิยมสูงสุด มีจำนวนนักดำน้ำถึง 353 คน รองลงคือพื้นที่อ่าวลึกมีนักดำน้ำจำนวน 250 คน อ่าวหินงามมีนักดำน้ำ 70 คน และอ่าวม่วงมีนักดำน้ำ 41 คน

เมื่อพิจารณาสัดส่วนนักดำน้ำในรายพื้นที่พบว่า เกาะนางยวนมีสัดส่วนของนักเรียนดำน้ำประมาณร้อยละ 57 ผู้ทดลองดำน้ำครั้งแรกร้อยละ 40 และนักดำน้ำเพื่อนันทนาการร้อยละ 3 อาจจะเป็นเพราะพื้นที่เกาะนางยวนสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีพื้นที่มากพอสำหรับการจอดเรือและมีพื้นที่สำหรับการดำน้ำมากกว่าพื้นที่อื่นๆ สำหรับพื้นที่อ่าวลึกพบว่ามีสัดส่วนนักดำน้ำเพื่อนันทนาการร้อยละ 47.5 และมีสัดส่วนนักเรียนดำน้ำร้อยละ 52.5 เนื่องจากพื้นที่อ่าวลึกเป็นอ่าวที่กำบังคลื่นและลม กลางอ่าวเป็นพื้นทรายซึ่งเหมาะแก่การเรียนการสอนดำน้ำและมีแนวปะการังอยู่รอบๆ เหมาะสำหรับนักดำน้ำเพื่อนันทนาการ อ่าวหินงามมีนักดำน้ำเพื่อนันทนาการเป็นสัดส่วนร้อยละ 47 นักเรียนดำน้ำร้อยละ 31 และผู้ที่ทดลองดำน้ำครั้งแรกร้อยละ 22 สำหรับพื้นที่อ่าวม่วงพบว่ามีนักดำน้ำทั้งหมดที่พบเป็นนักดำน้ำเพื่อนันทนาการ

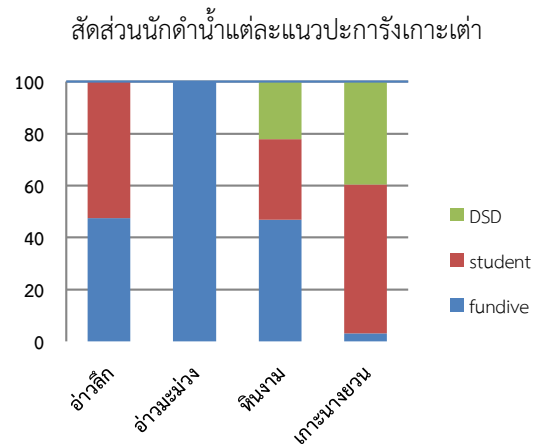
การสำรวจประมาณนักดำน้ำในแหล่งดำน้ำที่ได้รับความนิยมในพืฯจำนวน 7 จุด ได้แก่ เกาะสาก เกาะรี้น เกาะลอมฟาง เกาะมารวิชัย เกาะไผ่ หาดนวล (เกาะล้าน) และเกาะครก พบว่าพื้นที่เกาะสากมีการใช้ประโยชน์จากนักดำน้ำมากที่สุดเป็นจำนวน 280 คน รองลงมาคือเกาะไผ่ พบนักดำน้ำ 109 คน เกาะรี้นพบนักดำน้ำ 76 คน เกาะมารวิชัยพบนักดำน้ำ 51 คน เกาะลอมฟางพบนักดำน้ำ 42 คน หาดนวลพบนักดำน้ำ 38 คนและพบนักดำน้ำที่เกาะครก 49 คน

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของนักดำน้ำในแต่ละแหล่งพบว่าผู้ประกอบการทำการสอนดำน้ำในพื้นที่หาดนวลและพื้นที่เกาะรี้น โดยพบสัดส่วนของนักเรียนดำน้ำที่หาดนวลร้อยละ 60 ของนักดำน้ำทั้งหมด และที่เกาะรี้นพบนักเรียนดำน้ำร้อยละ 44 ของนักดำน้ำทั้งหมด ส่วนผู้ทดลองดำน้ำครั้งแรกพบที่เกาะสากมากที่สุด คิดเห็นร้อยละ 50 ของนักดำน้ำทั้งหมด รองลงมาคือเกาะไผ่พบสัดส่วนของผู้ทดลองดำน้ำครั้งแรกร้อยละ 17 ส่วนแหล่งดำน้ำเกาะครก เกาะมารวิชัย และเกาะกัลิงบาดาลพบเพียงนักดำน้ำเพื่อนันทนาการเท่านั้น

การสำรวจปริมาณนักดำน้ำในแหล่งดำน้ำที่ได้รับความนิยมในเกาะราชาจำนวน 4 จุด พบว่าพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกมาใช้ประโยชน์มากที่สุดได้แก่ อ่าวทือและอ่าวสยาม โดยพื้นที่อ่าวทือจะมีการใช้ประโยชน์จากการดำน้ำแบบนันทนาการและการทดลองดำน้ำในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนพื้นที่อ่าวสยามจะเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์จากการทดลองดำน้ำมากที่สุด

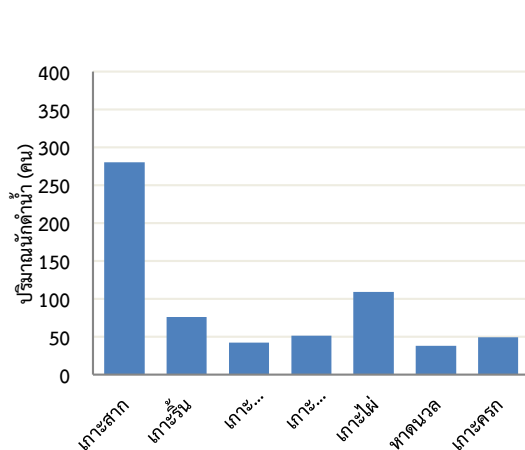

5ก. ปริมาณน้ำดื่มรวมที่มามากในจุดน้ำบริเวณเกาะเต่าในช่วงเวลา 2 ชั่วโมง

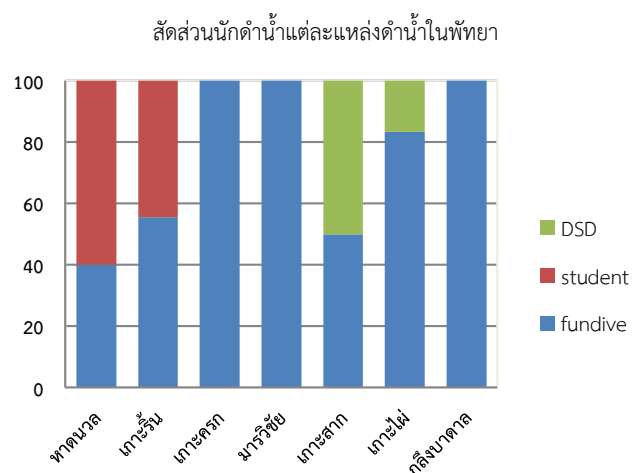

5ข. สัดส่วนของน้ำดื่มแต่ละประเภทในแต่ละจุดน้ำสำคัญ

ภาพที่ 5 การใช้ประโยชน์แนวปะการังในพื้นที่เกาะเต่า

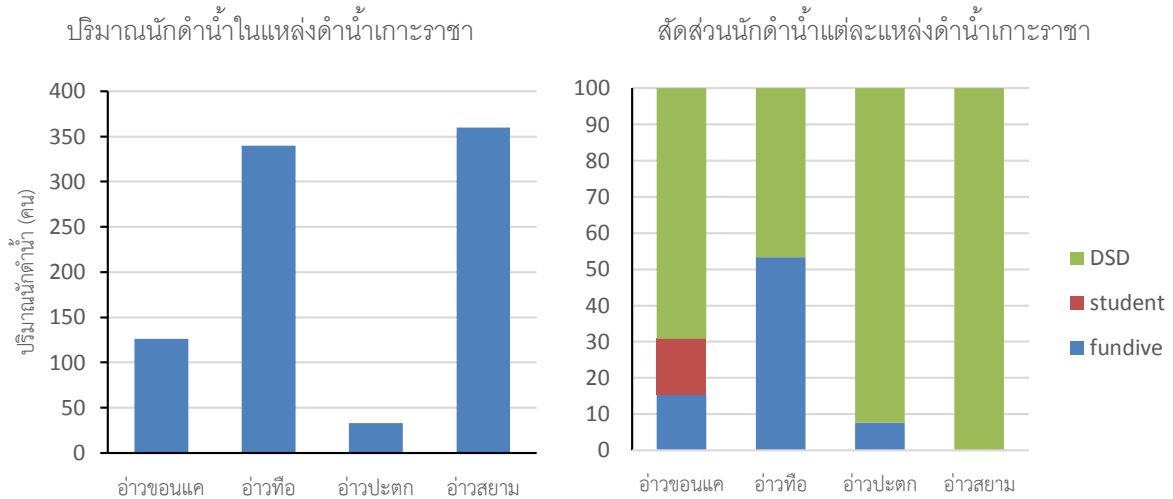

6ก. ปริมาณน้ำดื่มรวมที่มามากในจุดน้ำสำคัญบริเวณ rmpk ในเวลา 2 ชั่วโมง

6ข. สัดส่วนของน้ำดื่มแต่ละประเภทในจุดน้ำสำคัญ

ภาพที่ 6 การใช้ประโยชน์แนวปะการังในพื้นที่พื้ที่

7ก. ปริมาณนักดำน้ำรวมที่มำดำน้ำในจุดดำน้ำสำคัญบริเวณเกาะราชาในช่วงเวลา 2 ชั่วโมง

7ข. สัดส่วนของนักดำน้ำแต่ละประเภทในจุดดำน้ำสำคัญ

ภาพที่ 7 การใช้ประโยชน์แนวปะการังในพื้นที่เกาะราชา

4.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการและการประเมินปัจจัยภายในของผู้ประกอบการ

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในประเทศไทยเป็นมีชื่อเสียงในระดับโลกโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและพังงาที่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมานาน ส่วนพื้นที่เกาะเต่าเป็นที่รู้จักด้านการเป็นแหล่งผลิตนักดำน้ำอันดับต้นๆของโลก ด้วยความหลากหลายและความสวยงามของทรัพยากรใต้น้ำแหล่งท่องเที่ยวในไทยจึงเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้เข้ามาท่องเที่ยวและทำกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมอีกหนึ่งกิจกรรมตามท้องทะเลคือ การดำน้ำ ทำให้มีผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากด้วยเช่นกัน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการ

4.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ

ปัจจุบันมีธุรกิจดำน้ำเปิดดำเนินการในพื้นที่ศึกษาเป็นจำนวนมาก โดยการประกอบธุรกิจดำน้ำจะมีการดำเนินธุรกิจหลายอย่างไปพร้อม ๆ กัน ส่วนใหญ่จะเปิดเป็นโรงเรียนสอนดำน้ำ (ร้อยละ 81) รับจัดทริปดำน้ำ (ร้อยละ 60) ร้านจำหน่ายหรือให้เช่าอุปกรณ์การดำน้ำ (ร้อยละ 53.4) นอกจากนี้ที่พัทยายังพบว่ามีผู้ประกอบการที่ให้เช่าเหมาเรือเพียงอย่างเดียว

ตารางที่ 5 ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านน้ำในพื้นที่ศึกษา

ประเภทของธุรกิจของท่าน	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนสอนดำน้ำ	47	81.0
รับจัดทริปดำน้ำ	35	60.3
จำหน่ายหรือให้เช่าอุปกรณ์การดำน้ำ	31	53.4

หมายเหตุ ผู้ประกอบการแต่ละรายสามารถทำธุรกิจได้มากกว่าหนึ่งอย่าง

ธุรกิจดำน้ำเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในนามคนไทยและต่างชาติ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจธุรกิจดำน้ำทั้งหมด 58 แห่ง พบว่าเป็นธุรกิจที่มีหุ้นส่วนชาวไทยทั้งหมดร้อยละ 53 และเป็นธุรกิจที่มีหุ้นส่วนต่างชาติร่วมด้วยร้อยละ 47 ทั้งนี้ส่วนใหญ่ธุรกิจดำน้ำที่มีใบอนุญาตประเภทธุรกิจนำเที่ยว ที่เหลือจะจดทะเบียนเป็นธุรกิจค้าปลีกและไม่ได้ทำการจดทะเบียน โดยผู้ประกอบการที่จดทะเบียนค้าปลีกจะเน้นการขายอุปกรณ์สำหรับกรดำน้ำและขายทริปดำน้ำเป็นหลัก

ตารางที่ 6 การขึ้นทะเบียนธุรกิจของผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษา

ท่านมีใบอนุญาตทะเบียนทางธุรกิจประเภทใด	จำนวน	ร้อยละ
ธุรกิจนำเที่ยว	49	84.4
ธุรกิจค้าปลีก	5	8.6
ยังไม่ได้จดทะเบียน	4	6.9
รวม	58	100.0

สำหรับผู้ประกอบการที่เป็นชาวไทยยังคงมีบางส่วนที่เป็นคนในพื้นที่โดยเฉพาะในพื้นที่เกาะเต่าและเกาะราชา ส่วนผู้ประกอบการในพัทยามีความหลากหลายกว่าเนื่องจากพื้นที่พัทยายู่ใกล้กรุงเทพฯ ดังนั้นจึงมีผู้ประกอบการจากกรุงเทพไปทำธุรกิจที่พัทยาเป็นจำนวนมาก ส่วนผู้ประกอบการที่เป็นชาวต่างชาติบางส่วนจะใช้วิธีการจ้างคนไทยให้เป็นผู้ดำเนินการจดทะเบียนหรือให้คู่สมรสที่เป็นชาวไทยเป็นผู้จดทะเบียนเพื่อประกอบกิจการตามที่กฎหมายที่กำหนดไว้เท่านั้น ทั้งนี้ จากการสำรวจมีธุรกิจดำน้ำที่ยังไม่ได้ทำการจดทะเบียนในเกาะเต่าพบว่ามีการดำเนินธุรกิจในรูปแบบร้านจำหน่ายหรือให้เช่าอุปกรณ์การดำน้ำ โดยมีการถือหุ้นของชาวต่างชาติถึงร้อยละ 90 เป็นร้านขนาดเล็ก เปิดดำเนินการมาแล้วประมาณ 5 ปี และมีพนักงานทั้งหมดเพียงแค่ 2 คน เป็นพนักงานประจำและพนักงานชั่วคราวอย่างละ 1 คน ส่วนที่พัทยาผู้ประกอบการที่ยังไม่ได้จดทะเบียนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยซึ่งไม่มีหน้าร้านเป็นหลักแหล่งใช้วิธีเปิดรับลูกค้าผ่านสื่อออนไลน์

ตารางที่ 7 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับจุดแข็งของธุรกิจ

จุดแข็งของธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
มีอุปกรณ์การดำน้ำที่ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัยสูง	45	77.6
มีความชำนาญทางกีฬาการดำน้ำ	43	74.1
มีลูกค้าประจำ	43	74.1
พนักงานมีความสามารถในภาษาต่างประเทศ	35	60.3
มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ดี	24	41.4
มีเครือข่ายทางธุรกิจ	24	41.4
เป็นคนในพื้นที่	22	37.9
ราคาถูกกว่าคู่แข่ง	7	12.1
อื่น ๆ	7	12.1

จากกลุ่มตัวอย่างธุรกิจดำน้ำโดยแต่ละบริษัทมีจุดแข็งทางธุรกิจหลายด้าน โดยมี 3 ด้านที่ถือเป็นจุดแข็งหลักคือ มีอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัยสูง มีความชำนาญทางกีฬาการดำน้ำและมีลูกค้าประจำจำนวนเท่ากัน รองลงมา คือ พนักงานมีความสามารถในภาษาต่างประเทศ มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ดีและมีเครือข่ายทางธุรกิจจำนวนเท่ากัน เป็นคนในพื้นที่ร้อยละ และมีราคาถูกกว่าร้อยละ

จะเห็นว่าธุรกิจดำน้ำนั้นผู้ประกอบการจะเน้นสร้างจุดแข็งด้านอาชีพของตัวเองและมาตรฐานของอุปกรณ์เป็นหลัก ประเด็นต่อมาคือมีความพยายามรักษฐานลูกค้าเดิม ๆ ไว้เนื่องจากกิจกรรมดำน้ำเป็นกิจกรรมที่คำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบายในการทำกิจกรรม หากลูกค้าได้รับการบริการที่ประทับใจมีความความไว้วางใจแล้วโอกาสที่ลูกค้าจะกลับมาใช้บริการซ้ำจะสูงขึ้น และจุดแข็งที่สำคัญอีกอย่างคือความสามารถในการสื่อสารกับลูกค้าโดยเฉพาะลูกค้าชาวต่างชาติ หากผู้ประกอบการสามารถสื่อสารได้หลากหลายภาษาจะสร้างโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าต่างชาติได้ดีขึ้น ในขณะที่ด้านราคานี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ถือว่าเป็นจุดแข็งของตนเอง

ตารางที่ 8 สัดส่วนของครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำที่เป็นพนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว

สถานะของครูสอนดำน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานประจำ	35	60.3
พนักงานชั่วคราว	22	37.9
สถานะของ Dive leader	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานประจำ	22	37.9
พนักงานชั่วคราว	15	25.9

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะมีครูที่เป็นพนักงานประจำ 1-5 คนและมีผู้นำการดำน้ำประจำเป็นจำนวนเท่า ๆ กันโดยในกลุ่มนี้ครูสอนดำน้ำอาจจะทำหน้าที่ทั้งสอนและเป็นผู้นำการดำน้ำไปด้วย ทั้งนี้ผู้ประกอบการที่ตอบว่าไม่มีผู้นำการดำน้ำถึงร้อยละ 36 ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้วิธีจ้างงานแบบชั่วคราวโดยอาจจะจ้างทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ สำหรับชาวต่างชาติส่วนใหญ่จะเข้ามาทำงานเป็นแบบ Part time อยู่ทำงานตามระยะเวลาที่ระบุในวีซ่า โดยลักษณะของการทำงานจะเป็นแบบท่องเที่ยวและทำงานไปด้วย ส่วนใหญ่ยังไม่มี work permit เนื่องจากมีการเปลี่ยนพื้นที่ทำงานอยู่บ่อยครั้ง โดยไปตามประเทศใกล้เคียง เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นต้น

4.4.2 การประเมินปัจจัยภายในของผู้ประกอบการ

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินปัจจัยที่สร้างความเข้มแข็งทางธุรกิจของผู้ประกอบการโดยเป็นการประเมินตัวเองว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการทำธุรกิจดำน้ำผู้ประกอบการได้ดำเนินการมากน้อยเพียงใด จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการประเมินปัจจัยภายในของตนเองในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านทักษะการทำงานและด้านค่านิยมร่วมขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านกลยุทธ์ (ระดับมากที่สุด : คะแนนเฉลี่ย 3.57) ผู้ประกอบการประเมินว่าในภาพรวมธุรกิจของตนมีกลยุทธ์ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลที่ดีต่อการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ โดยมีการวางแผนการทำงานอย่างชัดเจนและมีวิธีการทำงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้ ปัจจัยที่ประเมินต่ำในด้านการกลยุทธ์คือการสร้างผลิตภัณฑ์ให้แตกต่างจากผู้อื่นและการตั้งเป้าหมายเพื่อวัดความสำเร็จ

ด้านโครงสร้างการบริหารงาน (ระดับมากที่สุด : คะแนนเฉลี่ย 3.51) ผู้ประกอบการเห็นว่าธุรกิจของตนมีโครงสร้างการบริหารที่ดีแล้ว โดยมีการแจกแจงหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรอย่างชัดเจนซึ่งช่วยให้บุคลากรเข้าใจบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน โดยปัจจัยเรื่องสายบังคับบัญชาที่ชัดเจนที่มีผลให้ธุรกิจทำงานราบรื่นมีผลการประเมินต่ำที่สุดในด้านนี้

ด้านระบบการทำงาน (ระดับมากที่สุด : คะแนนเฉลี่ย 3.46) ผู้ประกอบการประเมินว่าธุรกิจของตนมีระบบการทำงานในระดับดีมาก โดยมีการใช้ระบบสารสนเทศมาช่วยในการทำงานและมีการระบุหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามปัจจัยที่มีการประเมินต่ำคือ การมีระบบการประเมินผลการทำงานที่ชัดเจน

ด้านลักษณะการบริหารงานของธุรกิจ (ระดับมากที่สุด : คะแนนเฉลี่ย 3.57) ผู้ประกอบการประเมินว่าผู้นำมีส่วนอย่างมากในการกำหนดทิศทางธุรกิจอย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้นำยังใส่ใจต่อสวัสดิภาพในการทำงานของบุคลากรเป็นอย่างดีพร้อมทั้งยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในธุรกิจอีกด้วย ปัจจัยที่มีการประเมินต่ำคือผู้นำมีความใส่ใจในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร

ด้านบุคลากร (ระดับมากที่สุด : คะแนนเฉลี่ย 3.49) ผู้ประกอบการประเมินว่าธุรกิจของตนมีบุคลากรที่มีความเข้าใจหน้าที่ของตนเองชัดเจน มีความรู้ความสามารถในการทำงาน และสามารถทำงานเป็นที่ได้เป็นอย่างดี แต่ปัจจัยที่มีการประเมินต่ำคือระบบการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานและการประเมินผลการทำงาน

ด้านทักษะการทำงาน (ระดับมากที่สุด : คะแนนเฉลี่ย 3.71) ผู้ประกอบการประเมินว่าบุคลากรของธุรกิจมีความพร้อมมากในด้านการบริการ โดยเฉพาะความเชี่ยวชาญในการดำเนินน้ำของครูสอนดำน้ำและผู้ควบคุมการดำน้ำรวมทั้งมีทักษะในการรับรองเหตุฉุกเฉินเมื่อเกิดอุบัติเหตุได้ดี

ด้านค่านิยมร่วมขององค์กร (ระดับมากที่สุด : คะแนนเฉลี่ย 3.71) ผู้ประกอบการประเมินว่าบุคลากรในธุรกิจมีความตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรต่อความยั่งยืนของธุรกิจ นอกจากนี้บุคลากรยังให้บริการด้วยทัศนคติที่ดีและมีความภาคภูมิใจในอาชีพที่ทำอยู่

ตารางที่ 9 ผลการประเมินปัจจัยภายในของผู้ประกอบการตามหลักการ 7s ของ McKinsey

ปัจจัยภายในที่สร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจ	จำนวน (ร้อยละ)				ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับของปัจจัยภายในที่มี
	มีมากที่สุด	มีปานกลาง	มีน้อย	ไม่มี			
1. กลยุทธ์ (Strategy)					3.57	0.63	มากที่สุด
1.1 การวางแผนในการทำงาน	41 (70.7)	16 (27.6)	1 (1.7)	0 (0.0)	3.69	0.50	มากที่สุด
1.2 วิธีการทำงานเพื่อประสบความสำเร็จ	35 (60.3)	23 (39.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.60	0.49	มากที่สุด
1.3 วิธีในการสร้างความแตกต่างของสินค้า เช่น โปรแกรมทัวร์ การบริการ เป็นต้น	35 (60.3)	17 (29.3)	5 (8.6)	1 (1.7)	3.48	0.73	มากที่สุด
1.4 การพัฒนาการบริการให้กับลูกค้า	40 (69.0)	15 (25.9)	1 (1.7)	2 (3.4)	3.60	0.70	มากที่สุด
1.5 การตั้งเป้าหมายเพื่อวัดความสำเร็จ	33 (56.9)	21 (36.2)	2 (3.4)	2 (3.4)	3.47	0.73	มากที่สุด
2. โครงสร้างการบริหารงาน (Structure)					3.51	0.66	มากที่สุด
2.1 สายการบังคับบัญชาที่ช่วยให้การทำงานราบรื่น	32 (55.2)	22 (37.9)	3 (5.2)	1 (1.7)	3.47	0.68	มากที่สุด
2.2 โครงสร้างการบริหารชัดเจน	35 (60.3)	19 (32.8)	3 (5.2)	1 (1.7)	3.52	0.68	มากที่สุด
2.3 การแบ่งการทำงานตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ	34 (58.6)	21 (36.2)	2 (3.4)	1 (1.7)	3.52	0.66	มากที่สุด
2.4 โครงสร้าง การบริหารงานช่วยให้บุคลากรมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ได้ดีขึ้น	38 (65.5)	14 (24.1)	6 (10.3)	0 (0.0)	3.55	0.68	มากที่สุด
	32	23	3	0	3.50	0.60	มากที่สุด

ปัจจัยภายในที่สร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจ	จำนวน (ร้อยละ)				ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับของปัจจัยภายในที่มี
	มีมากที่สุด	มีปานกลาง	มีน้อย	ไม่มี			
2.5 โครงสร้างการบริหารงานช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง	(55.2)	(39.7)	(5.2)	(0.0)			
3. ระบบการทำงาน (System)					3.46	0.67	มากที่สุด
3.1 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน	34 (58.6)	21 (36.2)	3 (5.2)	0 (0.0)	3.53	0.60	มากที่สุด
3.2 การทำงานที่ชัดเจนของบุคลากร	34 (58.6)	21 (36.2)	3 (5.2)	0 (0.0)	3.53	0.60	มากที่สุด
3.3 การประเมินผลงานบุคลากรอย่างเป็นระบบ	29 (50.0)	21 (36.2)	7 (12.1)	1 (1.7)	3.34	0.76	มากที่สุด
3.4 การสื่อสารและประสานงานอย่างเป็นระบบ	33 (56.9)	18 (31.0)	7 (12.1)	0 (0.0)	3.45	0.71	มากที่สุด
4. ลักษณะการบริหารงานของธุรกิจ (Style)					3.57	0.60	มากที่สุด
4.1 ผู้นำมีการกำหนดทิศทางการทำงานอย่างชัดเจน	40 (69.0)	15 (25.9)	3 (5.2)	0 (0.0)	3.64	0.58	มากที่สุด
4.2 ผู้นำให้ความใส่ใจกับบุคลากรด้านขวัญและกำลังใจในการทำงาน	36 (62.1)	20 (34.5)	2 (3.4)	0 (0.0)	3.59	0.56	มากที่สุด
4.3 ผู้นำให้ความใส่ใจในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร	31 (53.4)	21 (36.2)	6 (10.3)	0 (0.0)	3.43	0.68	มากที่สุด
4.4 ผู้นำรับฟังความคิดเห็นของลูกน้อง	38 (65.5)	17 (29.3)	3 (5.2)	0 (0.0)	3.60	0.59	มากที่สุด
5. บุคลากร (Staff)					3.49	0.63	มากที่สุด
5.1 บุคลากรเพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว	35	19	4	0	3.53	0.63	มากที่สุด
	(60.3)	(32.8)	(6.9)	(0.0)			
5.2 บุคลากรเข้าใจตอบทบทวนหน้าที่ของตน	33	22	2	1	3.50	0.66	มากที่สุด
	(56.9)	(37.9)	(3.4)	(1.7)			
5.3 บุคลากรมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม	36	19	3	0	3.57	0.60	มากที่สุด
	(62.1)	(32.8)	(5.2)	(0.0)			
5.4 ระบบการคัดเลือกและประเมินการทำงานของบุคลากร	26	27	5	0	3.36	0.64	มากที่สุด
	(44.8)	(46.6)	(8.6)	(0.0)			
6. ทักษะการทำงาน (Skills)					3.71	0.59	มากที่สุด
6.1 บุคลากรมีความชำนาญในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	40	16	2	0	3.66	0.55	มากที่สุด
	(69.0)	(27.6)	(3.4)	(0.0)			
6.2 Divemaster และ Instructor มีทักษะการดำน้ำตามมาตรฐานวิชาชีพ	48	8	0	2	3.76	0.63	มากที่สุด
	(82.8)	(13.8)	(0.0)	(3.4)			
6.3 ทักษะในการปฐมพยาบาลอุบัติเหตุจากการดำน้ำและการรับมือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน	47	10	0	1	3.78	0.53	มากที่สุด
	(81.0)	(17.2)	(0.0)	(1.7)			
6.4 บุคลากรมีความรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์	43	11	3	1	3.66	0.66	มากที่สุด
	(74.1)	(19.0)	(5.2)	(1.70)			
7. ค่านิยมร่วมขององค์กร (Shared Value)					3.71	0.54	มากที่สุด

ปัจจัยภายในที่สร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจ	จำนวน (ร้อยละ)				ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับของปัจจัยภายในที่มี
	มีมากที่สุด	มีปานกลาง	มีน้อย	ไม่มี			
7.1 ความเชื่อมั่นและผูกพันของบุคลากรต่อธุรกิจ	35 (60.3)	19 (32.8)	4 (6.9)	0 (0.0)	3.53	0.63	มากที่สุด
7.2 บุคลากรมีทัศนคติที่ดีในการบริการลูกค้า	46 (79.3)	10 (17.2)	2 (3.4)	0 (0.0)	3.76	0.51	มากที่สุด
7.3 บุคลากรมีความภาคภูมิใจในอาชีพ	47 (81.0)	8 (13.8)	3 (5.2)	0 (0.0)	3.76	0.54	มากที่สุด
7.4 บุคลากรคำนึงถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ที่มีต่อความยั่งยืนของธุรกิจ	47 (81.0)	9 (15.5)	2 (3.4)	0 (0.0)	3.78	0.50	มากที่สุด

4.4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจด้านน้ำของผู้ประกอบการ

ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการจะประเมินปัจจัยภายในของธุรกิจว่าจะสามารถดำเนินธุรกิจได้โดยประสบความสำเร็จแต่เมื่อสอบถามถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจพบว่าสิ่งที่ผู้ประกอบการกังวลเป็น**ปัจจัยภายนอก**ที่อาจจะส่งผลให้การดำเนินธุรกิจไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ซึ่งพบว่าปัญหาในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นไปในทางเดียวกันทั้งสามพื้นที่และมีบางประเด็นที่เป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าปัญหาต่อไปนี้ได้รับการนำเสนอจากทุกพื้นที่

1). ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรเนื่องจากกิจกรรมดำน้ำ ธุรกิจดำน้ำที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในช่วงนี้บางรายที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากร มุ่งดำเนินธุรกิจโดยการเอาใจลูกค้าเป็นหลัก จึงเกิดพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการสร้างความเสียหายต่อทรัพยากร โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่เน้นลูกค้าที่ต้องการทดลองดำน้ำเนื่องจากใช้เวลาน้อยแต่ผลตอบแทนสูงโดยไม่ได้ทำตามหลักการ discovery scuba diving ซึ่งนักดำน้ำจะต้องมีการเรียนรู้และฝึกทักษะเบื้องต้นก่อนทดลองดำน้ำ แต่ในความเป็นจริงผู้ประกอบการใช้วิธีที่เรียกกันว่า Tea Bagging ซึ่งไม่มีในหลักสูตรดำน้ำจากสถาบันใด ๆ โดยผู้นำการดำน้ำเพียงอธิบายวิธีการหายใจโดยใช้อุปกรณ์ SCUBA และนำนักท่องเที่ยวลงดำน้ำโดยการลากหรือจูงนักท่องเที่ยวลงไปใต้น้ำซึ่งเป็นแนวปะการัง นักท่องเที่ยงที่ไม่มีทักษะการลอยตัวจึงเตะหรือเหยียบปะการังเสียหาย รวมทั้งบางครั้งนักท่องเที่ยงอาจจะได้รับอันตรายจากการดำน้ำด้วย ซึ่งวิธีการนี้ไม่ได้ปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์หรือสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ักท่องเที่ยงเลย

2). การครอบครองดำเนินธุรกิจด้านน้ำโดยชาวต่างชาติ ผลของการศึกษาในพื้นที่พบว่าผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ข้อมูลว่าการดำเนินธุรกิจด้านน้ำนั้นมีหลายสถานประกอบการที่เจ้าของหรือหุ้นส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ แต่ใช้วิธีจ้างชาวไทยหรือให้คู่สมรสชาวไทยเป็นผู้ขึ้นทะเบียนธุรกิจ (nominee) แต่การดำเนิน

ธุรกิจทำโดยชาวต่างชาติทั้งหมดแบบครบวงจร โดยมีทั้งการนำเที่ยว เดินทาง ที่พัก ร้านอาหารและการดำน้ำ โดยรับลูกค้าโดยตรงจากประเทศของตัวเองซึ่งอาจจะมีการซื้อขายทริปในประเทศต้นทาง ในส่วนของธุรกิจดำน้ำพบว่าบริษัทที่เปิดให้บริการดำน้ำเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศตัวเอง โดยมีครูสอนดำน้ำและผู้ควบคุมการดำน้ำเป็นคนในชาติเดียวกัน ทั้งนี้ในการลงพื้นที่พบว่ามีบางร้านที่ไม่มีพนักงานชาวไทยอยู่เลย อาจจะทำให้ธุรกิจดำน้ำประเภทนี้มาใช้ทรัพยากรและสร้างความเสียหายให้แก่ทรัพยากรทางทะเลของประเทศ แต่ไม่ได้มีส่วนในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้ประเทศไทย

3). การแข่งขันจากธุรกิจที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย การทำธุรกิจดำน้ำในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงยิ่งขึ้นเนื่องจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติต่างเห็นช่องทางในการทำธุรกิจดำน้ำเพื่อตอบรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นนี้ บางส่วนมีความรู้ความสามารถและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบริษัทนำเที่ยวจึงเปิดธุรกิจขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเหล่านั้น บางส่วนเกิดจากผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่นำชาวต่างชาติชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวแล้วเปิดธุรกิจดำน้ำเพิ่มเติมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวของตนเองแต่ไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยทำธุรกิจดำน้ำเป็นแบบชั่วคราวตามฤดูกาลและปิดกิจการในช่วงมรสุม

ผู้ประกอบการกลุ่มนี้จะใช้กลยุทธ์ด้านราคา โดยขายราคาต่ำกว่าท้องตลาดเนื่องจากต้นทุนการดำเนินการต่ำ ไม่มีร้านเป็นหลักแหล่งแต่ใช้วิธีรับส่งนักท่องเที่ยวจากที่พักโดยตรงและใช้บริการเรือที่มีข้อตกลงร่วมกันจึงสามารถลดต้นทุนได้แต่ขณะเดียวกันกลับส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริการและการตลาดในภาพรวม และส่งผลกระทบต่อร้านดำน้ำที่ทำการจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายและมีค่าใช้จ่ายสูง ๆ แต่ต้องลดราคาลงตามร้านที่ไม่จดทะเบียนเพื่อให้มีลูกค้ามาใช้บริการและให้กิจการดำเนินอยู่ต่อไปได้ ผู้ประกอบการที่ดำเนินการอย่างผิดกฎหมายนี้มีแนวโน้มที่จะขาดความรับผิดชอบต่อทรัพยากรเนื่องจากไม่มีความรู้อย่างแท้จริงและไม่มีหลักฐานหรือเอกสารระบุตัวตนได้

4). การขาดแคลนครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำที่มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าปัจจุบันปริมาณนักท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกเพิ่มขึ้นอย่างมากซึ่งเป็นโอกาสสำคัญต่อธุรกิจดำน้ำ แต่ธุรกิจดำน้ำกำลังขาดแคลนครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำชาวไทยที่มีความสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ดี ทำให้ต้องจ้างชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษาเข้ามาทำงาน โดยเฉพาะภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาจีน รัสเซีย เกาหลี เป็นต้น ประกอบกับกฎหมายบังคับให้จำนวนชาวต่างชาติที่ผู้ประกอบการสามารถจ้างงานได้ขึ้นอยู่กับมูลค่าของทุนจดทะเบียน ดังนั้นผู้ประกอบการจึงไม่สามารถจ้างชาวต่างชาติเพิ่มเติมได้และนำไปสู่การจ้างงานอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งมักจะเป็นการจ้างเป็นราคาต่อครั้งหรือต่อวัน

อย่างไรก็ตามจากการประชุมกลุ่มย่อยผู้ประกอบการที่เข้าร่วมประชุมตั้งข้อสังเกตว่าในปัจจุบันชาวไทยที่มาเรียนดำนํ้าจนถึงระดับ Divemaster ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษพื้นฐานได้ ประกอบกับตำราเรียนที่ใช้ก็เป็นภาษาอังกฤษซึ่งสามารถยืนยันความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนได้และน่าจะเพียงพอกับการทำหน้าที่เป็นผู้นำการดำน้ำ ส่วนภาษาอื่น ๆ อาจจะต้องใช้เวลาในการพัฒนาหากมีการส่งเสริมอย่างจริงจังจึงเชื่อว่าจะสามารถทำได้ แต่ปัญหาที่พบคือไม่มีฐานข้อมูลจำนวนของครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำชาวไทยทำให้ไม่รู้จำนวนที่แท้จริงว่าเพียงพอหรือไม่

5). ความปลอดภัยในการทำกิจกรรมดำน้ำ การควบคุมความปลอดภัยของกิจกรรมการดำน้ำจะต้องให้ความสำคัญทั้งบนผิวนํ้าและใต้นํ้า ปัญหาความปลอดภัยบนผิวนํ้าเกิดจากการจอดเรือหรือการเดินเรือใกล้พื้นที่ดำน้ำมากเกินไป ในพื้นที่ที่ไม่มีทุ่นจอดเรือผู้ประกอบการจะใช้วิธีนำเรือเข้าไปส่งและรับนักดำน้ำใกล้ ๆ กับแนวปะการังซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อนักดำน้ำกลุ่มอื่นดำน้ำอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวได้ การบรรทุกผู้โดยสารเกินมาตรฐานเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พบเนื่องจากในบางวันมีนักดำน้ำมาใช้บริการเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะนักดำน้ำกลุ่มใหญ่ที่มาพร้อมกับบริษัทนำเที่ยวจึงเกิดปัญหาการบรรทุกผู้โดยสารเกินมาตรฐานที่กำหนดไว้

ผู้นำการดำน้ำเป็นผู้ดูแลความปลอดภัยในระหว่างการดำน้ำ ดังนั้นผู้นำการดำน้ำจะต้องมีความรู้ความสามารถตามหลักวิชาและมีประสบการณ์ในการควบคุมดูแลนักดำน้ำ โดยเฉพาะเมื่อเกิดเหตุการณ์คับขันต่าง ๆ จึงมีการกำหนดระดับความสามารถของผู้นำการดำน้ำจะต้องผ่านระดับ Divemaster หรือสูงกว่าแต่จากการสนทนากลุ่มย่อยพบว่าผู้ประกอบการบางรายใช้ผู้นำการดำน้ำที่มีความสามารถไม่ถึงระดับ Divemaster ซึ่งเป็นการทำงานที่ไม่ถูกต้อง

6). ข้อจำกัดของการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวของผู้ประกอบการรายย่อย กฎหมายเป็นประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจดำน้ำที่ผู้ประกอบการในทุกพื้นที่กล่าวถึงโดยเฉพาะประเด็นการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการและการจ้างแรงงานต่างชาติ ผู้ประกอบการรายย่อยที่ส่วนใหญ่ให้บริการการดำน้ำเพียงอย่างเดียว ไม่มีการนำเที่ยวทางบกและไม่มีการขายหรือให้เช่าอุปกรณ์ ให้เหตุผลว่าสาเหตุที่ไม่มีการจดทะเบียนทางธุรกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมายเนื่องจากต้องใช้เงินจดทะเบียนจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการวางเงินค่าประกันซึ่งเป็นวงเงินสูงเกินไปโดยที่เงินดังกล่าวไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ประกอบกับต้องแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของตนเอง ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ประกอบการหลีกเลี่ยงการจดทะเบียนและหันมาเปิดร้านดำน้ำแบบไม่มีหน้าร้าน ใช้เพียงห้องเช่าเพื่อเป็นสถานที่ทำงานและขายทริปผ่านสื่อออนไลน์

สำหรับประเด็นปัญหาที่พบเฉพาะพื้นที่นั้นจากการศึกษาพบว่าแต่ละพื้นที่มีประเด็นปัญหาสำคัญแตกต่างกันโดยแบ่งตามพื้นที่ดังนี้

เกาะเต่า ปัญหาที่เกิดขึ้นบนเกาะเต่าในขณะนี้ คือ เริ่มมีกลุ่มนายทุนต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจในพื้นที่มากขึ้นโดยเข้ามาซื้อกิจการหลายประเภทบนเกาะเต่าและรับซื้อกิจการในราคาที่ค่อนข้างสูง ทำให้คนในพื้นที่ขายกิจการและเปลี่ยนอาชีพเป็นลูกจ้าง ส่งผลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น ที่สำคัญยังทำให้การควบคุมดูแลของทางเทศบาลตำบลเกาะเต่าดำเนินไปได้ยากมากขึ้นและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานไม่ทั่วถึง เนื่องจากมีประชากรที่มาอาศัยอยู่เพิ่มมากขึ้นจากเดิมที่ไม่ใช่คนท้องถิ่น โดยกลุ่มคนที่เข้ามาทำงานบนเกาะเต่า แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ คนในพื้นที่ คนทำงานชาวพม่า และชาวต่างชาติที่มาจากแถบยุโรป โดยคนงานชาวพม่าส่วนใหญ่จะเข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างตามร้านอาหาร พนักงานขนของตามรีสอร์ต และส่วนชาวยุโรปจะเป็นพนักงานที่พานักท่องเที่ยวไปดำน้ำ

พัทธยา ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือความปลอดภัยในการใช้พื้นที่ดำน้ำเนื่องจากในพัทธยามีการให้บริการเจ็ทสกีในพื้นที่เกาะล้าน เกาะครก เกาะสาก ซึ่งเป็นแหล่งดำน้ำโดยเฉพาะการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ แต่เนื่องจากไม่มีการจัดแบ่งพื้นที่อย่างชัดเจนจึงมีนักท่องเที่ยวขับเจ็ทสกีเข้าใกล้แนวปะการังที่เป็นแหล่งดำน้ำ ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักดำน้ำ นอกจากเจ็ทสกีแล้วยังพบว่าผู้ให้บริการเรือเร็ว (speed boat) ใช้เส้นทางสัญจรโดยรอบเกาะซึ่งมีบ่อยครั้งที่เข้าใกล้แหล่งดำน้ำจนเกิดอุบัติเหตุ ปัญหาเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบการดำน้ำต้องย้ายพื้นที่ไปกลุ่มเกาะอื่น เกาะไข่ ซึ่งไกลกว่าทำให้สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายมากขึ้น ขณะที่ผู้ประกอบการดำน้ำบางส่วนย้ายไปทำกิจกรรมที่ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบแทนซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า

เกาะราชา ปัญหาและอุปสรรคในธุรกิจท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึก ส่วนใหญ่ คือ เรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรใต้ท้องทะเลให้คงอยู่และสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกเพื่อสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น เนื่องจากการดำเนินกิจการดำน้ำบริเวณเกาะราชายังขาดการควบคุมอย่างเข้มงวด มีจำนวนของร้านดำน้ำเพิ่มขึ้นตามจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น เน้นให้มีการรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากจนเกินขีดจำกัดของเรือและเกินจำนวนของ Instructor และ Dive master ที่กำหนดไว้ ส่งผลให้บางครั้งไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะการดำน้ำแบบ DSD (Discovery scuba diving) เป็นการทดลองดำน้ำสำหรับผู้ที่ยังไม่มีประสบการณ์ ซึ่งเป็นรูปแบบการบริการที่กำลังเป็นที่นิยมจนถือเป็นจุดขายที่สำคัญบริเวณเกาะราชา ซึ่งลูกค้ากว่าร้อยละ 70 เป็นลูกค้าประเภทนี้ DSD อาจเป็นรูปแบบการดำน้ำที่สร้างความเสียหายต่อปะการังและทรัพยากรใต้น้ำได้มากที่สุด เนื่องจากผู้ที่เลือกใช้บริการเป็นผู้ที่ยังไม่เคยดำน้ำมาก่อน ประกอบกับร้านดำน้ำบางร้านไม่มีการอบรมให้ความรู้แก่ลูกค้าก่อนลงดำน้ำหรือบางร้านต้องการที่จะเอาใจลูกค้าจึงไม่มีการห้ามหากลูกค้าต้องการสัมผัสปะการัง เมื่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรตามธรรมชาติใต้ทะเลถูกทำลายจนเสียหายก็จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของแหล่งดำน้ำบริเวณเกาะราชาที่มีนักท่องเที่ยวทั้งที่เคยเดินทางมาและยังไม่เคยเดินทางมา นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่องของความไม่มั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่สามารถส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกลดลง

4.5 พฤติกรรม ความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ

4.5.1 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวดำน้ำ

จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึก จำนวน 453 คน พบว่าเป็นเพศชายร้อยละ 61 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 39 นักดำน้ำส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติถึงร้อยละ 65 และเป็นชาวไทยร้อยละ 35 สำหรับชาวต่างชาติได้ทำการแบ่งกลุ่มภูมิภานา ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มตัวอย่างมีภูมิภานาอยู่ในทวีปยุโรปร้อยละ 35 มีภูมิภานาอยู่ในทวีปเอเชียร้อยละ 16 มีภูมิภานาอยู่ในทวีปอเมริกาคิดเป็นร้อยละ 8 มีภูมิภานาอยู่ในทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนียร้อยละ 5 และมีภูมิภานาอยู่ในทวีปแอฟริการ้อยละ 1

ลักษณะการให้บริการดำน้ำส่วนใหญ่จะมานักดำน้ำส่วนใหญ่จะมาดำน้ำแบบวันเดียวย้อยละ 33.5 และเรียนดำน้ำร้อยละ 36.9 โดยนักท่องเที่ยวที่มาดำน้ำในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ผ่านหลักสูตรนักดำน้ำขั้นต้น (ร้อยละ 50) และร้อยละ 60 มีประสบการณ์การดำน้ำน้อยกว่า 30 ไตฟ์

ตารางที่ 10 ทักษะ ประสบการณ์และการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยวดำน้ำ

ระดับการดำน้ำของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีประสบการณ์	33	7.3
หลักสูตรนักดำน้ำขั้นต้น (Openwater SCUBA Diver)	227	50.1
หลักสูตรนักดำน้ำขั้นสูง (Advanced Openwater SCUBA Diver)	141	31.1
ผู้ควบคุมการดำน้ำ (Divemaster) หรือสูงกว่า	52	11.5
ประสบการณ์การดำน้ำลึก	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 30 Dives	271	59.8
ระหว่าง 30 – 50 Dives	73	16.1
ระหว่าง 51 – 100 Dives	51	11.3
มากกว่า 100 Dives	58	12.8
รูปแบบการบริการดำน้ำที่ใช้บริการในครั้งนี้	จำนวน	ร้อยละ
การทดลองดำน้ำสำหรับผู้ไม่มีประสบการณ์ (DSD)	33	7.6
ดำน้ำแบบวันเดียว	152	33.5
ดำน้ำแบบหลายวันโดยการเรียน/อบรมการดำน้ำ	167	36.9
ดำน้ำแบบหลายวันโดยพักบนฝั่ง	70	15.5
ดำน้ำแบบหลายวันโดยพักบนเรือ	19	4.2
อื่นๆ	11	2.4

ทั้งนี้นักท่องเที่ยวมักจะจัดรายการท่องเที่ยวเอง ร้อยละ 29.4 หรือซื้อทริปดำน้ำจาก instructor หรือ Divemaster ร้อยละ 28.9 ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบด้านสื่อที่ใช้พิจารณาในการท่องเที่ยวครั้งนี้พบว่า นักท่องเที่ยวตัดสินใจโดยรับข้อมูลจากตัวบุคคลเป็นหลักถึงร้อยละ 54 และรับข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตร้อยละ 42 และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายไม่เกินสองหมื่นบาท โดยแบ่งเป็นไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทร้อยละ 46.6 และระหว่างหนึ่งหมื่นถึงสองหมื่นบาทร้อยละ 33.8

ตารางที่ 11 สื่อที่นักท่องเที่ยวใช้ประกอบการตัดสินใจ รูปแบบการท่องเที่ยวและค่าใช้จ่าย โดยประมาณ

การรับรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมดำน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อประกอบการตัดสินใจการท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกครั้งนี้		
สิ่งพิมพ์	14	3.1
วิทยุ/ โทรทัศน์	26	5.7
สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)	79	17.4
อินเทอร์เน็ต	192	42.4
บุคคล	245	54.1
งานนิทรรศการ/งานการท่องเที่ยว	26	5.7
อื่นๆ	23	5.1
รูปแบบการท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกครั้งนี้		
จัดรายการท่องเที่ยวด้วยตนเอง	133	29.4
ซื้อรายการท่องเที่ยวจากตัวแทนจำหน่าย (Agency)	90	19.9
ซื้อรายการท่องเที่ยวจากผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำลึก	99	21.9
ซื้อรายการท่องเที่ยวจากผู้เป็น Divemaster/Instructor	131	28.9
ค่าใช้จ่ายโดยประมาณที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวแบบดำน้ำลึกครั้งนี้		
น้อยกว่า 10,000 บาท	211	46.6
10,000 – 20,000 บาท	153	33.8
20,001 – 30,000 บาท	48	10.6
มากกว่า 30,000 บาท	41	9.1

4.5.2 ความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยให้นักท่องเที่ยวระบุความคาดหวังในหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผลลัพธ์และบริการ ด้านราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากรหรือพนักงาน

การสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพและกระบวนการให้บริการ (ตารางที่ 12) พบว่าด้านบุคลากร และด้านการส่งเสริมการขาย นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังเท่ากับประสบการณ์ ส่วนด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังมากกว่าประสบการณ์

ตารางที่ 12 แสดงความคาดหวังและประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับต่อการใช้บริการธุรกิจดำน้ำในพื้นที่ศึกษา

องค์ประกอบที่พิจารณา	ความคาดหวัง			ประสบการณ์		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ผลิตภัณฑ์/บริการ (Product/Service)	3.40	0.60	มากที่สุด	3.18	0.67	มาก
ชื่อเสียงของผู้ประกอบการ	3.36	0.62	มากที่สุด	3.12	0.67	มาก
ความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการ	3.40	0.57	มากที่สุด	3.21	0.69	มาก
ความหลากหลายของรายการดำน้ำให้เลือก	3.36	0.65	มากที่สุด	3.18	0.69	มาก
การบริการเป็นไปตามมาตรฐานสากล	3.46	0.55	มากที่สุด	3.21	0.64	มาก
ราคา (Price)	3.38	0.63	มากที่สุด	3.10	0.77	มาก
ราคาเหมาะสมกับรายการดำน้ำ	3.38	0.62	มากที่สุด	3.02	0.78	มาก
ราคาเหมาะสมกับคุณภาพการบริการ	3.41	0.56	มากที่สุด	3.15	0.73	มาก
ราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับร้านอื่นๆ	3.36	0.70	มากที่สุด	3.12	0.81	มาก
ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	3.35	0.60	มากที่สุด	3.13	0.74	มาก
ช่องทางการชำระเงินมีความหลากหลาย	3.27	0.61	มากที่สุด	3.03	0.75	มาก
ทำเลที่ตั้งสะดวกต่อการรับบริการ	3.38	0.61	มากที่สุด	3.19	0.70	มาก
สามารถติดต่อได้หลายช่องทาง	3.39	0.57	มากที่สุด	3.18	0.76	มาก
การส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.17	0.77	มาก	2.96	0.85	มาก
มีการออกร้านในกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมดำน้ำ	3.05	0.80	มาก	2.86	0.87	มาก
มีการส่งเสริมการขายร่วมกับธุรกิจอื่น	3.15	0.76	มาก	2.92	0.83	มาก
มีรายการสะสมคะแนน	3.19	0.79	มาก	2.98	0.87	มาก
มีการให้ส่วนลดโดยการกำหนดเงื่อนไข	3.28	0.72	มากที่สุด	3.09	0.82	มาก
บุคคลหรือพนักงาน (People)	3.53	0.58	มากที่สุด	3.34	0.68	มากที่สุด
พนักงานขายที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างละเอียดและถูกต้อง	3.48	0.63	มากที่สุด	3.33	0.70	มากที่สุด
พนักงานขายที่แต่งกายสุภาพ เรียบร้อยและมีความน่าเชื่อถือ	3.48	0.60	มากที่สุด	3.29	0.70	มากที่สุด

องค์ประกอบที่พิจารณา	ความคาดหวัง			ประสพการณ์		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
Divemaster/Instructor ให้บริการโดยตระหนักถึงความปลอดภัยตามมาตรฐานสากล	3.65	0.50	มากที่สุด	3.43	0.70	มากที่สุด
Divemaster/Instructor ให้ข้อมูลได้อย่างละเอียด ถูกต้องและชัดเจน	3.58	0.57	มากที่สุด	3.44	0.65	มากที่สุด
Divemaster/Instructor มีความรู้และให้บริการโดยตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและหลักการอนุรักษ์ทรัพยากร	3.61	0.52	มากที่สุด	3.41	0.65	มากที่สุด
พนักงานประจำเรือให้บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้มและมีความรับผิดชอบ	3.37	0.64	มากที่สุด	3.22	0.70	มาก
พนักงานประจำเรือมีความพร้อมต่อเหตุการณ์ฉุกเฉิน	3.44	0.61	มากที่สุด	3.17	0.66	มาก
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence)	3.40	0.63	มากที่สุด	3.21	0.70	มาก
ผู้ให้บริการ มีรูปแบบที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนขณะปฏิบัติงาน	3.32	0.65	มากที่สุด	3.12	0.76	มาก
อุปกรณ์การดำน้ำสำหรับบริการมีจำนวนเพียงพอและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด	3.42	0.61	มากที่สุด	3.29	0.66	มากที่สุด
มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบความปลอดภัยของเรือและมีวิธีการปฏิบัติเมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉิน รวมทั้งมีสัญลักษณ์ต่างๆ แสดงไว้อย่างชัดเจน	3.41	0.60	มากที่สุด	3.25	0.67	มาก
มีการรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ	3.42	0.60	มากที่สุด	3.13	0.72	มาก
มีการรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ	3.42	0.60	มากที่สุด			
ให้บริการตามรายการที่วางไว้อย่างเคร่งครัด	3.43	0.58	มากที่สุด	3.21	0.65	มาก
มีการวางแผนการดำน้ำตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน	3.49	0.57	มากที่สุด			
มีการให้ข้อมูลของแหล่งดำน้ำและชี้แจงแผนการดำน้ำก่อนลงดำน้ำทุกครั้ง	3.49	0.56	มากที่สุด			
มีการจัดการขั้นตอนการลงดำน้ำและขึ้นจากน้ำอย่างปลอดภัย	3.46	0.55	มากที่สุด			
เรือมีอุปกรณ์ช่วยชีวิตและอุปกรณ์ปฐมพยาบาลที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มีจำนวนเพียงพอและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม	3.46	0.64	มากที่สุด	3.19	0.71	มาก
กระบวนการ (Process)	3.46	0.57	มากที่สุด	3.23	0.68	มาก

4.5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการธุรกิจดำ

ปัจจัยด้านพฤติกรรมบางประการของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อระดับความคาดหวังและประสบการณ์ในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำในพื้นที่ ดังนั้นการเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจะช่วยให้ผู้ประกอบการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ จากการศึกษาสามารถแสดงปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังและประสบการณ์ได้ดังนี้

เพศ พบว่าเพศหญิงและเพศชายมีความคาดหวังและประสบการณ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามพบว่าเพศชายมีความคาดหวังและประสบการณ์สูงกว่าเพศหญิงในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ส่วนเพศหญิงมีความคาดหวังและประสบการณ์สูงกว่าเพศชายในด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคลากรและด้านกระบวนการ

ตารางที่ 13 ผลของเพศต่อความคาดหวังและประสบการณ์ในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ

ปัจจัย		t	df	p
ผลิตภัณฑ์ (product)	ความคาดหวัง	1.232	379	.219
	ประสบการณ์	.029	379	.977
ราคา (price)	ความคาดหวัง	-.324	379	.746
	ประสบการณ์	-1.185	379	.237
ช่องทางการจัดจำหน่าย (place)	ความคาดหวัง	-.791	379	.430
	ประสบการณ์	.144	379	.886
การส่งเสริมการขาย (promotion)	ความคาดหวัง	.497	379	.620
	ประสบการณ์	.707	379	.480
บุคลากร (people)	ความคาดหวัง	-.564	379	.573
	ประสบการณ์	.694	379	.488
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence)	ความคาดหวัง	.828	378	.408
	ประสบการณ์	.252	378	.801
กระบวนการ (process)	ความคาดหวัง	-.376	378	.707
	ประสบการณ์	.299	378	.765

อายุ จากการศึกษาพบว่าอายุมีผลต่อความคาดหวังด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($p = 0.034$) ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ($p = 0.002$) และด้านกระบวนการ ($p = 0.042$) ส่วนความคาดหวังด้านอื่น ๆ และประสบการณ์จากการใช้บริการธุรกิจดำน้ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายนั้นพบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอายุ 50-60 ปีให้ความสำคัญคือทำเลที่ตั้งที่สะดวกและการที่นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อร้านได้หลายช่องทาง ส่วนกลุ่มอายุอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ด้านการสร้างและนำเสนอ

ลักษณะทางกายภาพและด้านกระบวนการพบว่ากลุ่มอายุ 21 – 30 ปีมีความคาดหวังในด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ น้อยกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ อาจกล่าวได้ว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมากขึ้นจะมีความคาดหวังในการรับบริการมากกว่านักท่องเที่ยวอายุน้อย

ตารางที่ 14 ผลของอายุต่อความคาดหวังและประสบการณ์ในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ

ปัจจัย		F	Sig.
ผลิตภัณฑ์ (product)	ความคาดหวัง	1.003	.406
	ประสบการณ์	1.084	.364
ราคา (price)	ความคาดหวัง	.939	.441
	ประสบการณ์	1.279	.278
ช่องทางการจัดจำหน่าย (place)	ความคาดหวัง	2.641	.034*
	ประสบการณ์	1.312	.265
การส่งเสริมการขาย (promotion)	ความคาดหวัง	1.864	.116
	ประสบการณ์	1.564	.183
บุคลากร (people)	ความคาดหวัง	2.101	.080
	ประสบการณ์	.702	.591
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence)	ความคาดหวัง	4.217	.002*
	ประสบการณ์	1.395	.235
กระบวนการ (process)	ความคาดหวัง	2.508	.042*
	ประสบการณ์	1.565	.183

การศึกษา พบว่าระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อความคาดหวังและประสบการณ์ที่ได้รับจากการใช้บริการธุรกิจดำน้ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 15 ผลของระดับการศึกษาต่อความคาดหวังและประสบการณ์ในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ

ปัจจัย		F	Sig.
ผลิตภัณฑ์ (product)	ความคาดหวัง	1.331	.266
	ประสบการณ์	3.041	.059
ราคา (price)	ความคาดหวัง	.930	.396
	ประสบการณ์	1.095	.336
ช่องทางการจัดจำหน่าย (place)	ความคาดหวัง	1.907	.150
	ประสบการณ์	2.688	.069
การส่งเสริมการขาย (promotion)	ความคาดหวัง	1.624	.198
	ประสบการณ์	2.261	.106
บุคลากร (people)	ความคาดหวัง	1.919	.148
	ประสบการณ์	2.898	.056

ปัจจัย		F	Sig.
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence)	ความคาดหวัง	.466	.628
	ประสบการณ์	1.399	.248
กระบวนการ (process)	ความคาดหวัง	.192	.825
	ประสบการณ์	.741	.477

อาชีพ โดยส่วนใหญ่ความแตกต่างของอาชีพส่งผลต่อความคาดหวังและประสบการณ์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นความคาดหวังด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ($p = 0.008$) และความคาดหวังด้านกระบวนการ ($p = 0.035$) ที่พบว่าอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัวมีความคาดหวังสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 16 ผลของอาชีพต่อความคาดหวังและประสบการณ์ในการใช้บริการธุรกิจด้านน้ำ

ปัจจัย		F	Sig.
ผลิตภัณฑ์ (product)	ความคาดหวัง	2.015	.063
	ประสบการณ์	1.381	.221
ราคา (price)	ความคาดหวัง	1.041	.398
	ประสบการณ์	1.138	.339
ช่องทางการจัดจำหน่าย (place)	ความคาดหวัง	.537	.780
	ประสบการณ์	1.429	.202
การส่งเสริมการขาย (promotion)	ความคาดหวัง	.552	.768
	ประสบการณ์	1.214	.298
บุคลากร (people)	ความคาดหวัง	1.489	.181
	ประสบการณ์	1.588	.149
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence)	ความคาดหวัง	2.955	.008*
	ประสบการณ์	1.530	.167
กระบวนการ (process)	ความคาดหวัง	2.291	.035*
	ประสบการณ์	2.174	.054

รายได้ พบว่าปัจจัยด้านรายได้มีผลต่อความคาดหวังด้านบุคลากร ($p = 0.004$) การสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ($p = 0.009$) และด้านกระบวนการ ($p = 0.048$) กลุ่มที่มีได้ระหว่าง 100,000 – 200,000 บาทต่อเดือนและรายได้สูงกว่า 200,000 บาทต่อเดือนมีความคาดหวังในด้านดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งกลุ่มที่มีรายได้สูงเหล่านี้คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25 ของนักท่องเที่ยวที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด

ตารางที่ 17 ผลของรายได้ต่อความคาดหวังและประสบการณ์ในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ

ปัจจัย		F	Sig.
ผลิตภัณฑ์ (product)	ความคาดหวัง	1.562	.170
	ประสบการณ์	.644	.666
ราคา (price)	ความคาดหวัง	.360	.876
	ประสบการณ์	.209	.958
ช่องทางการจัดจำหน่าย (place)	ความคาดหวัง	.879	.495
	ประสบการณ์	.293	.917
การส่งเสริมการขาย (promotion)	ความคาดหวัง	1.002	.416
	ประสบการณ์	.280	.924
บุคลากร (people)	ความคาดหวัง	3.561	.004*
	ประสบการณ์	.948	.450
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence)	ความคาดหวัง	3.135	.009*
	ประสบการณ์	1.859	.101
กระบวนการ (process)	ความคาดหวัง	2.259	.048*
	ประสบการณ์	1.800	.112

ความสามารถในการดำน้ำ ความสามารถในการดำน้ำหรือระดับของบัตรดำน้ำเป็นมีผลต่อความคาดหวังและประสบการณ์ในหลายปัจจัย โดยในภาพรวมนักดำน้ำในระดับ advance จะเป็นกลุ่มที่มีความคาดหวังสูงและประสบการณ์ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ **ด้านผลิตภัณฑ์**พบว่า นักดำน้ำในระดับ advance และ dive master มีความคาดหวังสูงกว่าระดับอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญโดยเฉพาะประเด็นด้าน ความมีชื่อเสียงของผู้ประกอบการ ($p = 0.001$) ด้านการมีโปรแกรมที่หลากหลาย ($p = 0.019$) และด้านการให้บริการอย่างมีมาตรฐานในระดับนานาชาติ ($p = 0.012$) **ด้านราคา** พบว่านักดำน้ำที่ไม่มีประสบการณ์จะมีความคาดหวังด้านราคาระดับต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ขณะที่นักดำน้ำระดับ advance จะมีความคาดหวังด้านการบริการที่คุ้มค่ากับราคาสูงกว่ากลุ่มอื่น ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่านักดำน้ำระดับ advance มีคาดหวังว่าช่องทางการชำระเงินควรจะมีหลากหลายมากกว่านี้ทำให้ประสบการณ์ที่ได้รับต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ขณะเดียวกันนักดำน้ำกลุ่ม advance และ Divemaster มีความคาดหวังว่าร้านดำน้ำควรมีช่องทางให้ติดต่อมากกว่าที่เป็นอยู่ **ด้านบุคลากร** พบว่านักดำน้ำที่มาเรียนดำน้ำมีความคาดหวังด้านบุคลากรต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ **ด้านการสร้างและนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ** พบว่านักดำน้ำกลุ่ม advance มีความคาดหวังสูงกว่าประสบการณ์เกี่ยวกับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบความปลอดภัยของเรือและวิธีปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและด้านความพร้อมของอุปกรณ์ช่วยชีวิตและอุปกรณ์ปฐมพยาบาล นักดำน้ำกลุ่ม Divemaster มีประสบการณ์ต่ำด้านความพร้อมของอุปกรณ์ช่วยชีวิตและอุปกรณ์ปฐมพยาบาล **ด้านกระบวนการ** พบว่านักดำน้ำมีความคาดหวังสูงกว่าประสบการณ์ในทุก ๆ หัวข้อ และนักดำน้ำกลุ่ม advance เป็นกลุ่มที่มีความคาดหวังสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ และมีประสบการณ์ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ด้วย

ตารางที่ 18 ผลของระดับความสามารถในการดำน้ำต่อความคาดหวังและประสบการณ์ในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ

ปัจจัย		F	Sig.
ผลิตภัณฑ์ (product)	ความคาดหวัง	3.381	.018*
	ประสบการณ์	1.949	.121
ราคา (price)	ความคาดหวัง	3.350	.019*
	ประสบการณ์	1.745	.157
ช่องทางการจัดจำหน่าย (place)	ความคาดหวัง	2.690	.046*
	ประสบการณ์	3.102	.027*
การส่งเสริมการขาย (promotion)	ความคาดหวัง	1.666	.174
	ประสบการณ์	2.308	.076
บุคลากร (people)	ความคาดหวัง	3.261	.022*
	ประสบการณ์	1.966	.119
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence)	ความคาดหวัง	2.034	.109
	ประสบการณ์	3.761	.011*
กระบวนการ (process)	ความคาดหวัง	8.317	.000*
	ประสบการณ์	5.368	.001*

ประสบการณ์ในการดำน้ำ จากการศึกษาประสบการณ์ในการดำน้ำมีผลต่อความคาดหวังและประสบการณ์ต่อธุรกิจดำน้ำต่างกัน โดยนักดำน้ำที่มีประสบการณ์ในการดำน้ำสูงจะมีผลต่อความคาดหวังและประสบการณ์มากกว่านักดำน้ำที่มีประสบการณ์น้อย **ด้านผลิตภัณฑ์** พบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ดำน้ำมากกว่า 30 ไดฟ์ขึ้นไปประเมินความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการต่ำกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์น้อย และกลุ่มที่มีประสบการณ์ 50 ไดฟ์ขึ้นไปมีประสบการณ์ด้านการบริการเป็นไปตามมาตรฐานสากลต่ำ **ด้านราคา** นักดำน้ำที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 30 ไดฟ์คาดหวังด้านราคาสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ และมีประสบการณ์ต่ำกว่ากลุ่มอื่น แสดงว่านักดำน้ำที่มีประสบการณ์ต่ำมีความเห็นว่าราคาสูงเกินไป **ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย** พบว่านักดำน้ำกลุ่มที่มีประสบการณ์สูงกว่า 30 ไดฟ์มีความเห็นว่าอยากให้ร้านสามารถติดต่อได้หลายช่องทาง ด้านการส่งเสริมการขาย พบว่านักดำน้ำที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 30 ไดฟ์มีความคาดหวังด้านการออกร้านในงานต่าง ๆ สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ขณะที่กลุ่มประสบการณ์ดำน้ำสูงมีความคาดหวังต่ำกว่าและมีประสบการณ์ต่อร้านสูงกว่า **ด้านบุคลากร** พบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ดำน้ำ 50 ไดฟ์ขึ้นไปมีความคาดหวังสูงเกี่ยวกับการให้ข้อมูลของ dive master และ instructor การบริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสและความพร้อมเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน **ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ** พบว่านักดำน้ำที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 30 ไดฟ์มีความคาดหวังเรื่องการแต่งกายสูง ขณะที่นักดำน้ำที่มีประสบการณ์ 50 ไดฟ์ขึ้นไปจะคาดหวังเรื่องการให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบความปลอดภัยของเรือ และอุปกรณ์ช่วยชีวิตและปฐมพยาบาล และนักดำน้ำกลุ่มนี้มีประสบการณ์ในด้านดังกล่าวต่ำกว่า **ด้านกระบวนการ** นักดำน้ำที่มีประสบการณ์มากกว่า 50 ไดฟ์มีความคาดหวังสูงเรื่องการ

ให้บริการเป็นไปตามโปรแกรม การวางแผนการดำเนินงานตามมาตรฐาน การให้ข้อมูลแหล่งดำเนินงานและแผนการดำเนินงาน

ตารางที่ 19 ผลของประสบการณ์การดำเนินงานต่อความคาดหวังและประสบการณ์ในการใช้บริการธุรกิจดำนํ้า

ปัจจัย		F	Sig.
ผลิตภัณฑ์ (product)	ความคาดหวัง	2.455	.063
	ประสบการณ์	3.664	.013*
ราคา (price)	ความคาดหวัง	3.315	.020*
	ประสบการณ์	3.371	.019*
ช่องทางการจัดจำหน่าย (place)	ความคาดหวัง	3.020	.030*
	ประสบการณ์	4.172	.006*
การส่งเสริมการขาย (promotion)	ความคาดหวัง	2.343	.073
	ประสบการณ์	1.426	.235
บุคลากร (people)	ความคาดหวัง	5.281	.001*
	ประสบการณ์	2.489	.060
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence)	ความคาดหวัง	5.136	.002*
	ประสบการณ์	3.828	.010*
กระบวนการ (process)	ความคาดหวัง	7.048	.000*
	ประสบการณ์	5.188	.002*

ประสบการณ์การดำเนินงานในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่านักดำนํ้าที่เคยมาดำนํ้าในพื้นที่มาก่อนจะมีประสบการณ์ในแต่ละปัจจัยต่ำกว่านักดำนํ้าที่มาครั้งแรก แสดงว่าการรักษามาตรฐานในด้านต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นหากผู้ประกอบการต้องการรักษามาตรฐานลูกค้าเอาไว้

ตารางที่ 20 ผลของประสบการณ์การดำเนินงานในพื้นที่ต่อความคาดหวังและประสบการณ์ในการใช้บริการ

ปัจจัย		F	Sig.
ผลิตภัณฑ์ (product)	ความคาดหวัง	.008	.930
	ประสบการณ์	8.400	.004*
ราคา (price)	ความคาดหวัง	.199	.656
	ประสบการณ์	3.814	.052*
ช่องทางการจัดจำหน่าย (place)	ความคาดหวัง	.092	.762
	ประสบการณ์	5.529	.019*
การส่งเสริมการขาย (promotion)	ความคาดหวัง	6.666	.010*
	ประสบการณ์	5.973	.015*

ปัจจัย		F	Sig.
บุคลากร (people)	ความคาดหวัง	.108	.743
	ประสบการณ์	8.284	.004*
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence)	ความคาดหวัง	.838	.361
	ประสบการณ์	6.136	.014*
กระบวนการ (process)	ความคาดหวัง	4.489	.035*
	ประสบการณ์	16.489	.000*

ค่าใช้จ่ายต่อทริป จากการศึกษาพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายจ่ายต่ำกว่า 10,000 บาทต่อทริปมีความคาดหวังด้านการส่งเสริมการขาย ด้านบุคลากร ด้านการสร้างนำเสนอทักษะทางกายภาพและด้านกระบวนการสูงกว่ากลุ่มที่มีรายจ่ายสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 21 ผลของค่าใช้จ่ายต่อความคาดหวังและประสบการณ์ในการใช้บริการธุรกิจดำน้ำ

ปัจจัย		F	Sig.
ผลิตภัณฑ์ (product)	ความคาดหวัง	.489	.690
	ประสบการณ์	.914	.434
ราคา (price)	ความคาดหวัง	1.681	.171
	ประสบการณ์	2.273	.080
ช่องทางการจัดจำหน่าย (place)	ความคาดหวัง	2.536	.056
	ประสบการณ์	1.579	.194
การส่งเสริมการขาย (promotion)	ความคาดหวัง	2.979	.031*
	ประสบการณ์	.627	.598
บุคลากร (people)	ความคาดหวัง	7.317	.000*
	ประสบการณ์	.884	.449
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence)	ความคาดหวัง	4.410	.005*
	ประสบการณ์	.299	.826
กระบวนการ (process)	ความคาดหวัง	4.420	.005*
	ประสบการณ์	.254	.859

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ การใช้แบบสอบถามประกอบ การสังเกต การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสนทนากลุ่มย่อยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 ข้อจำกัดของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการบังคับใช้ในธุรกิจด้านน้ำและเพื่อรักษาความปลอดภัยให้แก่ักดำน้ำ

1). พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ไม่เอื้อต่อการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย

พรบ.ฉบับนี้เน้นควบคุมผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่เป็นผู้ประกอบการแบบครบวงจร คือ มีการให้บริการดำน้ำ การขายหรือให้เช่าอุปกรณ์ดำน้ำและมีเรือเป็นของตนเองและมีการนำเที่ยวโดยรับลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ขณะที่ในปัจจุบันยังมีผู้ประกอบการรายย่อยที่ทำธุรกิจด้านน้ำแบบไม่ครบวงจรอีกสองกลุ่มได้แก่ ผู้ประกอบการที่บริการการดำน้ำและขายหรือให้เช่าอุปกรณ์โดยไม่มีเรือเป็นของตนเอง และกลุ่มผู้ประกอบการอิสระที่ให้บริการดำน้ำเพียงอย่างเดียวเท่านั้นไม่ได้ให้บริการขายหรือให้เช่าอุปกรณ์และไม่มีเรือของตนเอง จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการร้อยละ 15 ไม่ได้ขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวอย่างถูกกฎหมายซึ่งทั้งหมดเป็นผู้ประกอบการรายย่อย ผู้ประกอบการที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนให้ข้อมูลว่าประสบปัญหาความยุ่งยากในการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว เนื่องจากการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวที่ให้บริการแบบดำน้ำลึกจะต้องเกี่ยวข้องกับเอกสารที่นอกเหนือความรับผิดชอบของผู้ประกอบการดำน้ำรายย่อยและเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ ได้แก่

1. ใบทะเบียนเรือไทยและใบรับรองการตรวจเรือและใบอนุญาตให้ใช้เครื่องวิทยุคมนาคมซึ่งใบอนุญาตส่วนนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการแบบครบวงจรที่ให้บริการเรือนำเที่ยวด้วย ในทางปฏิบัติแล้วผู้ประกอบการรายย่อยไม่มีศักยภาพในการมีเรือเป็นของตนเอง แต่จะใช้บริการเรือของผู้ประกอบการแบบครบวงจรอื่นๆหมุนเวียนกันไปโดยจ่ายค่าบริการในแต่ละครั้ง ต่างจากผู้ประกอบการแบบครบวงจรที่มีเรือของตัวเองซึ่งสามารถระบุเรือที่จะใช้ได้

2. ใบรับรองมาตรฐานอุปกรณ์ดำน้ำ ผู้ประกอบการอิสระส่วนใหญ่จะเช่าอุปกรณ์จากผู้ประกอบการครบวงจร หรือให้นักดำน้ำนำอุปกรณ์มาเอง แต่ผู้ประกอบการรายย่อยที่ขายหรือให้เช่าอุปกรณ์ด้วยจะใช้อุปกรณ์จากร้านของตัวเองร่วมกับให้นักท่องเที่ยวเช่าอุปกรณ์มาเอง

3. ใบรับรองว่ามีพนักงานสามารถดูแลตรวจสอบอุปกรณ์ด้านน้ำเบื้องต้น ซึ่งผู้ประกอบการอิสระที่ใช้บริการเช่าอุปกรณ์จากร้านอื่นๆ ไม่มีพนักงานส่วนนี้

4. สำเนากรมธรรม์ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุให้กับนักท่องเที่ยว มักุเทศก์หรือผู้นำการดำน้ำ การมีประกันภัยให้กับนักดำน้ำเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อนักดำน้ำและตัวผู้ประกอบการเอง แต่การทำประกันอุบัติเหตุเนื่องจากการดำน้ำแตกต่างจาก ขณะที่การทำประกันอุบัติเหตุเนื่องจากการเดินทางท่องเที่ยวโดยทั่วไปสามารถซื้อประกันอุบัติเหตุการเดินทางได้จากหลายบริษัท ในปัจจุบันการประกันภัยอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการดำน้ำในประเทศไทยมีบริษัทประกันภัยที่ให้บริการเพียงบริษัทเดียวได้แก่ บริษัทเอไอจี (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งมีราคาค่าประกันภัยต่อคนต่อกรมธรรม์อยู่ที่ 270 และ 350 บาทแต่ผู้ประกอบการจะต้องซื้อประกันขั้นต่ำ 500 คนต่อกรมธรรม์ต่อปีซึ่งเป็นจำนวนที่สูงสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย

5. มูลค่าของวงเงินประกันสูงเกินไป เนื่องจากธุรกิจดำน้ำมีลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีลูกค้าชาวไทยมากขึ้นแต่ลูกค้าส่วนใหญ่ยังคงเป็นชาวต่างชาติ ตามระเบียบของสำนักทะเบียนและธุรกิจนำเที่ยวพบว่าผู้ประกอบการสามารถเลือกขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวได้ 4 รูปแบบได้แก่

5.1 ธุรกิจนำเที่ยวเฉพาะพื้นที่ สามารถทำธุรกิจท่องเที่ยวได้ในจังหวัดที่จะทะเบียนและต้องวางประกัน จำนวน 10,000 บาท แต่บริการได้เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น

5.2 ธุรกิจนำเที่ยวในประเทศ (Domestic) สามารถทำธุรกิจท่องเที่ยวได้ในทุกจังหวัดในประเทศไทย และต้องวางประกันจำนวน 50,000 บาท แต่ให้บริการได้เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น

5.3 ธุรกิจนำเที่ยวต่างประเทศ (Inbound) สามารถทำธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศได้ ต้องวางประกันจำนวน 100,000 บาท แต่ไม่ให้นำเที่ยวไปต่างประเทศและบริการได้เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

5.4 ธุรกิจนำเที่ยวต่างประเทศ (Outbound) สามารถทำธุรกิจท่องเที่ยวได้ทุกแบบ ให้บริการได้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ แต่ต้องวางประกันจำนวน 200,000 บาท

จะเห็นว่าหากผู้ประกอบการรายย่อยจะขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวให้ถูกต้องจะต้องขึ้นทะเบียนประเภทธุรกิจนำเที่ยวต่างประเทศจึงจะสามารถรับลูกค้าชาวไทยและชาวต่างชาติได้ และต้องวางเงินประกันไว้กับสำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมักุเทศก์จำนวนสองแสนบาทซึ่งเป็นจำนวนที่สูงสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย

2). การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและผู้ประกอบการ บางส่วนขาดทัศนคติที่ดีต่อการทำธุรกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมายจากการศึกษาพบประเด็นการทำผิดกฎหมาย

ที่สำคัญคือการดำเนินธุรกิจโดยชาวต่างชาติโดยใช้คนไทยเป็นผู้ขึ้นทะเบียนธุรกิจ การจ้างงานชาวต่างชาติที่ไม่มี work permit มาเป็นครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำ และการทำธุรกิจโดยไม่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้อง ซึ่งปัญหาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งผู้ประกอบการไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

3). หน่วยงานที่ดูแลในระดับพื้นที่มีบุคลากรและทรัพยากรไม่เพียงพอ กิจกรรมการดำน้ำในประเทศได้รับการดูแลจากหลายกระทรวงทั้งที่เกี่ยวกับการทำธุรกิจและที่เกี่ยวกับทรัพยากร โดยแต่ละกระทรวงได้มอบหมายให้หน่วยงานในระดับภูมิภาคปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายและความรับผิดชอบ บางหน่วยงานมีพื้นที่รับผิดชอบหลายจังหวัด เช่น สำนักทะเบียนธุรกิจน้ำเที่ยวและมัคคุเทศก์เขต 2 จังหวัดภูเก็ตรับผิดชอบพื้นที่จังหวัดระนอง พังงาและภูเก็ต สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 6 รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด ระนอง พังงาและภูเก็ต เป็นต้น และบางหน่วยงานทำหน้าที่รับผิดชอบระดับจังหวัด เช่น สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา ซึ่งหน่วยงานระดับภูมิภาคเหล่านั้นไม่มีทรัพยากรและบุคลากรเพียงพอในการดูแลและตรวจสอบการทำผิดกฎหมายด้านธุรกิจและทรัพยากรของผู้ประกอบการในพื้นที่ซึ่งมีจำนวนมาก การกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถเพิ่มศักยภาพในการทำงานได้

การจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลโดยหน่วยงานระดับท้องถิ่นและประชาชนซึ่งมีวิถีชีวิตผูกพันกับทรัพยากรเหล่านั้นมานานการจัดการอีกรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ ตำบลเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำและแหล่งผลิตนักดำน้ำที่สำคัญของโลก ปัจจุบันมีธุรกิจดำน้ำเปิดดำเนินการบนเกาะเต่าหลายบริษัท โดยการประกอบธุรกิจดำน้ำบนเกาะเต่ามีหลายประเภท เช่น โรงเรียนสอนดำน้ำ บริษัทจัดทริปดำน้ำ ร้านจำหน่ายหรือให้เช่าอุปกรณ์การดำน้ำ ร้านให้เช่าเหมาเรือและบริษัทดำน้ำแบบครบวงจร ซึ่งมีการดำเนินการเปิดโรงเรียนสอนดำน้ำพร้อมกับให้บริการรับจัดทริปดำน้ำ มีอุปกรณ์การดำน้ำให้เช่าหรือจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว และมีเรือเพื่อรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังจุดดำน้ำ นอกจากนี้ ยังมีรีสอร์ททรงรับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ การประกอบธุรกิจดำน้ำถือเป็นอาชีพหลักที่สำคัญของประชากรในเขตเทศบาลตำบลเกาะเต่า การดำเนินกิจการของกลุ่มผู้ประกอบการจะยึดหลักการและปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เรียกว่า กฎหมายเกาะเต่า (ภาคผนวก) ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ใช้ทรัพยากรในชุมชน ซึ่งมุ่งเน้นถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวรวมถึงการดูแลทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ และพึงระลึกอยู่เสมอว่าการดำน้ำเป็นทรัพยากรที่ไม่ได้มีการลงทุนนอกจากนี้เทศบาลตำบลเกาะเต่าและประชาชนในพื้นที่ยังตระหนักถึงความสำคัญของแนวปะการังต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยว จึงได้มีการร่างเทศบัญญัติเทศบาลตำบลเกาะเต่า เรื่อง การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2556 ประเภทการประกอบกิจการว่ายน้ำ หรือกิจการอื่นๆ ในทำนองเดียวกัน (กรณีกิจการฝึกสอนดำน้ำ) ขึ้นไว้ด้วยความเห็นชอบของสภาเทศบาลตำบลเกาะเต่า และผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องมีการควบคุมภายในเขตเทศบาลตำบลเกาะเต่า ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำบนเกาะเต่าต้องมาลงทะเบียนเพื่อยื่นขอประกอบธุรกิจ สำหรับผู้ที่สามารถ

ลงทะเบียนได้นั้น จะต้องมีการใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจากสำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และเอกสารอื่นๆ ที่กำหนดไว้ และต้องเสียค่าธรรมเนียมเป็นจำนวนเงิน 2,000 บาท ทั้งนี้ เพื่อเป็นการจัดการและป้องกันร้านค้าที่ไม่นำมาจดทะเบียน และกลุ่มผู้ประกอบการชาวต่างชาติที่เข้ามาประกอบธุรกิจให้เป็นไปอย่างถูกต้อง สำหรับ Instructor และ Divemaster รวมถึงผู้ที่ต้องการเข้ามาดำน้ำที่เกาะเต่า ทางเทศบาลตำบลเกาะเต่ากำลังดำเนินการร่างระเบียบเพื่อใช้บังคับให้มีการลงทะเบียนก่อนเข้ามาดำน้ำหรือเข้ามาทำงาน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบและสามารถควบคุมได้ โดยผู้ที่เข้ามาดำน้ำหรือเข้ามาทำงานเป็น Instructor และ Divemaster บนเกาะเต่าได้นั้น จะต้องผ่านการลงทะเบียนอย่างถูกต้องและจะต้องผ่านหลักสูตรการดำน้ำของประเทศไทยและได้รับใบรับรอง (Certificate) แล้วเท่านั้น

5.1.2 สภาพปัจจุบันของธุรกิจดำน้ำและอุปสงค์และอุปทานของธุรกิจดำน้ำ

ปัจจุบันธุรกิจดำน้ำในพื้นที่ศึกษาแบ่งออกเป็นสองกลุ่มหลักคือ ธุรกิจดำน้ำแบบครบวงจรซึ่งมีเรือเป็นของตนเองและธุรกิจดำน้ำแบบไม่ครบวงจรซึ่งใช้บริการเรือจากผู้ให้บริการอีกทอดหนึ่ง พื้นที่พหุภาคีมีการดำน้ำเพื่อนันทนาการเป็นกิจกรรมหลักโดยมีกลุ่มลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ผู้ประกอบการชาวไทยจะลูกค้าคนไทยเป็นหลักส่วนลูกค้าชาวต่างชาติมักจะใช้บริการจากผู้ประกอบการชาวต่างชาติ พื้นที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีกิจกรรมหลักคือการเรียนการสอนดำน้ำลูกค้าส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ ส่วนพื้นที่เกาะราชา จังหวัดภูเก็ตมีกิจกรรมหลักคือการทดลองดำน้ำและการดำน้ำแบบนันทนาการโดยมีลูกค้าหลักคือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

อุปสงค์ของธุรกิจดำน้ำ

1. นักท่องเที่ยวดำน้ำเป็นชาวต่างชาติมากกว่าคนไทย กลุ่มลูกค้าของธุรกิจดำน้ำในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติถึงร้อยละ 65 และเป็นคนไทยร้อยละ 35 จะเห็นได้ว่าตลาดดำน้ำของประเทศไทยยังคงเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งที่ดีสำหรับธุรกิจดำน้ำเนื่องจากลูกค้าชาวต่างชาติสามารถกระตุ้นตลาดในภาพรวมได้ดี ขณะเดียวกันสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการดำน้ำยังไม่ได้รับการสนใจจากชาวไทยเท่าที่ควร จะทำอย่างไรที่จะส่งเสริมให้คนไทยมีการดำน้ำมากขึ้นซึ่งลูกค้าชาวไทยจะสร้างความมั่นคงให้ผู้ประกอบการชาวไทยในระยะยาวได้

2. โปรแกรมดำน้ำแบบวันเดียวและการเรียนดำน้ำหลักสูตรต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด โดยเฉพาะในพื้นที่เกาะเต่าและพัทยา ขณะที่พื้นที่เกาะราชาจะถูกครอบครองโดยตลาดนักท่องเที่ยวที่ทดลองดำน้ำ

3. กลุ่มวัยเริ่มทำงานเป็นนักท่องเที่ยวลึก นักท่องเที่ยวกลุ่มหลักเป็นกลุ่มที่มีอายุ 21-30 ปี โดยกลุ่มนี้จะมีประสบการณ์การดำน้ำดำหรือไม่มีเลย มีการใช้จ่ายเงินไม่เกิน 10,000 บาทต่อทริปและมักจะใช้สื่ออินเทอร์เน็ตหรือการบอกต่อในกลุ่มเพื่อนเป็นสื่อในการรู้ข่าวสารและมักจะจัดทริปด้วยตัวเองโดยการซื้อทริปไม่ผ่านนายหน้า กลุ่มที่สองคือกลุ่มอายุ 31-40 ปี กลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมส่วนใหญ่ใกล้เคียงกับกลุ่มแรก แต่จะมีประสบการณ์การดำน้ำสูงขึ้นมีศักยภาพในการใช้จ่ายมากขึ้น

ตารางที่ 22 ข้อมูลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มอายุต่าง ๆ ที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในพื้นที่ศึกษา

พฤติกรรม อายุ	ระดับการผ่านการอบรมการดำน้ำ				ประสบการณ์การดำน้ำลึก			
	ไม่มีประสบการณ์	หลักสูตรนักดำน้ำขั้นต้น	หลักสูตรนักดำน้ำขั้นสูง	ผู้ควบคุมการดำน้ำ (Divemaster) หรือสูงกว่า	น้อยกว่า 30 Dives	ระหว่าง 30 – 50 Dives	ระหว่าง 51 – 100 Dives	มากกว่า 100 Dives
15 – 20 ปี 25 (5.5)	22 (4.9)	1 (0.2)		2 (0.4)	24 (5.3)	1 (0.2)		
21 – 30 ปี 229 (50.6)	135 (29.8)	55 (12.1)	10 (2.2)	29 (6.4)	175 (38.6)	25 (5.5)	13 (2.9)	16 (3.5)
31 – 40 ปี 119 (26.3)	55 (12.1)	47 (10.4)	16 (3.5)	1 (0.2)	59 (13.0)	26 (5.7)	12 (2.6)	22 (4.9)
41 – 50 ปี 54 (11.9)	14 (3.1)	24 (5.3)	15 (3.3)	1 (0.2)	12 (2.6)	13 (2.9)	15 (3.3)	14 (3.1)
51 – 60 ปี 25 (5.5)	1 (0.2)	14 (3.1)	10 (2.2)	-	1 (0.2)	8 (1.8)	10 (2.2)	6 (1.3)

4 นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศยุโรปเป็นนักท่องเที่ยวดังต่างชาติดที่มีจำนวนมากที่สุด เมื่อพิจารณา นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามพบว่า หากไม่นับนักท่องเที่ยวไทยแล้วนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศยุโรปมีจำนวนมากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้นิยมมาเรียนดำน้ำและดำน้ำเพื่อนันทนาการ มีค่าใช้จ่ายต่อทริประหว่าง 10,000 - 20,000 บาท ส่วนใหญ่มักจะหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตและซื้อทริปกับร้านโดยตรง รองลงมาคือนักท่องเที่ยวจากเอเชียและอเมริกาตามลำดับ

หมายเหตุ ผู้วิจัยไม่สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มทดลองดำน้ำที่ดำน้ำแบบผิวน้ำเนื่องจากนักวิจัยมีความเห็นตรงกันว่าวิธีการดังกล่าวไม่ได้รับการยอมรับในทางสากลและส่งผลเสียต่อทรัพยากรเป็นอย่างมากไม่ควรส่งเสริมให้มีการกระทำดังกล่าว

5. ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวสูงกว่าประสบการณ์ที่ได้รับ จากการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดพบว่าด้านบุคคลากรเป็นจุดเด่นที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและประสบการณ์อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน อย่างไรก็ตามมรประเด็นที่ควรปรับปรุงได้แก่ พนักงานควรมีการบริการด้วยความเต็มใจและยิ้มแย้มแจ่มใส รวมทั้งพนักงานประจำเรือควรมีความพร้อมต่อกรณีฉุกเฉินให้มากขึ้น ส่วนด้านการส่งเสริมการขายนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและประสบการณ์ในระดับมากเท่ากันดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรพิจารณาปรับปรุงให้ดีขึ้น ด้านที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังมากกว่าประสบการณ์ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ

อุปทานของธุรกิจดำน้ำ

ผู้ประกอบการประเมินปัจจัยที่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ธุรกิจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน แต่เมื่อสอบถามถึงปัญหาพบว่าผู้ประกอบการระบุถึงปัญหาที่มาจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบถึงการทำธุรกิจได้แก่ 1). ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรเนื่องจากกิจกรรมดำน้ำ 2). การครอบครองดำเนินธุรกิจดำน้ำโดยชาวต่างชาติ 3). การแข่งขันจากธุรกิจที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย 4). การขาดแคลนครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำที่มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ 5). ความปลอดภัยในการทำกิจกรรมดำน้ำ 6). ข้อจำกัดของการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวของผู้ประกอบการรายย่อย

เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำจึงต้องการครูสอนดำน้ำและผู้นำการดำน้ำที่สื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างเร่งด่วน เนื่องจากลูกค้ากลุ่มใหญ่ของธุรกิจดำน้ำในประเทศไทยเป็นชาวต่างชาติ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการดำน้ำให้มีความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อตอบสนองต่อตลาดต่างชาติที่ยังคงลูกค้าหลักและยังสามารถสร้างจุดแข็งให้กับธุรกิจได้ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษแล้วผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับภาษาอื่น ๆ เช่น จีน รัสเซีย เกาหลี เป็นต้น ทั้งนี้องค์การท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ทำนายว่าในปี 2010-2020 การท่องเที่ยวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะโตขึ้นร้อยละ 5.8 โดยในปี 2014 นักท่องเที่ยวชาวจีนจัดเป็นนักท่องเที่ยวที่มีการใช้จ่ายมากที่สุดในโลกคิดเป็นร้อยละ 13.2 ของตลาดโลก

5.1.3 ลักษณะการใช้ทรัพยากรของธุรกิจดำน้ำ

1. การใช้ประโยชน์ในแต่ละพื้นที่ที่มีจุดเด่นแตกต่างกัน เกาะราชามีการใช้ประโยชน์แนวปะการังจากการทดลองดำน้ำมากที่สุด พื้นที่พหุามีการใช้ประโยชน์จากการดำน้ำเพื่อนันทนาการมากที่สุด ส่วนพื้นที่เกาะเต่ามีการใช้ประโยชน์จากกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด

2. กิจกรรมการเรียนการสอนใช้ทรัพยากรได้เหมาะสมส่วนกิจกรรมการดำน้ำเพื่อนันทนาการและกิจกรรมทดลองดำน้ำควรปรับปรุง จากการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตพบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่มักจะให้นักดำน้ำฝึกทักษะพื้นฐานบริเวณพื้นทรายและนำนักเรียนดำน้ำไปดำในแนวปะการังที่ตื้นซึ่งมีความเสี่ยงต่อการสร้างความเสียหายให้แนวปะการังน้อยกว่า ส่วนกิจกรรมการดำน้ำเพื่อนันทนาการมีข้อควรปรับปรุงคือควรควบคุมการแตะจับสิ่งมีชีวิตในแนวปะการังซึ่งอาจจะสร้างความเสียหายให้แก่ปะการัง โดยเฉพาะกลุ่มนักดำน้ำที่ถ่ายรูปมีแนวโน้มว่าจะจับก้อนปะการังมากกว่านักดำน้ำที่ไม่ถ่ายรูป (Baker and Robert, 2004) โดยมักจะจับก้อนปะการังเพื่อประคองตัวเองและจับสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เพื่อถ่ายรูป

3. กิจกรรมทดลองดำน้ำ (Discovery Scuba Diving) เป็นกิจกรรมหลักที่ควรปรับปรุง สำหรับกิจกรรมทดลองดำน้ำพบว่าส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะใช้พื้นทรายเป็นพื้นที่ทำกิจกรรม ยกเว้นบริเวณเกาะนางยวนและเกาะราชาที่พบเห็นการทดลองดำน้ำในแนวปะการัง ซึ่งกลุ่มนักดำน้ำประเภทนี้มีโอกาสสร้างความเสียหายให้แก่แนวปะการังได้สูงจึงไม่ควรนำนักดำน้ำไปฝึกทักษะต่าง ๆ ใกล้กับแนวปะการัง กิจกรรมการทดลองดำน้ำเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมสูงในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีน หลักสูตร Discovery Scuba Diving ที่สถาบันดำน้ำได้กำหนดไว้ประกอบด้วยขั้นตอนการแนะนำอุปกรณ์และทักษะเบื้องต้น จากนั้นจะต้องให้นักดำน้ำฝึกหายใจด้วยอุปกรณ์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ดำน้ำแบบดำน้ำลึกในสระหรือในทะเลที่ปลอดภัย เมื่อนักเรียนดำน้ำคุ้นเคยและสามารถใช้อุปกรณ์ได้แล้วจึงนำนักเรียนดำน้ำไปทดลองดำน้ำในแหล่งดำน้ำจริงโดยมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ข้อมูลจากการสังเกตบริเวณเกาะราชาพบว่าผู้ประกอบการไม่ได้ทำตามหลักสูตรโดยผู้ประกอบการจะให้ครูสอนดำน้ำหรือผู้นำการดำน้ำแนะนำการหายใจด้วยอุปกรณ์ จากนั้นจะพานักท่องเที่ยวลงดำน้ำโดยใช้ผู้นำการดำน้ำประคองหรือลากนักดำน้ำลงไปใต้น้ำ การดำน้ำแบบนี้เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อนักท่องเที่ยวและมีความเสี่ยงต่อการสร้างความเสียหายแก่แนวปะการัง

5.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

5.2.1 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

1. จัดทำคู่มือผู้ประกอบการที่มีรายละเอียดทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนทั้งด้านธุรกิจ ด้านและด้านทรัพยากร เพื่อให้ผู้ประกอบการศึกษาและใช้เป็นคู่มือในการดำเนินธุรกิจได้

2. ส่งเสริมการบูรณาการด้านภารกิจระหว่างหน่วยงาน ในการดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ตรวจสอบการขึ้นทะเบียนธุรกิจและสอดส่องพฤติกรรมของบุคลากรด้านการดำเนิน

3. ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรทำหน้าที่ดูแลธุรกิจด้านน้ำและควบคุมมาตรฐานกิจกรรมการดำเนินน้ำในประเทศไทย ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการดำเนินน้ำ ด้านกฎหมาย ด้านวิชาการ และด้านธุรกิจด้านน้ำ โดยให้ผู้ประกอบการ ครูสอนดำน้ำ ผู้นำการดำเนินน้ำและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นสมาชิก หน่วยงานนี้ควรจะสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมายในการดำเนินธุรกิจและการจัดตั้งธุรกิจ ด้านมาตรฐาน ของผู้ประกอบการดำเนินน้ำ ด้านการคุ้มครองดูแลบุคลากรด้านการดำเนินน้ำ เป็นเวทีสำหรับการเสนอมาตรการ แนวคิด หรือข้อสรุป ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนามาตรฐานด้านการดำเนินน้ำในประเทศไทย ทั้งนี้จะต้องไม่ ดำเนินกิจกรรมที่แสวงหากำไร

3. ทบทวนพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 เพื่อเปิดโอกาสให้ ผู้ประกอบการธุรกิจดำเนินน้ำรายย่อยเข้าสู่ระบบธุรกิจนำเที่ยวได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยอาจจะมีแนวทาง กำหนดกิจกรรมที่ทำได้และแนวทางการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบการนำเที่ยวประเภทที่ให้บริการดำเนินน้ำลึก ด้วยออกเป็นระดับดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 แนวทางการพิจารณาทบทวนการจัดแบ่งประเภทธุรกิจนำเที่ยว

ประเภทของธุรกิจ นำเที่ยว	กิจกรรมที่ทำได้	เอกสารประกอบการขึ้นทะเบียน
1. ผู้ประกอบการ ประเภทนำเที่ยว แบบเฉพาะพื้นที่	<u>ส่วนของการนำเที่ยวที่ไม่ใช่การดำน้ำ</u> 1. ให้บริการนำเที่ยวให้แก่ชาวไทยใน จังหวัดที่ขึ้นทะเบียนและจังหวัดที่มีพื้นที่ ติดต่อกัน <u>ส่วนของการนำเที่ยวแบบดำน้ำลึก</u> 1. สอนดำน้ำให้แก่ชาวไทย 2. ขายหรือจัดทริปดำน้ำให้แก่ชาวไทยใน จังหวัดที่ขึ้นทะเบียนและจังหวัดที่มีพื้นที่	เอกสารการขึ้นทะเบียนตามที่ระบุไว้ใน กฎกระทรวง เรื่องการอนุญาตประกอบธุรกิจนำ เที่ยว พ.ศ. 2556 ยกเว้น 1. ใบทะเบียนเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยเรือ ไทยและใบสำคัญรับรองการตรวจเรือตาม กฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยของ เรือที่จะใช้ในการให้บริการดำน้ำนั้น

ประเภทของธุรกิจ นำเที่ยว	กิจกรรมที่ทำได้	เอกสารประกอบการขึ้นทะเบียน
	ติดต่อกัน โดยต้องใช้บริการเรือนำเที่ยวจากผู้ประกอบการที่ขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวอย่างถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น	2. ใบอนุญาตให้ใช้เครื่องวิทยุคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม 3. ใบอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ สำหรับการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ (เฉพาะกรณีมีการนำเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ) 4. ใบรับรองมาตรฐานอุปกรณ์ดำน้ำ ซึ่งออกให้ไม่เกิน 15 วัน ก่อนยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว 5. ใบรับรองว่ามีพนักงานสามารถดูแลตรวจสอบอุปกรณ์ดำน้ำเบื้องต้น 6. สำเนากรมธรรม์ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุจากการดำน้ำให้กับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวต้องวางเงินหลักประกันการท่องเที่ยวต่อสำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมััคคุเทศก์จำนวนหนึ่งหมื่นบาท
2. ผู้ประกอบการประเภทนำเที่ยวแบบในประเทศ	<u>ส่วนของการนำเที่ยวที่ไม่ใช่การดำน้ำ</u> 1. ให้บริการนำเที่ยวให้แก่ชาวไทยได้ทั่วประเทศ <u>ส่วนของการนำเที่ยวแบบดำน้ำลึก</u> 1. สอนดำน้ำให้แก่ชาวไทย 2. ขายหรือจัดทริปดำน้ำให้แก่ชาวไทยได้ทั่วประเทศ โดยต้องใช้บริการเรือ 3. นำเที่ยวจากผู้ประกอบการที่ขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวอย่างถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น	เอกสารตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง เรื่องการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2556 ยกเว้น 1. ใบทะเบียนเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทยและใบสำคัญรับรองการตรวจเรือตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยของเรือที่จะใช้ในการให้บริการดำน้ำนั้น 2. ใบอนุญาตให้ใช้เครื่องวิทยุคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม 3. ใบอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ สำหรับการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ (เฉพาะกรณีมีการนำเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ)

ประเภทของธุรกิจ นำเที่ยว	กิจกรรมที่ทำได้	เอกสารประกอบการขึ้นทะเบียน
		4. ใบรับรองมาตรฐานอุปกรณ์ดำน้ำ ซึ่งออกให้ไม่เกิน 15 วัน ก่อนยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว 5. ใบรับรองว่ามีพนักงานสามารถดูแลตรวจสอบอุปกรณ์ดำน้ำเบื้องต้น 6. สำเนากรมธรรม์ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุจากการดำน้ำให้กับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวต้องวางเงินหลักประกันการท่องเที่ยวต่อสำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมััคคุเทศก์จำนวนห้าหมื่นบาท
3. ผู้ประกอบการ ประเภทนำเที่ยว จากต่างประเทศ	<u>ส่วนของการนำเที่ยวที่ไม่ใช่การดำน้ำ</u> 1. ให้บริการนำเที่ยว (ที่ไม่ใช่การดำน้ำลึก) เฉพาะชาวต่างชาติได้ทั่วประเทศ <u>ส่วนของการนำเที่ยวแบบดำน้ำลึก</u> 1. สอนดำน้ำให้แก่ชาวไทยและชาวต่างชาติ 2. ขายหรือจัดทริปดำน้ำให้แก่ชาวไทยและชาวต่างชาติได้ทั่วประเทศโดยต้องใช้บริการเรือนำเที่ยวจากผู้ประกอบการที่ขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวอย่างถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น	เอกสารตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง เรื่องการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2556 ยกเว้น 1. ใบทะเบียนเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทยและใบสำคัญรับรองการตรวจเรือตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยของเรือที่จะใช้ในการให้บริการดำน้ำนั้น 2. ใบอนุญาตให้ใช้เครื่องวิทยุคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม 3. ใบอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ สำหรับบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เฉพาะกรณีมีการนำเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ 4. ใบรับรองมาตรฐานอุปกรณ์ดำน้ำ ซึ่งออกให้ไม่เกิน 15 วัน ก่อนยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว 5. ใบรับรองว่ามีพนักงานสามารถดูแลตรวจสอบอุปกรณ์ดำน้ำเบื้องต้น 6. สำเนากรมธรรม์ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุจากการดำน้ำให้กับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว ต้องวางเงินหลักประกันการท่องเที่ยว

ประเภทของธุรกิจ นำเที่ยว	กิจกรรมที่ทำได้	เอกสารประกอบการขึ้นทะเบียน
		ต่อสำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและ มัคคุเทศก์จำนวนหนึ่งแสนบาท
4. ผู้ประกอบการ ประเภทนำเที่ยว แบบทั่วไป	1. ประกอบธุรกิจนำเที่ยวภายใน ราชอาณาจักร และ ภายนอก ราชอาณาจักร 2. สอนดำน้ำให้แก่ชาวไทยและชาว ต่างประเทศ 3. ขายเป็นจัดทริปดำน้ำให้แก่ชาวไทย และชาวต่างประเทศได้ทั้ง ภายในประเทศและต่างประเทศ 4. ให้บริการเรือดำน้ำ	เอกสารตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง เรื่องการ อนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2556

5. ส่งเสริมการกระจายอำนาจในการดูแลและควบคุมธุรกิจดำน้ำในพื้นที่และการปกป้องทรัพยากรให้แก่หน่วยงานในระดับท้องถิ่นและชุมชน พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับหน่วยงานส่วนกลางเนื่องจากท้องถิ่นสามารถทำงานร่วมกันกับชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรโดยตรง ทั้งนี้ อาจจะต้องศึกษาบทเรียนและประสบการณ์ของการจัดการทรัพยากรโดยชุมชนและท้องถิ่นเกาะเต่าเป็นแบบอย่างที่สามารถทำงานร่วมกันทั้งเทศบาล ชุมชนและผู้ประกอบการ โดยมีหน่วยงานส่วนราชการเป็นที่ปรึกษาตลอดจนสนับสนุนในด้านองค์ความรู้และผลักดันการบังคับใช้กฎหมาย

6. สร้างเครือข่ายสอดส่องดูแลการกระทำผิดกฎหมายจากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและผู้นำการดำน้ำ ผู้ประกอบการเรือดำน้ำมีบทบาทมากในการตรวจสอบผู้มาใช้บริการเนื่องจากผู้ประกอบการที่ไม่มีเรือเป็นของตนเองจะต้องมาใช้บริการ การมีนโยบายรับลูกค้าที่เป็นผู้ประกอบการที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือรับลูกค้าชาวต่างชาติที่มีใบอนุญาตการทำงานอย่างถูกต้องเท่านั้นจะช่วยคัดกรองการทำผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนผู้นำการดำน้ำเป็นกลุ่มที่มีโอกาสอยู่ในแหล่งดำน้ำมากกว่าผู้อื่นรวมทั้งมีโอกาสไปดำน้ำร่วมกับนักดำน้ำที่หลากหลายที่สามารถช่วยสอดส่องการทำผิดกฎหมายได้ตลอดเวลาและทุกพื้นที่ ทั้งสองส่วนนี้จัดเป็นเครือข่ายที่สำคัญในการช่วยกันสอดส่องและรายงานการกระทำผิดกฎหมายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. สร้างช่องทางการแจ้งการกระทำผิดและร้องทุกข์แบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Services) โดยหน่วยงานดังกล่าวจะต้องสามารถบูรณาการข้อมูลและประสานงานการทำงานของทุก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เพื่อให้การดำเนินการตรวจสอบ จับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิดใช้เวลาสั้นที่สุดและสามารถปกป้องผู้แจ้งเหตุได้

8. ส่งเสริมการประกอบอาชีพผู้นำการดำน้ำของคนไทยให้เป็นมัคคุเทศก์หรือผู้นำการดำน้ำท้องถิ่น (Local dive leader) การดำน้ำในประเทศไทยลูกค้าส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการจะเป็นชาวต่างชาติประมาณร้อยละ 65 ซึ่งนิยมใช้บริการกับร้านดำน้ำที่มีเจ้าของกิจการเป็นชาวต่างชาติเช่นเดียวกัน บางรายจะเลือกซื้อทัวร์และชำระเงินกับบริษัทที่ตั้งอยู่ต่างประเทศ ชาวต่างชาติที่ต้องการเข้าดำน้ำในประเทศไทยมักจะเลือกร้านที่สามารถสื่อสารภาษาของตนเองได้ซึ่งมักจะเป็นผู้ประกอบการที่เป็นชาวต่างชาติ ขณะเดียวกันผู้ประกอบการมักจะอ้างเหตุผลด้านข้อจำกัดด้านภาษาของชาวไทยจึงจำเป็นต้องจ้างชาวต่างชาติมาเป็นผู้นำการดำน้ำทำให้เกิดการผูกขาดทางการค้า ร้านดำน้ำที่มีคนไทยเป็นเจ้าของแทบจะไม่มีโอกาสบริการลูกค้าส่วนนี้ รายได้ที่เกิดขึ้นจากรุกิจดำน้ำไม่ได้เข้าสู่มือคนไทยอย่างแท้จริง

การท่องเที่ยวทางทะเลรวมถึงการดำน้ำในประเทศไทยมีมัคคุเทศก์เฉพาะ (ทางทะเลและชายฝั่ง) ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ในการนำเที่ยวและให้ข้อมูลความรู้ทางทะเลแก่นักท่องเที่ยว ในส่วนของการดำน้ำจะเป็นหน้าที่ของผู้จัดการเรือ (Boat manager) หรือผู้ควบคุมการดำน้ำ (Divemaster) และผู้นำการดำน้ำ (Dive leader) โดยผู้จัดการเรือหรือผู้ควบคุมการดำน้ำจะทำหน้าที่ในการอธิบายส่วนต่างๆของเรือ สิ่งอำนวยความสะดวก การรักษาความปลอดภัย ลักษณะภูมิประเทศของจุดดำน้ำและแผนการลงดำน้ำ ส่วนผู้นำการดำน้ำจะรับผิดชอบในการควบคุมนักท่องเที่ยวตลอดเวลาที่ทำการกิจกรรมดำน้ำจนขึ้นมาบนเรือ ผู้นำการดำน้ำนอกจากจะต้องมีความรู้ทั่วไปทางทะเลแล้วจะต้องมีทักษะการดำน้ำในระดับ Divemaster เพื่อสามารถดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยวขณะที่อยู่ใต้น้ำได้ เมื่อพิจารณาในแง่ของการใช้ภาษาแล้วชาวไทยที่สามารถเรียนหลักสูตรดำน้ำในระดับ Divemaster ซึ่งเป็นหลักสูตรของสถาบันต่างชาติ มีตำราและสื่อการสอนเป็นภาษาอังกฤษย่อมจะต้องมีพื้นฐานด้านภาษาที่สามารถสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ประกอบกับหน้าที่ของผู้นำการดำน้ำไม่ต้องใช้ภาษาเทียบเท่าครูสอนดำน้ำ ผู้จัดการเรือหรือผู้ควบคุมการดำน้ำที่ทำหน้าที่บนเรือ ดังนั้นการทำหน้าที่ผู้นำการดำน้ำจึงไม่เกินความสามารถของชาวไทย

ในประเทศไทยอาชีพมัคคุเทศก์ถูกสงวนไว้ให้คนไทยเท่านั้นตาม **พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522** แต่เมื่อไม่มีการกำหนดให้ผู้นำการดำน้ำเป็นมัคคุเทศก์ประเภทหนึ่ง ชาวต่างชาติจึงสามารถเป็นผู้นำการดำน้ำในประเทศไทยได้และยังเป็นการลดโอกาสการทำงานของคนในท้องถิ่นอีกด้วย ตาม พรบ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์สามารถประกาศกำหนดเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนใดเพื่อให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นทำหน้าที่มัคคุเทศก์เท่านั้นและในพื้นที่ดังกล่าว ห้ามมัคคุเทศก์อื่นๆเข้ามาทำหน้าที่มัคคุเทศก์ (มาตรา 51 วรรคสอง) การส่งเสริมให้มีการขึ้นทะเบียนผู้นำการดำน้ำชาวไทยเป็นมัคคุเทศก์จึงอาจจะเป็นทางออกอีกทางหนึ่งที่ควรพิจารณา

5.2.2 ข้อเสนอแนะด้านการใช้ประโยชน์แนวปะการังเพื่อความยั่งยืนของธุรกิจดำน้ำ

1. จัดแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ (Zoning) สำหรับกิจกรรมแต่ละประเภทให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวดำน้ำและความเสี่ยงต่อการสร้างความเสียหายให้แก่แนวปะการังเป็นหลัก โดยพิจารณาถึงโครงสร้าง องค์ประกอบและความเปราะบางของแนวปะการัง พื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักดำน้ำและการขึ้นและลงจากเรือ พื้นที่ปลอดภัยสำหรับการจอดเรือที่ใช้ในการดำน้ำ ดังนี้

พื้นที่พัทธยา ควรกำหนดพื้นที่ใช้ประโยชน์ระหว่างพื้นที่เพื่อการดำน้ำและพื้นที่สำหรับการเดินเรือ การเล่นกีฬาทางน้ำ เช่น เจ็ตสกี ให้แยกกันอย่างเด็ดขาด รวมทั้งกำหนดเส้นทางโดยสารและเส้นทางเข้าออกจุดดำน้ำให้เรือนำเที่ยวปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณเกาะล้าน เกาะครก เกาะสาเก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์กันมากที่สุด โดยห้ามเรือทุกประเภทและเจ็ตสกีวิ่งผ่านพื้นที่สำหรับการดำน้ำ โดยกำหนดระยะปลอดภัยด้วยการแสดงทุ่นหรือเครื่องหมายที่เห็นอย่างชัดเจน จัดหาทุ่นสำหรับผูกเรือที่ใช้สำหรับการดำน้ำให้เพียงพอ

พื้นที่เกาะเต่า ควรกำหนดสถานที่สำหรับการเรียนการสอนดำน้ำและการดำน้ำเพื่อนันทนาการให้เหมาะสมตามระดับความสามารถของนักดำน้ำ เนื่องจากเกาะเต่าเป็นพื้นที่ที่มีแนวปะการังสมบูรณ์ที่สุดและความหลากหลายทั้งทางด้านชนิดพันธุ์ โครงสร้างและความเปราะบางมากที่สุด ทั้งนี้เกาะเต่าได้มีการกำหนดการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ไว้อย่างชัดเจนดังนั้นผู้ประกอบการควรยึดถือแนวปฏิบัติดังกล่าวเป็นหลักในการให้บริการ

พื้นที่เกาะราชา ควรกำหนดพื้นที่สำหรับการทดลองดำน้ำให้ชัดเจน โดยพิจารณาพื้นที่ที่ไม่มีแนวปะการังเนื่องจากนักดำน้ำส่วนใหญ่ที่เกาะราชาเป็นกลุ่มผู้ทดลองดำน้ำซึ่งไม่มีทักษะใดๆในการดำน้ำ

2. ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์แนวปะการัง แนวปฏิบัติดีสำหรับการดำน้ำเพื่อนันทนาการ โดยปลูกฝังเรื่องการควบคุมการลอยตัวระวังไม่ให้ร่างกายหรืออุปกรณ์ไปสัมผัสแนวปะการัง การควบคุมการลอยตัวเพื่อถ่ายรูปลดน้ำ การไม่จับหรือสัมผัสสิ่งมีชีวิตใดๆได้น้ำ

3. ส่งเสริมการทดลองดำน้ำ (Discovery SCUBA Diver) อย่างถูกต้องตามหลักสูตรของสถาบันดำน้ำระดับสากลอย่างถูกต้อง และทำในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก

5.2.3 ข้อเสนอแนะด้านธุรกิจดำน้ำ

เมื่อพิจารณาความคาดหวังและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวประกอบกับปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการ สามารถนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มศักยภาพของธุรกิจดำน้ำได้ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์

1.1 ผู้ประกอบการควรรักษามาตรฐานการทำกิจกรรมดำนน้ำให้เทียบเท่าระดับสากลซึ่งจะสามารถเสริมสร้างชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือให้ธุรกิจได้

1.2 สร้างความหลากหลายของโปรแกรมดำนน้ำโดยคำนึงถึงจุดแข็งของธุรกิจและความแตกต่างของกลุ่มลูกค้าโปรแกรมที่มีความต้องการมากคือ การเรียนการสอน และการดำนน้ำแบบวันเดียว

2. ด้านราคา

ผู้ประกอบการควรปรับปรุงรายการดำนน้ำให้เหมาะสมกับราคา ทั้งนี้ราคาถูกกว่าไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่นักท่องเที่ยวพิจารณา แต่คุณภาพและความคุ้มค่าเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึง

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

3.1 ควรเน้นการประชาสัมพันธ์และการขายผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียให้มากขึ้น ทั้งนี้พบว่านักท่องเที่ยวมักจะใช้สองช่องทางดังกล่าวในการหาข้อมูลเพื่อซื้อทริป โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 21-40 ปีซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดและเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ง่าย

3.2 ธุรกิจดำนน้ำลึกควรสร้างความน่าเชื่อถือและมาตรฐานในเรื่องของการชำระเงินผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมั่นใจในการชำระเงินก่อนการมาใช้บริการท่องเที่ยวแบบดำนน้ำลึก

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผู้ประกอบการควรพิจารณาเข้าร่วมงานส่งเสริมการขายต่าง ๆ และเป็นพันธมิตรกับธุรกิจอื่น เพื่อเพิ่มโอกาสในการขาย

5. ด้านบุคคลหรือพนักงาน

5.1 ผู้ประกอบการควรส่งเสริมให้พนักงานให้บริการด้วยความตั้งใจและความยิ้มแย้มแจ่มใสมากขึ้น

5.2 ส่งเสริมให้พนักงานประจำเรือมีความสามารถในการปฐมพยาบาลและรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างรอบคอบ

5.3 ผู้ประกอบการควรเสริมสร้างศักยภาพของครูสอนดำนน้ำและผู้นำการดำนน้ำชาวไทยในการใช้ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ภาษาอังกฤษ จีน เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันในธุรกิจดำนน้ำ โดยเฉพาะผู้นำการดำนน้ำ

ซึ่งต้องการทักษะด้านภาษาน้อยกว่าครูสอนดำน้ำประกอบกับผู้นำการดำน้ำกำลังเป็นที่ต้องการในธุรกิจดำน้ำ สิ่งที่ถูกเสนอไม่ได้เลยคือนักดำน้ำที่มาใช้บริการในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติและความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบการต่างชาติที่เริ่มดำเนินธุรกิจนี้มาก่อนและสั่งสมประสบการณ์มากกว่า ดังนั้นถึงแม้กฎระเบียบต่าง ๆ จะเอื้อให้เกิดความยุติธรรมในการประกอบธุรกิจดำน้ำก็คงไม่เกิดประโยชน์หากผู้ประกอบการชาวไทยไม่พร้อมในการบริการชาวต่างชาติ ดังนั้นควรเพิ่มศักยภาพให้คนไทยพร้อมที่จะบริการชาวต่างชาติให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการสื่อสารในภาษาต่างประเทศ (กฤตกมล, 2549) และควมมีระเบียบวินัยในการทำงาน (วิมลรัตน์, 2551) การพัฒนาศักยภาพของชาวไทยจึงเป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาหากต้องการสร้างความยั่งยืนและยกระดับธุรกิจดำน้ำในประเทศไทย

6. การสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ

6.1 สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับบุคลากร เช่น การแต่งกายของพนักงานที่สามารถสังเกตได้ การให้บริการธุรกิจดำน้ำลึกที่สำคัญที่สุดในเรื่องของบุคคลหรือพนักงาน คือ การมีจิตบริการ (service mind) เพื่อให้พนักงานที่เกี่ยวข้องเกิดความประทับใจในการบริการและกลับมาใช้บริการซ้ำหรือบอกต่อไปยังบุคคลอื่นอันจะนำมาซึ่งชื่อเสียงที่ดีให้กับธุรกิจต่อไป

6.2 จัดให้มีการชี้แจงข้อมูลระบบความปลอดภัยของเรือทุกครั้ง รวมทั้งควรมีป้ายแสดงข้อมูลอย่างชัดเจนในพื้นที่ต่าง ๆ ของเรือ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ดำน้ำสูงมักจะให้ความสำคัญกับประเด็นนี้เป็นอย่างจริงจัง

6.3 จัดให้มีอุปกรณ์ช่วยชีวิตบนเรือและประกาศให้นักท่องเที่ยวรับรู้ความพร้อมของอุปกรณ์ดังกล่าวซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจและการบอกต่อเป็นอย่างดี

7. ด้านกระบวนการ

7.1 รักษาความสะอาดของเรืออยู่เสมอ จากการศึกษาพบว่าความสะอาดของเรือมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

7.2 ให้บริการตามรายการที่วางไว้ หากมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบเสมอ

5.2.4 ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่

จากการศึกษาพบว่าปัญหาเชิงพื้นที่ของพื้นที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และเกาะราชา จังหวัดภูเก็ต มีปัญหาเชิงพื้นที่ที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนซึ่งสามารถสรุปได้ตามตารางที่

ตารางที่ 24 ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่

พื้นที่	ประเด็นปัญหาตามความสำคัญ	แนวทางแก้ไข	หน่วยงาน
เกาะเต่า	ผู้ประกอบการบางส่วนไม่ทำตามข้อตกลงด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและการดำน้ำอย่างถูกต้อง	ส่งเสริมการปฏิบัติตามข้อตกลงท้องถิ่นที่เรียกว่า “ปฎิญญาเกาะเต่า”	1. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
	การจ้างงานผู้นำการดำน้ำและครูสอนดำน้ำผิดกฎหมาย	เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบการจัดตั้งธุรกิจและการดำเนินธุรกิจดำน้ำให้เป็นไปตาม พรบ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์	1. กระทรวงแรงงาน 2. สำนักทะเบียนท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ กรมการท่องเที่ยว 3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
	การครอบครองธุรกิจโดยกลุ่มนายทุนต่างชาติ		
พัทยา	ความปลอดภัยในการใช้พื้นที่ดำน้ำจากเรือโดยสารและเจ็ทสกี	1. จัดแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่แนวปะการังและเกาะต่าง ๆ ระหว่างพื้นที่ดำน้ำ พื้นที่เส้นทางสัญจรของเรือ และพื้นที่ซบซี้เจ็ทสกี 2. ตรวจสอบข้อกำหนดของ พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามข้อกำหนดใน พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ว่าสามารถอนุญาตหรือไม่อนุญาตกิจกรรมใดบ้าง	1. เมืองพัทยา 2. กรมเจ้าท่า 3. คณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม จ.ชลบุรี
	การจ้างงานผู้นำการดำน้ำและครูสอนดำน้ำผิดกฎหมาย	เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบการจัดตั้งธุรกิจและการดำเนินธุรกิจดำน้ำให้เป็นไปตาม พรบ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์	1. กระทรวงแรงงาน 2. สำนักทะเบียนท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ กรมการท่องเที่ยว 3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
	การไม่ขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการของผู้ให้บริการเรือและดำน้ำ		

พื้นที่	ประเด็นปัญหาตามความสำคัญ	แนวทางแก้ไข	หน่วยงาน
เกาะราชา	การดำน้ำแบบ DSD (Discovery SCUBA diving) ที่ผิดวิธี	1. ส่งเสริมให้มีการรวมตัวของผู้ประกอบการเพื่อกำหนดข้อตกลง หลักเกณฑ์ในการทำกิจกรรมดำน้ำร่วมกัน 2. จัดสรรพื้นที่สำหรับการทดลองดำน้ำนอกแนวปะการัง 3. เพิ่มการตรวจสอบการการสร้างความเสียหายในแนวปะการังและมีการลงโทษอย่างเป็นรูปธรรม 4. ส่งเสริมกลไกทางสังคมในการตรวจสอบและรายงานการกระทำความผิด	1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
	การจ้างงานผู้นำการดำน้ำและครูสอนดำน้ำอย่างผิดกฎหมาย	- เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบการจัดตั้งธุรกิจและการดำเนินธุรกิจดำน้ำให้เป็นไปตาม พรบ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์	1. กระทรวงแรงงาน 2. สำนักทะเบียนท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ กรมการท่องเที่ยว 3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
	การครอบครองธุรกิจโดยชาวต่างชาติ		

บรรณานุกรม

- กฤตกมล เดชอรัญ. 2549. ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อโปรแกรมการท่องเที่ยวดำน้ำลึก. วิทยานิพนธ์ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กุลิสรา วงศ์ประดิษฐ์. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยในกรุงเทพมหานครในการเลือกสถานที่ดำน้ำในประเทศไทย. งานวิจัยบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 124 หน้า.
- บริษัท แบรนต์ แมทริกซ์ รีเสิร์ช จำกัด. (2554). โครงการศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวกลุ่มดำน้ำ. งานนำเสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 218 หน้า.
- เปมิกา เทสาภิริติ. (2549). ความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยวดำน้ำลึกแบบพักค้างแรมบนเรือ (Live Aboard) ของนักดำน้ำชาวไทย. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 195 หน้า.
- พรหมโชติ ไตรเวช และ รสรินทร์ บุญสุข. (2550). แผนการตลาดส่งเสริมธุรกิจดำน้ำในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ในปี พ.ศ. 2551. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร. 139 หน้า.
- มนต์ชัย พินิจจิตรสมุทร วินัย พุทธกุล สิทธินันท์ วิวัฒนาพรชัยและนรรัตน์ จันทรวาส. (2555). การวิเคราะห์ศักยภาพการตลาดการท่องเที่ยวแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างยั่งยืนในเขตพัทธยา ใน ศักยภาพการพัฒนาและแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างยั่งยืนในเขตพัทธยา รายงานฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- รัฐภูมิ หิรัญวิทย์. (2553). การศึกษาการจัดการธุรกิจกีฬาดำน้ำในเขตเมืองพัทธยา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 203 หน้า.
- วังทอง เลิศศลารักษ์. 2543. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของธุรกิจดำน้ำในกรุงเทพฯ. กรุงเทพมหานคร: การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิมลรัตน์ บรรเทา. (2551). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการท่องเที่ยวประเภทดำน้ำแบบสคูบ้าของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 110 หน้า.
- อภิธา นิธศักดิ์ดำรง. (2552). แนวทางการวางแผนการตลาดของธุรกิจจำหน่ายอุปกรณ์ดำน้ำแบบดำน้ำลึกในจังหวัดภูเก็ต. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 148 หน้า.

อรุช ถนิมมาลย์ และ กรกช เดชส่งจรัส. (2550). การศึกษาแนวโน้มของธุรกิจให้เช่าอุปกรณ์และบริการเกี่ยวกับการดำน้ำบริเวณเขาหลัก จังหวัดพังงา หลังเหตุการณ์สึนามิ. งานวิจัยวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 207 หน้า

Tapsuwan, S. 2005. Valuing the Willingness to Pay for Environmental Conservation and Management: A Case Study of SCUBA Diving Levies in Mu Ko Similan Marine National Park, Thailand, PhD thesis, School of Economics University of Queensland.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

เพื่อการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถเครือข่ายธุรกิจด้านน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานวิจัย “การพัฒนากิจกรรมด้านน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.)

กรุณาให้นักท่องเที่ยวตอบคำถามคัดกรองก่อนตอบแบบสอบถาม

รูปแบบการบริการด้านน้ำที่ใช้บริการในครั้งนี้

- ☐ ทดลองด้านน้ำสำหรับผู้ไม่มีประสบการณ์
☐ ด้านน้ำแบบวันเดียว ☐ ด้านน้ำแบบหลายวันโดยพักบนฝั่ง
☐ ด้านน้ำแบบหลายวันโดยพักบนเรือ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

คำแนะนำ กรุณาตอบให้ครบทุกส่วนด้วยการใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงหรือใกล้เคียงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

- ☐ ชาย ☐ หญิง ☐ อื่นๆ

2. อายุ

- ☐ 15 – 20 ปี ☐ 21 – 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี
☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 – 60 ปี ☐ มากกว่า 60 ปี

3. การศึกษาสูงสุด

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี/เทียบเท่า ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- ☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ พนักงานเอกชน ☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ รับราชการ ☐ รัฐวิสาหกิจ/องค์กรมหาชน ☐ เกษียณอายุ
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ☐ น้อยกว่า 15,000 บาท ☐ 15,001 – 40,000 บาท ☐ 40,001 – 70,000 บาท
☐ 70,001 – 100,000 บาท ☐ 100,001 – 200,000 บาท ☐ มากกว่า 200,000 บาท

6. ภูมิลำเนาจังหวัด (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวดำน้ำ

7. ระดับการผ่านการอบรมการดำน้ำ

- ☐ Open Water SCUBA Diver ☐ Advanced SCUBA Diver ☐ Divemaster หรือสูงกว่า

8. ประสบการณ์การดำน้ำ

- ☐ น้อยกว่า 30 Dives ☐ 30 – 50 Dives ☐ 51 – 100 Dives
☐ มากกว่า 100 Dives

9. จำนวนครั้งที่ท่านเคยมาดำน้ำที่นี่

- ☐ ครั้งแรก ☐ หลายครั้ง จำนวน ครั้ง

10. ค่าใช้จ่ายโดยประมาณที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวดำน้ำครั้งนี้

- ☐ น้อยกว่า 10,000 บาท ☐ 10,000 – 20,000 บาท
☐ 20,001 – 30,000 บาท ☐ มากกว่า 30,000 บาท

11. สื่อประกอบการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวดำน้ำครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)

- ☐ สิ่งพิมพ์ ☐ วิทยุ/โทรทัศน์ ☐ สังคมออนไลน์ (Social Media) ☐ อินเทอร์เน็ต ☐ บุคคล ☐ งานนิทรรศการ/งานการท่องเที่ยว
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

12. ลักษณะการท่องเที่ยวดำน้ำในครั้งนี้

- ☐ จัดรายการท่องเที่ยวเอง (ให้ข้ามไปตอบส่วนที่ 4)
☐ ซื้อรายการท่องเที่ยวจาก Divemaster/Instructor
☐ ซื้อรายการท่องเที่ยวจากตัวแทนจำหน่าย
☐ ซื้อรายการท่องเที่ยวจากผู้ประกอบการดำน้ำโดยตรง

คำแนะนำ กรุณาตอบให้ครบทุกส่วนด้วยการใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่เป็นตรงหรือใกล้เคียงกับความ
 คิดเห็นของท่านมากที่สุด สำหรับส่วนที่ 3 - 5

ส่วนที่ 3 ท่านคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้เพื่อเลือกใช้บริการการท่องเที่ยวดำน้ำต่อความคาดหวังและ
 ประสบการณ์ที่ท่านได้รับจากการใช้บริการแต่ละองค์ประกอบต่อไปนี้

องค์ประกอบของธุรกิจดำน้ำ	ระดับความคาดหวัง เพื่อเลือกใช้บริการ				ประสบการณ์ เปรียบเทียบกับความ คาดหวัง			
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
ผลิตภัณฑ์/บริการ (Product/Service)								
ชื่อเสียงของผู้ประกอบการ								
ความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการ								
ความหลากหลายของรายการดำน้ำให้เลือก								
การบริการเป็นไปตามมาตรฐานสากล								
ราคา (Price)								
ราคาเหมาะสมกับรายการดำน้ำ								
ราคาเหมาะสมกับคุณภาพการบริการ								
ราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับธุรกิจดำน้ำอื่น								
ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)								
ช่องทางการชำระเงินมีความหลากหลาย								
ทำเลที่ตั้งสะดวกต่อการรับบริการ								
สามารถติดต่อได้หลายช่องทาง								
การส่งเสริมการตลาด (Promotion)								
มีการออกร้านในกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมดำน้ำ								
มีการส่งเสริมการขายร่วมกับธุรกิจอื่น								
มีรายการสะสมคะแนน								
มีการให้ส่วนลดโดยการกำหนดเงื่อนไข								
บุคคลหรือพนักงาน (People)								
พนักงานขายที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างละเอียดและถูกต้อง								
พนักงานขายที่แต่งกายสุภาพ เรียบร้อยและมีความน่าเชื่อถือ								
Dive master/Instructor บริการตระหนักถึงความปลอดภัยตามมาตรฐานสากล								

ส่วนที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของธุรกิจดำน้ำ	ระดับความคาดหวัง เพื่อเลือกใช้บริการ				ประสบการณ์ เปรียบเทียบกับความ คาดหวัง			
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
Divemaster/Instructor ให้ข้อมูลได้อย่างละเอียด ถูกต้องและชัดเจน								
Divemaster/Instructor สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เหมาะสม								
Divemaster/Instructor มีความรู้และให้บริการโดยตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและหลักการอนุรักษ์ทรัพยากร								
พนักงานประจำเรือให้บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้มและมีความรับผิดชอบ								
พนักงานประจำเรือมีความพร้อมต่อเหตุการณ์ฉุกเฉิน								
การสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence)								
ผู้ให้บริการ มีรูปแบบที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนขณะปฏิบัติงาน								
อุปกรณ์การดำน้ำสำหรับบริการมีจำนวนเพียงพอและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด								
มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบความปลอดภัยของเรือและมีวิธีการปฏิบัติเมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉินรวมทั้งมีสัญลักษณ์ต่างๆ แสดงไว้อย่างชัดเจน								
เรือมีอุปกรณ์ช่วยชีวิตและอุปกรณ์ปฐมพยาบาลที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มีจำนวนเพียงพอและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม								
กระบวนการ (Process)								
มีการรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ								
ให้บริการตามรายการที่วางไว้อย่างเคร่งครัด								
มีการวางแผนการดำน้ำตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน								
มีการให้ข้อมูลของแหล่งดำน้ำและชี้แจงแผนการดำน้ำก่อนลงดำน้ำทุกครั้ง								
มีการจัดการขั้นตอนการลงดำน้ำและขึ้นจากน้ำอย่างรวดเร็วและปลอดภัย								

ส่วนที่ 4 ท่านคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้เพื่อเลือกแหล่งดำน้ำต่อความคาดหวังและประสบการณ์ที่ท่าน
 ได้รับความจากการดำน้ำในครั้งนี้ ในแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบของแหล่งดำน้ำ	ระดับความคาดหวัง ต่อแหล่งดำน้ำ				ประสบการณ์ เปรียบเทียบกับความ คาดหวัง			
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
ภูมิทัศน์ธรรมชาติใต้น้ำ								
ภูมิทัศน์ใต้น้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น								
การพบสัตว์น้ำขนาดใหญ่								
การพบสัตว์น้ำหายาก								
ความหลากหลายของปลาและสิ่งมีชีวิตใต้น้ำ								
วงจรชีวิตของสัตว์น้ำ								
ขนาดของฝูงปลาและสิ่งมีชีวิตใต้น้ำ								
ความสมบูรณ์ของปะการัง								
ความใสของน้ำในจุดดำน้ำ								
ความแรงของกระแสน้ำ								
ความหนาแน่นของเรือที่จอดบริเวณแหล่งดำน้ำ								

ส่วนที่ 5 สิ่งที่ท่านคำนึงถึงในการเลือกใช้บริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการดำเนินน้ำต่อความคาดหวังและประสบการณ์จากที่ท่านใช้บริการธุรกิจที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้

องค์ประกอบของธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการดำเนินน้ำ	ระดับความคาดหวังเพื่อเลือกใช้บริการ				ประสบการณ์เปรียบเทียบกับความคาดหวัง			
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
การบริหารจัดการโดยรัฐ								
มีเจ้าหน้าที่หรือเอกสารให้ข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐ								
มีเจ้าหน้าที่หรือป้ายเตือนความปลอดภัย								
เชื่อถือได้ของรัฐ/มีบรรยากาศที่ทำให้เกิดความมั่นใจหรือมั่นคง								
มีเจ้าหน้าที่ตอบคำถาม/ข้อสงสัย								
มีการจัดสรรพื้นที่โดยรัฐอย่างเหมาะสม								
การเดินทาง								
การเดินทางจากฝั่งมายังท่าเรือ (รถรับจ้าง เครื่องบิน ฯลฯ)								
ให้บริการด้วยความถูกต้อง/เหมาะสม								
สอดคล้องดูแลการให้บริการตามความต้องการ								
เชื่อถือได้/มีบรรยากาศที่ทำให้เกิดความมั่นใจหรือมั่นคง								
เอาใจใส่การบริการเป็นรายบุคคล								
ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร และอุปกรณ์								
มีบุคลากรหรือวัสดุจากท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบในการให้บริการ								
ท่าเรือให้บริการดำเนินน้ำ								
ให้บริการด้วยความถูกต้อง/เหมาะสม								
สอดคล้องดูแลการให้บริการตามความต้องการ								
เชื่อถือได้/มีบรรยากาศที่ทำให้เกิดความมั่นใจหรือมั่นคง								
เอาใจใส่การบริการ/ช่วยเหลือลูกค้ารายบุคคล								
ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร และอุปกรณ์								
มีบุคลากรหรือวัสดุจากท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบในการให้บริการ								
เรือที่ให้บริการดำเนินน้ำ								
ให้บริการด้วยความถูกต้อง/เหมาะสม								
สอดคล้องดูแลการให้บริการตามความต้องการ								

ส่วนที่ 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	ระดับความคาดหวัง เพื่อเลือกใช้บริการ				ประสบการณ์ เปรียบเทียบกับความ คาดหวัง			
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
เชื่อถือได้/มีบรรยากาศที่ทำให้เกิดความมั่นใจหรือมั่นคง								
เอาใจใส่การบริการ/ช่วยเหลือลูกค้ารายบุคคล								
ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร และอุปกรณ์								
มีบุคลากรหรือวัสดุจากท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบในการให้บริการ								
ที่พัก ที่พักบนฝั่ง (โรงแรม รีสอร์ท ฯลฯ) และที่พักสำหรับผู้ใช้บริการที่พักบนเรือ live aboard								
ให้บริการด้วยความถูกต้อง/เหมาะสม								
สอดคล้องดูแลการให้บริการตามความต้องการ								
เชื่อถือได้/มีบรรยากาศที่ทำให้เกิดความมั่นใจหรือมั่นคง								
เอาใจใส่การบริการ/ช่วยเหลือลูกค้ารายบุคคล								
ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร และอุปกรณ์								
มีบุคลากรหรือวัสดุจากท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบในการให้บริการ								
การบริการอาหารและเครื่องดื่ม								
ให้บริการด้วยความถูกต้อง/เหมาะสม								
สอดคล้องดูแลการให้บริการตามความต้องการ								
เชื่อถือได้/มีบรรยากาศที่ทำให้เกิดความมั่นใจหรือมั่นคง								
เอาใจใส่การบริการ/ช่วยเหลือลูกค้ารายบุคคล								
ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร และอุปกรณ์								
มีบุคลากรหรือวัสดุจากท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบในการให้บริการ								

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย (ผู้ประกอบการ)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจด้านน้ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย (Research Project) ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ คำตอบของท่านมีความสำคัญต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จึงขอความกรุณาท่านตอบคำถามตาม ความเป็นจริง ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คำแนะนำ กรุณาใส่เครื่องหมาย (/) หน้าข้อความที่เป็นคำตอบของท่าน

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

1. เพศ() ชาย () หญิง
2. อายุ
() น้อยกว่า 18 ปี () 18 – 30 ปี
() 31 – 40 ปี () 41 – 50 ปี
() 51 – 60 ปี () มากกว่า 60 ปี
3. ตำแหน่งงาน
4. การศึกษา
() ต่ำกว่าปริญญาตรี() ปริญญาตรี
() ปริญญาโท() ปริญญาเอก
5. รายได้
() น้อยกว่า 10,000 บาท() 10,001 – 20,000 บาท
() 20,001 – 30,000 บาท() 30,001 – 40,000 บาท
() 40,001 – 50,000 บาท() มากกว่า 50,000 บาท

ส่วนที่ 2 ลักษณะทางธุรกิจ

6. รูปแบบการจัดทะเบียนธุรกิจของท่าน
() นิติบุคคล() ห้างหุ้นส่วนจำกัด
() บริษัทจำกัด
7. จำนวนทุนจดทะเบียน บาท
8. สัดส่วนการถือหุ้นในสถานประกอบการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() ไทย ร้อยละ
() ต่างชาติร้อยละ
9. ท่านมีใบอนุญาตทะเบียนทางธุรกิจประเภทใด
() ธุรกิจนำเที่ยว () ธุรกิจค้าปลีก
() ยังไม่ได้จดทะเบียน
10. ขนาดของธุรกิจของท่าน
() เล็ก () กลาง () ใหญ่

11. ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจดำน้ำ เริ่มธุรกิจตั้งแต่ปี พ.ศ.
12. จำนวนพนักงานทั้งหมด คน แบ่งเป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () พนักงานประจำ คน
- () พนักงานชั่วคราว คน
- 12.1 Instructor คน
- () พนักงานประจำ คน
- () พนักงานชั่วคราว คน
- 12.2 Divemaster คน
- () พนักงานประจำ คน
- () พนักงานชั่วคราว คน
13. ประเภทของธุรกิจของท่าน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () โรงเรียนสอนดำน้ำ
- () รับผิดชอบดำน้ำ โดย () มีเรือเป็นของตนเอง () ไม่มีเรือเป็นของตนเอง
- () จำหน่ายหรือให้เช่าอุปกรณ์การดำน้ำ
14. รูปแบบการบริการดำน้ำที่ท่านมี (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () การดำน้ำแบบวันเดียว (day trip)
- () การดำน้ำแบบหลายวันโดยเดินทางไปกับเรือ live aboard
- () การทดลองดำน้ำสำหรับผู้ที่ยังไม่มีประสบการณ์ (discovery SCUBA diving)
- () การเรียนดำน้ำ
15. ช่องทางหรือสื่อที่ท่านใช้ในการขายการท่องเที่ยวดำน้ำ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () สื่อสิ่งพิมพ์ () วิทยุ/โทรทัศน์
- () คำบอกเล่าของบุคคลอื่น () สื่อออนไลน์
- () อื่นๆ (โปรดระบุ)
16. ปัจจุบันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากไหน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () ตัวแทนการจัดจำหน่าย (ร้อยละ.....)
- () ลูกค้าติดต่อเข้ามาเองผ่านหน้าร้าน (ร้อยละ.....)
- () ลูกค้าติดต่อเข้ามาเองโดยผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ.....)
17. จุดแข็งของธุรกิจ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () มีความชำนาญทางกีฬาการดำน้ำ
- () เป็นคนในพื้นที่
- () ราคาถูกกว่าคู่แข่ง
- () มีลูกค้าประจำ
- () ที่ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ดี
- () มีเครือข่ายทางธุรกิจ

- () พนักงานมีความสามารถในภาษาต่างประเทศ
- () มีอุปกรณ์การดำเนินงานที่ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัยสูง
- () อื่นๆ (โปรดระบุ)

18. ท่านเป็นผู้นำทางธุรกิจหรือไม่

() ใช่

วัดจากอะไร.....เป็นเพราะอะไร

() ไม่ใช่

ใครเป็นผู้นำในธุรกิจของท่าน.....

สาเหตุที่เขาเป็นผู้นำเพราะอะไร.....

19. ท่านมองแนวทางธุรกิจของท่านในอีก 3 ปี ข้างหน้าอย่างไร

.....

ส่วนที่ 3 ปัจจัยภายในที่สร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจ แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. กลยุทธ์ (Strategy)
2. โครงสร้างการบริหารงาน (Structure)
3. ระบบการทำงาน (System)
4. ลักษณะการบริหารงานของธุรกิจ (Style)
5. บุคลากร (Staff)
6. ทักษะการทำงาน (Skills)
7. ค่านิยมร่วมขององค์กร (Shared Value)

คำชี้แจง กรุณาประเมินธุรกิจของท่าน โดยใส่เครื่องหมาย (/) หน้าข้อความที่เป็นคำตอบของท่าน

มีมากที่สุด=3

มีปานกลาง=2

มีน้อย=1

ไม่มี =0

ปัจจัยภายในที่สร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจ	3	2	1	0
1. กลยุทธ์ (Strategy)				
1.1 มีการวางแผนในการทำงาน				
1.2 มีวิธีการทำงานเพื่อประสบความสำเร็จ				
1.3 มีวิธีในการสร้างความแตกต่างของสินค้า เช่น โปรแกรมทัวร์ การบริการ เป็นต้น				
1.4 มีการพัฒนาการบริการให้กับลูกค้า				
1.5 มีการตั้งเป้าหมายเพื่อวัดความสำเร็จ				

ปัจจัยภายในที่สร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจ	3	2	1	0
2. โครงสร้างการบริหารงาน (Structure)				
2.1 มีสายการบังคับบัญชาที่ดีช่วยให้การทำงานราบรื่น				
2.2 มีโครงสร้างการบริหารชัดเจน				
2.3 มีการแบ่งการทำงานตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบ				
2.4 มีโครงสร้างการบริหารงานที่ช่วยให้บุคลากรมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ได้ดีขึ้น				
2.5 มีโครงสร้างการบริหารงานที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง				
3. ระบบการทำงาน (System)				
3.1 มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน				
3.2 มีการทำงานที่ชัดเจนของบุคลากร				
3.3 มีการประเมินผลงานบุคลากรอย่างเป็นระบบ				
3.4 มีการสื่อสารและประสานงานอย่างเป็นระบบ				
4. ลักษณะการบริหารงานของธุรกิจ (Style)				
4.1 ผู้นำมีการกำหนดทิศทางการทำงานอย่างชัดเจน				
4.2 ผู้นำให้ความใส่ใจกับบุคลากรด้านขวัญและกำลังใจในการทำงาน				
4.3 ผู้นำให้ความใส่ใจในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร				
4.4 ผู้นำรับฟังความคิดเห็นของลูกน้อง				
5. บุคลากร (Staff)				
5.1 บุคลากรในการให้บริการนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ				
5.2 บุคลากรเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ของตน				
5.3 บุคลากรมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม				
5.4 มีระบบการคัดเลือกและประเมินการทำงานของบุคลากร				
6. ทักษะการทำงาน (Skills)				
6.1 บุคลากรมีความชำนาญในหน้าที่ที่รับผิดชอบ				
6.2 Divemaster และ Instructor มีทักษะการดำน้ำตามมาตรฐานวิชาชีพ				
6.3 มีทักษะในการปฐมพยาบาลอุบัติเหตุจากการดำน้ำและการรับมือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน				
6.4 บุคลากรมีความรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์				
7. ค่านิยมร่วมขององค์กร (Shared Value)				
7.1 บุคลากรมีความเชื่อมั่นและผูกพันของบุคลากรต่อธุรกิจ				
7.2 บุคลากรมีทัศนคติที่ดีในการบริการลูกค้า				
7.3 บุคลากรมีความภาคภูมิใจในอาชีพ				

ปัจจัยภายในที่สร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจ	3	2	1	0
7.4 บุคลากรคำนึงถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ที่มีต่อความยั่งยืนของธุรกิจ				

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ปฏิญญาเกาะเต่า

ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรี คณะผู้บริหารเทศบาลเกาะเต่า ชมรมรักทะเลเกาะเต่า ผู้ประกอบการท่องเที่ยวดำน้ำ ครูสอนดำน้ำ ผู้ประกอบการที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า กลุ่มเรือหางยาว เรือท่องเที่ยว กลุ่มประมงพื้นบ้านบนเกาะเต่า ประชาชนเกาะเต่า หน่วยงานราชการ โรงเรียน สถาบันการศึกษา และนักวิชาการ

มีวิสัยทัศน์ ร่วมกันว่า

“เกาะเต่า มีระบบบริหารจัดการพื้นที่ และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบร่วมกัน

โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ประกอบการ ในลักษณะที่คำนึงถึงความสัมพันธ์กันเชิงนิเวศ

จากภูเขาถึงทะเล เพื่อการใช้ประโยชน์ในด้านการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาหาความรู้ และการใช้ประโยชน์แบบดั้งเดิมของชุมชนอย่างมีดุลยภาพกับการอนุรักษ์

และเป็นต้นแบบของการจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเลโดยชุมชนของประเทศ”

มีความตระหนักร่วมกันว่า

- ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของเกาะเต่า โดยเฉพาะแนวปะการัง มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นระบบนิเวศที่สำคัญ ที่เกื้อหนุนวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบริเวณเกาะเต่ากำลังได้รับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณค่าของระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- มีกิจกรรมที่สร้างความเสียหายให้กับแนวปะการัง ได้แก่ การทิ้งสมอเรือ การเหยียบ การตีฟิน การกระแทกของอุปกรณ์ดำน้ำ การปล่อยให้ตะกั่วถ่วงน้ำหนักของ CESA lines กระแทกปะการัง การให้อาหารปลา การทิ้งเศษอาหารลงในแนวปะการัง การเก็บสิ่งมีชีวิตทางทะเลที่เป็นสัตว์คุ้มครอง การตกปลา การยิงปลา และการประมงอื่นๆ ในบริเวณแหล่งดำน้ำ
- ผู้นำการท่องเที่ยวขาดประสบการณ์ และความสามารถในการนำท่องเที่ยวแนวปะการังอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- มีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลรูปแบบใหม่ ที่อาจสร้างความเสียหายให้กับแนวปะการัง และไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เกาะเต่า ได้แก่ การนำนักท่องเที่ยวที่ไม่ผ่านการเรียนดำน้ำตามหลักสูตรสากลลงไปแนวปะการัง (Try dive หรือ Tea bagging) Snuba หรือชื่อเรียกอื่นๆ ที่ใช้สายส่งอากาศช่วยหายใจใต้น้ำ ให้นักท่องเที่ยวที่ไม่ผ่านการเรียนหลักสูตรการดำน้ำใช้ดำน้ำ Sea walking (เดินบนพื้นทะเลด้วยสายส่งอากาศ) เรือ scooter และเรือกล้วย
- นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความความปลอดภัยในการท่องเที่ยวทางทะเล ซึ่งเป็นผลมาจากการเข้าและออกแหล่งดำน้ำของเรือ และการเข้าไปใช้ทุ่นจอดเรืออย่างไม่ถูกวิธี

มีแนวทางการบริหารจัดการร่วมกันดังนี้

- สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติเกาะเต่า
- ส่งเสริมการประกอบธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีระบบบำบัดน้ำทิ้ง และการจัดการขยะของแต่ละกิจการ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร
- ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของกิจการจะควบคุม และมีความรับผิดชอบต่อการทำผิดข้อปฏิบัติ และกฎต่างๆ ของนักท่องเที่ยว ผู้นำการท่องเที่ยว พนักงาน เด็กเรือ และผู้ควบคุมเรือ
- สร้างองค์ความรู้เพื่อนำข้อมูลทางวิชาการมาเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักวิชาการ ผู้ประกอบการ อาสาสมัคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ส่งเสริมการสร้างความรู้ ความตระหนัก และจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยว ประชาชน นักเรียน และเยาวชนของชุมชนเกาะเต่า ทั้งในระบบการศึกษาตามหลักสูตรของท้องถิ่น และสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ
- อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เกาะเต่า และพื้นที่ใกล้เคียง และปฏิบัติตามกฎต่างๆ ที่กำหนดไว้ในเขตการจัดการพื้นที่ทางทะเล รอบเกาะเต่า และกองหินใกล้เคียง
- ปฏิบัติตามข้อตกลงในการควบคุมผลกระทบจากกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางทะเล เพื่อกำหนดกติกาการอนุรักษ์ และรูปแบบกิจกรรมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากแนวปะการังรอบเกาะเต่า และกองหินใกล้เคียง

มีข้อตกลงในการควบคุมผลกระทบจากกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางทะเล ดังนี้

1. ข้อกำหนดทั่วไปของการท่องเที่ยวทางทะเล

- ปฏิบัติตามกฎหมายต่างๆ ที่กำหนดไว้ในเขตการจัดการพื้นที่ทางทะเล รอบเกาะเต่า และกองหินที่เป็นแหล่งดำน้ำ ตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เกาะเต่า และพื้นที่ใกล้เคียง
- ห้ามให้อาหารปลาในแนวปะการัง
- ห้ามทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลทุกชนิด (เปลือกผลไม้ อาหาร น้ำมัน ฯลฯ) จากเรือที่อยู่ในระยะ 3 กิโลเมตรจากเกาะเต่า
- ห้ามตกปลา ยิงปลา จับสัตว์น้ำ และการประมงรูปแบบต่างๆ จากเรือท่องเที่ยว ในแนวปะการังที่เป็นแหล่งดำน้ำ

- ห้ามเก็บสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิตในแนวปะการัง และกองหิน (หอยมือเสือ เปลือกหอย ปะการัง กัลปังหา เห็ดหลุม ฯลฯ)
- ห้ามไล่ต้อน กักขัง หรือล่อให้ปลา และสิ่งมีชีวิตในทะเล เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวดู

2. การท่องเที่ยวดำน้ำแบบใช้ถังอากาศ (SCUBA diving)

- จะมีมาตรการ จำกัดจำนวนนักดำน้ำ และเรือที่สามารถใช้แหล่งดำน้ำต่อครั้ง
- จำนวนนักเรียน Open Water จะต้องไม่เกิน 6 คนต่อ ผู้สอน 1 คน
- จำนวนนักเรียนในคอร์สอื่นๆ (Specialties advanced rescue ฯลฯ) ต้องไม่เกิน 6 คนต่อผู้สอน 1 คน
- สัตส่วนของ Fun divers จะต้องไม่เกิน 4 คน ต่อผู้นำดำน้ำ 1 คน
- นักท่องเที่ยวทุกคนที่ดำน้ำที่เกาะเต่าจะต้องดำน้ำกับ Dive leader
- จัดให้มีหลักสูตร และบัตรผู้นำการดำน้ำบริเวณเกาะเต่า และกองหินในพื้นที่ใกล้เคียง
- มีการลงโทษผู้นำการดำน้ำ ที่พบว่า สร้างความเสียหายให้กับแนวปะการัง ทั้งจากตนเอง และลูกทัวร์
- นักดำน้ำจะต้องมีการฟื้นฟูความรู้ทักษะใหม่/แนะนำการดำน้ำในเกาะเต่า หาก
 - (1) ไม่เคยดำน้ำบริเวณที่มีปะการังมาก่อน
 - (2) ไม่ได้ดำน้ำเป็นเวลามากกว่า 1 ปี
 - (3) เรียนดำน้ำจากที่อื่นที่ไม่ใช่เกาะเต่า และมีประสบการณ์ดำน้ำน้อยกว่า 10 ครั้ง

- จะมีกฎระเบียบเกี่ยวกับความเร็ว และเวลาของเรือเมื่อ เข้า/ออกจากท่าจอดเรือ
- ควบคุมผลกระทบจาก CESA line โดยห้ามนำไปติด/มัดกับปะการัง ห้ามปล่อยลงน้ำในบริเวณที่ความลึกจากพื้นหรือยอดของปะการัง น้อยกว่า 7 เมตร และไม่ทิ้งไว้ในน้ำขณะที่ไม่มีการใช้งาน
- ผู้ประกอบการให้เช่าอุปกรณ์ และถึงดำน้ำ จะต้องตรวจสอบบัตรดำน้ำสากล และบัตร dive leader ของนักดำน้ำที่มาเช่าอุปกรณ์จากร้าน ว่ามีทักษะและประสบการณ์เพียงพอจะไม่สร้างความเสียหายให้กับแนวปะการัง

3. การท่องเที่ยวดำน้ำผิวน้ำ (snorkelling)

- ห้ามนักท่องเที่ยว ดำน้ำแบบ Snorkel ใส่รองเท้า ทุ้งมือ และตีนกบลงน้ำ
- นักท่องเที่ยวแบบ snorkel จะต้องสวมชูชีพทุกคน
- นักท่องเที่ยวที่ตีตีนกบ หรือตีเท้าใกล้ปะการังมากเกินไปจะต้องถูกห้ามการดำน้ำทันที
- ลูกค้า Snorkel ที่อยู่ในทัวร์ หรือเป็นกลุ่ม (ยกเว้นรายย่อยที่จ้างเรือหางยาว) จะต้องมีผู้นำลงน้ำด้วย
- ผู้นำ Snorkel จะต้องผ่านการอบรม และรับรองก่อนทำการนำเที่ยว Snorkel (การปฏิบัติตัวด้านความปลอดภัย การกู้ภัย สิ่งแวดล้อม)
- จำนวนลูกค้า Snorkel ต่อไกด์ 1 คนจะต้องไม่เกิน 8 คน
- พนักงานของผู้ประกอบการดำน้ำ และ snorkel ที่นำนักท่องเที่ยวไปดำน้ำ จะต้องได้รับการอบรม ข้อปฏิบัติในการนำนักท่องเที่ยวในแนวปะการัง
- พนักงานที่ถูกรับพบว่าทำผิดจะถูกลงโทษภายใต้กฎหมายที่ต้งขึ้นใหม่

- ผู้ประกอบการดำน้ำจะต้องมีเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการฝึกอบรม และได้รับใบรับรองการประกอบอาชีพ ท่องเที่ยวแนวปะการังบริเวณเกาะเต่า

4. กิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเลอื่นๆ

- สามารถให้ทดลองประสบการณ์การดำน้ำ แบบ Discover SCUBA Diving ตามมาตรฐานของสถาบัน การดำน้ำสากล โดยมีข้อกำหนด ดังนี้
 - 1) มีการอบรมด้านความปลอดภัยและการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลให้กับนักท่องเที่ยว
 - 2) จะต้องสอนทักษะต่างๆ ในบริเวณที่มีระยะอย่างน้อย 20 เมตรจากแนวปะการัง
 - 3) นักดำน้ำ DSD จะต้องรักษาระยะ 2 เมตรจากปะการัง (ทั้งแนวตั้ง และแนวนอน)
 - 4) มีผู้ควบคุมการดำน้ำ อัตราส่วนผู้นำ 1 คน ต่อนักท่องเที่ยว ไม่เกิน 2 คน
- ห้ามกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อาจสร้างความเสียหายให้กับแนวปะการัง และไม่เหมาะสมกับสภาพ พื้นที่เกาะเต่า ได้แก่
 - 1) การนำนักท่องเที่ยวที่ไม่ผ่านการเรียนดำน้ำตามหลักสูตรสากลลงไปในแนวปะการัง (Try dive หรือ Tea bagging)
 - 2) Snuba หรือชื่อเรียกอื่นๆ ซึ่งมีการใช้สายส่งอากาศช่วยหายใจ ให้นักท่องเที่ยวที่ไม่ผ่านการ เรียนหลักสูตรการดำน้ำ
 - 3) Sea walking (เดินบนพื้นทะเลด้วยสายส่งอากาศ) และกิจกรรมอื่นๆ ที่สัมผัสพื้นทะเล
 - 4) เรือ scooter
 - 5) เรือกล้วย
 - 6) กิจกรรมท่องเที่ยวอื่นๆ ที่พบในภายหลังว่าอาจจะสร้างความเสียหายให้กับธรรมชาติ ทั้งแนว ปะการัง ชายหาด คุณภาพน้ำ และไม่ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว
- จะมีการตรวจสอบกิจกรรมการนำนักท่องเที่ยวที่ไม่ผ่านหลักสูตรการดำน้ำ ลงไปในแนวปะการังอย่าง เคร่งครัดหากพบนักท่องเที่ยว เตะ เหยียบ จับต้อง อุปกรณ์ดำน้ำกระแทก หรือสร้างความเสียหาย ให้กับแนวปะการังจะไม่ให้มีกิจกรรมดังกล่าวอีกต่อไป และจะมีการกำหนดมาตรการลงโทษผู้นำการ ท่องเที่ยว และผู้ประกอบการที่เหมาะสมต่อไป

5. เรือท่องเที่ยวทางทะเล

- เรือจะต้องมีความสะอาด และปลอดภัย ต่อสิ่งแวดล้อมและนักท่องเที่ยว
 - 1) เช็กเครื่องยนต์ทุกปี และมีข้อมูลการตรวจเช็คครั้งล่าสุด
 - 2) น้ำมันเครื่อง น้ำมันเรือทั้งหมดจะต้องมีการจัดเก็บอย่างดีในที่เก็บที่มีฝาปิด
 - 3) ใต้ท้องเรือจะต้องสะอาดปราศจากขยะหรือน้ำมัน
 - 4) จะต้องมียางสำหรับเก็บของเสีย หรือน้ำเสีย
 - 5) มีอุปกรณ์ป้องกันใบพัดเรือตามความเหมาะสมกับเรือแต่ละประเภท
 - 6) ควบคุมความเร็วที่เหมาะสมในการเข้าสู่แหล่งดำน้ำ หรือบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวอยู่ในน้ำ
- มีเสื้อชูชีพอย่างเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวบนเรือ
- ห้ามทิ้งสมอเรือในแนวปะการัง
- ห้ามทิ้งขยะ อาหารเหลือ และเศษอาหารจากการปรุงอาหารลงทะเล รวมถึงการห้ามให้อาหารปลา
- ห้ามใช้โฟมในการทำทุ่นผูกเรือ

- ห้ามลูกเรือ และพนักงานบนเรือตกปลา ยิงปลา และจับสัตว์น้ำต่างๆ ในบริเวณแหล่งดำน้ำ และในเขตพื้นที่ห้ามทำการประมงตามกฎหมาย
- ควบคุมจำนวน และขนาดของเรือที่เข้าไปในแนวปะการัง
- มีข้อกำหนดสำหรับการผูกทุ่นจอดเรือ ดังนี้
 - 1) ทุ่นสี่เหลี่ยม สำหรับผูกเรือใหญ่ ไม่เกิน 2 ลำ ต่อทุ่น
 - 2) ทุ่นสี่เหลี่ยม สำหรับผูกเรือหางยาว หรือเรือ speed boat ขนาดไม่เกิน 15 ที่นั่ง และจอดได้ไม่เกิน 2 ลำ ต่อทุ่น
 - 3) ทุ่นราวสี่เหลี่ยม (ทุ่นไขปลา) ใช้สำหรับกั้นหมายเขตแนวปะการังน้ำตื้น และการดำผิวน้ำ snorkelling ห้ามเรือเข้าไปในแนวปะการัง สามารถผูกได้เฉพาะเรือหางยาวเท่านั้น
- ใช้ทุ่นผูกเรืออย่างถูกวิธี และช่วยกันบำรุงรักษาทุ่นผูกเรือ ตามแนวทางที่กำหนด

6. การประมง

4. กลุ่มประมงพื้นบ้านเห็นพ้องต้องกันว่า

- ไม่ทำการทำการประมงทุกรูปแบบในบริเวณที่ประกาศเขต “ที่รักษาพืชพันธุ์ของเกาะเต่า” ได้แก่ พื้นที่บริเวณเกาะนางยวน มาถึงแม่หาด
- ไม่ทำการประมงทุกรูปแบบในรัศมี 80 เมตร รอบทุ่นจอดเรือท่องเที่ยว บริเวณแนวปะการัง และกองหินที่เป็นแหล่งดำน้ำ
- ไม่ทำการประมงด้วยลอบในบริเวณแนวปะการัง และกองหินรอบเกาะเต่า
- ไม่ทิ้งสมอเรือลงในแนวปะการัง
- ขนาดตาอวนที่สามารถทำการประมงในบริเวณเกาะเต่า ให้มีขนาดตาอวน ใหญ่กว่า 3 นิ้ว ขึ้นไป
- มีสัญลักษณ์ประจำเรือที่แสดงให้เห็นว่า เป็นเรือประมงพื้นบ้านของเกาะเต่า

7. การติดตามสถานภาพแนวปะการัง และลดผลกระทบจากกิจกรรมต่างๆ ต่อทรัพยากรทางทะเล

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และสถาบันการศึกษาต่างๆ จะติดตามตรวจสอบ ศึกษาวิจัย สถานภาพแนวปะการัง สิ่งมีชีวิตต่างๆ และสิ่งแวดล้อมเป็นประจำ
- ส่งเสริมผู้ประกอบการในการติดตามการเปลี่ยนแปลงสถานภาพแนวปะการัง และทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง และร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- จัดหลักสูตร และการฝึกอบรมสำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยวแนวปะการัง พนักงานเรือและคนขับเรือ โดยให้มีบัตรประจำตัวเพื่อใช้ในการควบคุมผลกระทบต่อแนวปะการัง

8. การประชาสัมพันธ์ และการควบคุมธุรกิจการท่องเที่ยว

- สร้างมาตรฐานการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการนอกพื้นที่ ทราบถึงกฎ กติกาการบริหารจัดการ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของเกาะเต่า
- ควบคุม และมีมาตรการลงโทษธุรกิจท่องเที่ยวที่สร้างผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริม และให้รางวัลผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม